

Maanpuolustus

N:o 105
3/2013

Kriisinhallinta tänään

**EU kokonaisvaltaisena
kriisinhallinnan toimijana**

**Suomen osallistuminen
siviilikriisinhallintaan**

**Naton muuttuva rooli
Afganistanissa**

**Afrikan unioni
kriisinhallintaorganisaationa**

Haastattelut:

Edmond Mulet, Assistant Secretary-General, DPKO

Arto Rätty, Puolustusministeriön kansliapäällikkö

Maanpuolustus

Maanpuolustuskurssiyhdistyksen julkaisu

Päätoimittaja:	Yksikön johtaja	Janne Kuusela
Toimituskunta:	Päätoimittaja Uutispäätoimittaja Viestintäjohtaja Professori Eversti, viestintäjohtaja Toimittaja Osastopäällikkö Tieto- ja viestintäjohtaja	Arno Aho Päivi Anttikoski Max Arhippainen Tuomas Forsberg Jyrki Heinonen Tuomo Lappalainen Matti Saarelainen Marjo Timonen
Toimitussihteeri:	Everstiluutnantti	Tatu Mikkola
Toimituksen sihteeri:		Anita Pursiainen
Toimituksen yhteystiedot	postiosoite: käyntiosoite: puhelin: (toimisto-aika maanantai – torstai klo 10.00–14.00) sähköposti:	PL 266, 00171 HELSINKI Maneesikatu 6 +358 40 149 3649 maanpuolustuskurssiyhdistys@gmail.com
	www.maanpuolustuskurssiyhdistys.fi	

Maanpuolustus-lehdessä esitetyt mielipiteet ovat asianomaisten kirjoittajien omia näkemyksiä eikä niiden tarvitse välttämättä edustaa lehden toimituskunnan tai Maanpuolustuskurssiyhdistyksen kantaa.

MPK:n ja MPKY:n yhteisen rekisterijärjestelmän muutoksen myötä Maanpuolustus-lehti ja muu yhdistyksen posti toimitetaan kotiosoitteisiin.

Maanpuolustus-lehden levikki on 12 000 kappaletta.

Ilmoitushinnat nelivärisenä:		Seuraava Maanpuolustus-lehti ilmestyy joulukuussa.
3. kansi eli takakannen sisäpuoli	1200 €	Lehden ilmoitukset tulee olla toimituksen sihteerillä (maanpuolustuskurssiyhdistys@gmail.com) viimeistään 21.10.2013.
Kokosivuilmoitus	1000 €	
½ sivu	600 €	
¼ sivu	300 €	Mediakortti on tämän lehden viimeisellä sisäsivulla.

Ilmoittaja pyydetään ottamaan yhteyttä toimituksen sihteeriiin.

Graafikko, kuvatoimitus: Jukka Talari
Paino: Edita Prima Oy, Helsinki 2013

Tässä numerossa:

4 Pääkirjoitus

Haastattelu

7 Edmond Mulet, Assistant Secretary-General, DPKO
13 Puolustusministeriön kansliapäällikkö Arto Rätty

Teema-artikkelit: Kriisinhallinta tänään

18 Vanonen: EU kokonaisvaltaisena kriisinhallinnan toimijana
23 Kokkarinen – Häikiö – Immonen – Johansson:
Suomen osallistuminen siviilikriisinhallintaan
27 Majjala – Rainne: Naton muuttuva rooli Afganistanissa
32 Peckala: Afrikan unioni kriisinhallintaorganisaationa

Muut artikkelit

38 Jalonen: Ohjuspuolustuksen näkymistä
44 Ojanen: Mihin Turkki on menossa?
49 Aittokoski: Afganistan – ulkomaantoimittajan näkökulma

Kuulumisia

54 Maanpuolustuskurssiyhdistyksen kuulumisia
58 Maanpuolustuskurssien kuulumisia
63 Kurssien kokoontumisia
73 Yhdistykset toimivat
77 Osoitetiedot
78 Mediakortti

↑
[otsikoita klikkaamalla pääsee kyseisen artikkelin ensimmäiselle sivulle](#)

Valtakunnallisen maanpuolustuskurssin käyneiden

osoitteenmuutokset toimituksen postiosoitteella tai telefax 0299 530 236
tai sähköposti: maanpuolustuskurssiyhdistys@gmail.com

Alueellisen maanpuolustuskurssin käyneiden osoitteenmuutokset alueellisille yhdistyksille, yhteystiedot viimeisellä aukeamalla.

Afrikan kriiseistä ja suojeluvastuusta

Kansainvälisen yhteisön kokonaisvaltaiset kriisinhallintatoimet Afrikan sarven alueella ovat johtaneet varovaisen myönteisiin tuloksiin. Erityisesti Somalian osalta merirosvous on pysynyt edellisvuosia matalammalla tasolla. Kehitykseen ovat vaikuttaneet monikansallisten operaatioiden ja yksittäisten maiden merivoimien tehokas toiminta sekä laivanvarustajien parantuneet omasuojatoimet. Samalla merirosvouksen uusi painopiste näyttäisi muodostuvan Länsi-Afrikan vesille.

Silti Somalian turvallisuustilanne on erittäin hauras ja merirosvous häiritsee edelleen sekä ruoka-apukuljetuksia että kauppamerenkulkua. Jotain väkivallan määräästä Somaliassa kertoo sekin, että maailman vaikeimmissa kriisipesäkkeissä toimiva Lääkärit ilman rajoja järjestö vetäytyi maasta elokuussa työskentelyn käytyä liian vaaralliseksi. Järjestö ehti toimia Somaliassa 22 vuotta.

Afrikan sarven rinnalla kansainvälisen yhteisön huomio on viime aikoina kohdistunut yhä enemmän Sahelin alueeseen. Syventyneen väkivallan kierteen keskellä siviiliväestön elämä on käynyt entistä vaarallisemmaksi. Samalla terroristit ja rikollisjoukot ovat saaneet uutta jalansijaa.

Sahelin alueen ongelmien painopiste siirtyi Sudanista Maliin, jossa ongelmat kärjistyivät viime vuonna laajamittaisiksi väkivaltaisuuksiksi. Kuluneen vuoden aikana Malin turvallisuustilanne on parantunut, mutta säilyy edelleen herkkänä ja yhteenotot aseellisten ryhmien välillä ovat jatkuneet. Kesällä 2013 arviolta 1,4 miljoonaa malilaista oli akuutin ruoka-avun tarpeessa. Kansainvälisen yhteisön toimenpiteille olisi yhä enemmän tarvetta myös Keski-Afrikan tasavallassa, jossa kiihtyvä väkivalta on ajanut maan sekasortoon.

Sahelin pohjoispuolella Libyassa turvallisuustilanne on rajun sisällissodan jäljiltä vieläkin epävakaa ja ihmisiä tapetaan päivittäin. Valtiolliset rakenteet ovat heikkoja ja monin paikoin valtaa pitävät käytännössä erilaiset aseistetut ryhmittymät. Rajaturvallisuuden parantaminen on Libyan ja sen naapurimaiden tärkeimpiä prioriteetteja, sillä pinta-alaltaan Afrikan neljänneksi suurimman maan rajat ovat erittäin huonosti vartioituja.

Vakavat levottomuudet ovat jatkuneet myös Sahelin eteläpuolella Kongon demokraattisessa tasavallassa. Siellä toimivan YK:n rauhanturvaoperaation yhteyteen on perustettu interventio-prikaati, joka käyttää tarvittaessa ”kaikkia mahdollisia keinoja” suojellakseen siviiliväestöä. Vastaavasti Malin YK-operaation kokoonpanoon on lisätty mm. taisteluhelikoptereita tukemaan järeämpää toimintaa tarpeen vaatiessa.

* * *

Suomi osallistuu EU:n ja YK:n johtamiin sotilaallisiin- ja siviilikriisinhallintaoperaatioihin Afrikassa. Itäisen Afrikan alueella Suomi on myös mukana pohjoismaisessa yhteishankkeessa, jossa tuetaan Afrikan unionia vahvistamalla alueen maiden omia valmiuksia kriisinhallintatehtäviin.

Afrikan sarven merialueella EU:n Atalanta-opsiossa toimi maaliskuu-heinäkuussa 2013 suomalainen alussuojausosasto turvaamassa Somaliaan matkalla olevia ruoka-apukuljetuksia. Suomi osallistuu edelleen operaatioon esikuntahenkilöstöllä. Somalian turvallisuusjoukkojen kouluttamiseen Suomi osallistuu EU:n koulutusoperaatioissa, jota toteutetaan yhteistyössä Afrikan unionin ja YK:n sekä Ugandan ja Yhdysvaltojen kanssa.

EU:lla on Afrikan sarven alueella lisäksi Djiboutista käsin toimiva siviilikriisinhallintaoperaatio, jonka tavoitteena on kehittää alueen maiden merivalvontakykyjä ja vahvistaa niiden oikeusjärjestelmiä merirosvoudesta epäiltyjen saattamiseksi oikeuteen. Ensimmäinen suomalainen tässä operaatioissa aloitti työnsä alkuvuodesta 2013.

Malissa Suomi osallistuu EU:n koulutusoperaatioon, joka aloitti Malin asevoimien kouluttamisen keuhällä 2013. Suomi toimii yhden kouluttajaosaston kehysvaltiona huhtikuuhun 2014 asti. Jatkossa Pohjoismaat ja Baltian maat tekevät yhteistyötä kouluttajaosaston puitteissa. Lisäksi Suomi osallistuu Malissa YK:n rauhanturvaoperaatioon esikuntaupseereilla yhteistyössä muiden Pohjoismaiden kanssa.

Libyan rajaturvallisuuden kehittämistä tukeva EU:n siviilikriisinhallintaoperaatio aloitti toimintansa kesällä 2013. Operaatio kouluttaa rajavartioita ja tukee rajavallannon kehittämistä yleisemminkin. Sen päällikkönä toimii Suomen Tullin pääjohtaja Antti Hartikainen ja kouluttajajoukossa on mukana suomalaisia asiantuntijoita.

Kongon demokraattisen tasavallan turvallisuussektorin uudistamista EU tukee kahdella operaatiolla. Toinen niistä pyrkii edistämään maan poliisin kokonaisvaltaista uudistamista ja siinä on mukana suomalainen asiantuntija. Liberiassa Suomi osallistuu muutamilla sotilailla YK:n rauhanturvaoperaatioon.

* * *

Niin sanottu suojeluvastuun periaate on vahvasti läsnä Afrikan kriiseistä keskusteltaessa. Vuoden 2005 YK:n huippukokouksen päätöksiäkirjassa mainitun suojeluvastuun periaatteen mukaan siviiliväestöä on kaikissa olosuhteissa suojattava kan-

sanmurhilta, rikoksilta ihmisyyttä vastaan, sotarikoksilta ja etnisiltä puhdistuksilta. Mikäli asianomainen valtio osoittautuu haluttomaksi tai kyvyttömäksi suojelemaan omaa väestöään, astuu kansainvälisen yhteisön toissijainen vastuu voimaan.

Suojeluvastuun alkuperä palautuu 1990-luvulle Ruandan, Bosnian ja Kosovon kriiseihin, jotka herättivät voimakasta kritiikkiä kansainvälisen yhteisön ja erityisesti YK:n tehottomuutta kohtaan. Suojeluvastuun periaate vaikutti olennaisesti taustalla, kun YK:n turvallisuusneuvosto valtuutti päätöslauselmallaan kansainvälisen sotilaallisen intervention Libyaan vuonna 2011. Samana vuonna myös Norsunluurannikolla pystyttiin välttämään laajamittaiset väkivaltaisuuudet siviilejä kohtaan suojeluvastuuseen viitannella turvallisuusneuvoston päätöslauselmalla ja sen toimeenpanolla.

Viime kädessä suojeluvastuun noudattaminen riippuu YK:n turvallisuusneuvoston pysyvistä jäsenmaista ja niiden välisistä suhteista. Suojeluvastuun toimeenpano on ollut vastatulessa Venäjän ja Kiinan vedettyä omat johtopäätöksensä Libya-operaatista. Näkemuserot suojeluvastuuta voimakkaasti tukevien maiden ja perinteistä valtiosuvereniteettia korostavien maiden välillä ovat käyneet yhä ilmeisemmiksi. Tämä on tullut selväksi myös Syyrian kriisin yhteydessä.

Vastoinkäymisistä huolimatta suojeluvastuun periaatetta ei suinkaan ole hylätty. Suojeluvastuun keinovalikoima edustaa kokonaisvaltaista kriisinhallintaa parhaimmillaan: sotilaallisten interventioiden ja pakotteiden rinnalla sovelletaan rauhavälitystä, kohdennettua kehitysapua ja hauraiden valtioiden hallinnon rakentamista. Ulkoasiainhallinnon tuoreen YK-strategian mukaan ”Suomi panostaa YK-politiikkassaan jatkossa entistä enemmän suojeluvastuun käsitteen vakiinnuttamiseen ja sen saaman tuen vahvistamiseen kansainvälisesti.”

Janne Kuusela

Edmond Mulet, Assistant Secretary-General,

Department of Peacekeeping Operations (DPKO)

Haastattelu: Yhdistyneiden kansakuntien päämaja, New York, 16.8.2013

Haastattelija: eversti Esa Vanonen, Sotilasedustaja,

Suomen pysyvä edustusto Yhdistyneissä kansakunnissa

United Nations Peacekeeping – Challenges and the Way Ahead

What is UN Peacekeeping today? Especially in the light of most recent development of conducting the operations for example in Eastern Democratic Republic of Congo (Intervention Brigade) and also in terms of Peacekeeping troops possessing more technical equipment including the more efficient intelligence capabilities. Have the basic principles of UN peacekeeping changed?

– Peacekeeping has to evolve and adapt. And it has been adapting and evolving since its inception more than sixty-five years ago. I don't

think we are seeing a revolution of Peacekeeping, but certainly evolution and adaptation to current threats and situations around the world.

In MONUSCO mission in eastern Democratic Republic of Congo (DRC) right now the Security Council authorized the deployment of the Force Intervention Brigade, which has the same mandate as the rest of the Mission, but will have the capability of conducting operations against these rebel groups in the DRC. But this is an exception and should not be seen as a president setting an example. It also has to be seen within the larger political context as a tool and as an instrument.

If you put together all the armies and all the weapons of the world in the DRC, they will not be able to solve this situation there. We are not seeking a military solution there. It has to be a political one. The Intervention Brigade can be used as deterrent force and as a threat. It can be used for interventions if needed, but not in isolated way - it has to be part of this whole context.

In that context we have this new authorization by the Security Council in order to deploy the "Unarmed Unmanned Aerial Vehicles" (UUAV's) in MONUSCO. We emphasize that the first U means "Unarmed", because people have to understand that this new instrument is only deployed in order to provide the mission with better visibility of the situation on the ground. It could of course be done from the helicopters, but manned helicopters are extremely expensive and not available for us. The UUAV's can only be deployed only if the host country and the neighboring countries also agree.

Sometimes I believe that we are conducting Peacekeeping operations like if we were in the

1960's and 1970's, and not using really the new technologies that are available. Member States sometimes are reluctant to provide to UN with those tools. The use of UUAV's is also a test. An assessment will be made to find out how that tool worked in practice and if it served the purpose of implementing the Mission's mandate especially on the protection of civilians. If this experiment will be successful, this could be replicated in other Missions in the future.

We should not regard the Intervention Brigade or these intelligence capabilities as a diversion from the original peacekeeping. We have had offensive military operations also in the past. In 1960's and 1970's UN for example used jetfighters in Katanga in DRC, or the operations we conducted against the gangs and the armed groups in Haiti or in Sierra Leone. So, I would not see this as a big shift in traditional peacekeeping. As I said, we have to adapt and evolve. Every single mission is completely different from each other. Political, security, historical, sociological contexts are different and we have to really adapt to these different circumstances.

How would you characterize the most pressing challenges for peacekeeping and peace enforcement?

– I think there has been also a change of the situation on the ground. We don't see interstate conflicts like border conflicts and wars anymore. During the recent years we have not seen clashes between two countries or armed forces, but we see more and more intra-state conflicts; situation of failed states, internal upheaval, guerrilla warfare and internal rebel groups. The only looming situation between two countries is in Sudan and South Sudan. Everywhere else what we see is situations of an internal nature. And this is also where peacekeeping has to adapt itself; dealing with internal and national dialogues, capacity building, rule of law as well as disarmament and development programs.

Peace enforcement by the UN alone is not possible. It has to be done according to different mandates, but in support of national forces. This is what we are doing in DRC and in Mali. Peace enforcement, if mandated by the Security

Council, will always be done with the willingness or the acceptance of the host country.

During the past decades the image of UN peacekeepers in conflict zones has gradually evolved. Nowadays the Blue Helmets are more often considered as valid targets for violent action. What reasons can be found behind this development?

– In some areas it is not only against peacekeepers. There can be violent action against any UN organization, fund, program, office or agency. We have seen some of these attacks in countries like Algeria or Nigeria, where we don't have UN peacekeeping operations. UN has been the target as an institution with civilian staff, as well as many non-governmental organizations. It is not a trend against peacekeepers, but a trend in some areas that is brought by Islamist fundamentalism. Anyone seen or perceived to be against the vision of fundamentalism is a valid target. Another reason, is that sometimes we have been sent to places, where there is no peace to keep. Sometimes there is a need to have a UN presence on the field, when there is no cease-fire or peace agreement.

I would say that the Darfur and Golan Heights operations are on the top of our lists of the operations of concerns because of the security of UN personnel. In Darfur, when we were first sent there in 2006, the war between the government, the Janjaweds and the rebels was still there. And it still is there. We tried to have an impartial position, which is very difficult. Sometimes our peacekeepers are under attack by rebels, sometimes by Janjaweds and sometimes government troops, because there are no documents or peace agreement to follow on.

The same reason applies also to UNDOF mission in Golan Heights since August last year. Before that the Syrian regime was in full control of the Areas of Limitation and Separation. We had one counterpart: we dealt with Syrian regime and if there was a violation, we would address that with one focal point to resolve the situation. Right now we have a multiplicity of actors in that area and many of them with different agendas, different ideologies and different purposes. In small town, where each neigh-

borhood is controlled by different group, it is sometimes extremely difficult for example to negotiate guarantees for the safe passage of convoy. You have to deal with different groups and sometimes you don't even know who they are.

UN is also used by the rebel groups in Golan Heights, where according to the UNDOF mandate, the Israeli and Syrian Armed Forces are not allowed to be present in the Area of Separation. Knowing that, some of the rebel groups have occupied that area. Syrian Armed Forces go after these rebels and violate the Disengagement Agreement, causing the Israeli and UN protests. UN troops and personnel have been targeted in several incidents in Golan after 39 very peaceful years. The Mission has had to even rethink its positioning, even psychologically, how they response to this.

What kind of plans are there for overall development of peacekeeping? The UN has been working on a new peacekeeping concept

(“New Horizon”). What are its aims and how is the work proceeding?

– As I said earlier, peacekeeping is evolving and we have to adapt. We are trying to bring onboard new technologies and getting more and more involved in training. We are asking better equipment from countries that contribute troops and police. We have to be more versatile, more nimble and more agile. I think we have been doing that quite well.

We can now prepare ahead contingency plans for different scenarios. For Mali we have been working contingency planning over a year, because we knew that something was coming. Therefore we were ready, when the decision to establish the MINUSMA operation was taken. Right now we are working on Syria contingency planning, which we have been doing more than a year. We don't know yet what will happen. I don't see anything evolving soon, but we have to be ready. We have also prepared contingency plans for the Central African Republic, because the situation there is degrading.

Better planning, better training and better equipment - all of this is being reviewed. We have to adapt permanently and that's why we always apply the lessons learned from previous operations in order to perform better the next time.

How would you comment the roles and responsibilities of UN member states in peacekeeping? What can be done to encourage more countries to participate in operations or Troop Contributing Countries to provide the essential capabilities UN currently lacks?

– Peacekeeping is essentially a partnership between the Security Council that provides the political mandate, troop contributing countries, countries that finance the peacekeeping and the secretariat, which has the expertise, knowledge and memory to organize everything. This partnership is extremely important. The level of trust and the relationship between these four elements is most important. We in the secretariat make enormous efforts to bring together all these elements. This is a permanent exercise we do here in the Headquarters.

Some countries have paid the bulk of peacekeeping, and many of them have now faced financial problems. Therefore they are now very keen to ensure that peacekeeping is doing right things in efficient and effective way and to see the resources used properly. At the same time,

we need troops that are better prepared, trained and equipped, when they come to the UN use.

I think there is a big motivation around the world to contribute to the UN peacekeeping now. For example, most of the countries participating in ISAF operation are, because of the downsizing of the operation, coming to UN right now. They have resources, which they want to put to good use. Thus the UN benefit from the return to UN peacekeeping by some countries, who have been busy in Afghanistan. For us that is most welcome development. For our own credibility and legitimacy, it is important to have contributions from NATO members and partner countries. So far the NATO member states have been contributing only 2 % of UN peacekeepers. To increase that figure would be very positive in many ways.

Also new countries are coming onboard. I can mention Mongolia, Cambodia and Vietnam, for example. Countries around the world perceive that UN Peacekeeping also carries a badge of honor and are very keen to participate. We welcome that.

How do you see the roles of countries like Finland? Is there something special you wish them to do more or otherwise in the field of peacekeeping?

– Finland has contributed in very effective and important way in UNIFIL, and will

double the contribution by end of the year. The UN does appreciate and recognize that contribution. I also understand that Finland will downsize the contribution to Afghanistan and that potential expertise could benefit the UN too. I don't only refer to the troops on the ground, but also the specialized units such as medical, logistic, engineers, etc.

There also is a new trend in peacekeeping, which is partnership. Sometimes a country has some assets, another one has some other capabilities and they join forces in order to provide this contribution to the UN. Perhaps the Nordic countries could join forces to offer assistance to peacekeeping in some areas.

Of course, Finland is recognized of its professionalism and that has been the case always not only by providing troops, but individual officers to the UN as well.

How would you characterize the co-operation between the UN and regional organizations in peacekeeping? How do you foresee the role of regional organizations evolving in the future?

– The co-operation between UN and regional organizations is very important and increasing in volume. The regional organizations know the ground better; they know the political circumstances, they have the expertise and so on. It is in the interest of UN to work with them and to rely on their expertise, experience and knowledge of the region and its countries.

With NATO we have permanent constant video conferences, lessons learned exercises, exchange of information etc. The same applies with EU; we meet twice a year and have a lot of different types of cooperation. Mali is a good example: EU is training the Malian armed forces and police, but not providing the mentoring in the field. So, we receive those troops and personnel who have been trained by EU. Then we continue with these troops at same locations mentoring and working with them in the field, implementing what EU has been teaching them.

For us the work with African Union (AU) is really paramount, since 80% of our missions and our troops are in Africa. We have constant permanent consultations, meetings, exchange of information and provision of capacity

building. We have also the AU Peace and Security Liaison Office here in New York, located in my office (Office of Operations) for direct contacts.

In Darfur we have a joint UN-AU hybrid mission. In Somalia the UN is providing all the logistical and planning support for AU. Even though EU pays for the salaries and the expenses, we manage those funds and provide that logistical support. In Mali there was AFISMA operation, which was originally deployed by ECOWAS and AU. We took over from them, but the bulk of our troops come from Africa. For Central African Republic, UN has contingent plans on different scenarios, but no decisions to act so far. We are working with the AU, who has authorized the deployment of troops and will need our support especially in logistics.

What kind of role should the UN have in Afghanistan after ISAF operation has been terminated?

– We have been discussing this with the Afghan Government. Of course it has to be Afghan-led. The UN will be contributing and providing mainly logistical and technical support for the elections next year. The role of the UN in Afghanistan will be determined by the new government and it will be aligned to the new situation there. On the military and police side, the training should be done by the member states, not by the UN.

The UN probably will be doing work related to what the Afghans call "a normal relationship with the UN". It is not a peacekeeping mission, but it's going to be probably a special political mission, working closely with UNDP on development issues, as well as protection of civilians, human rights, capacity building, rule of law and those kinds of issues.

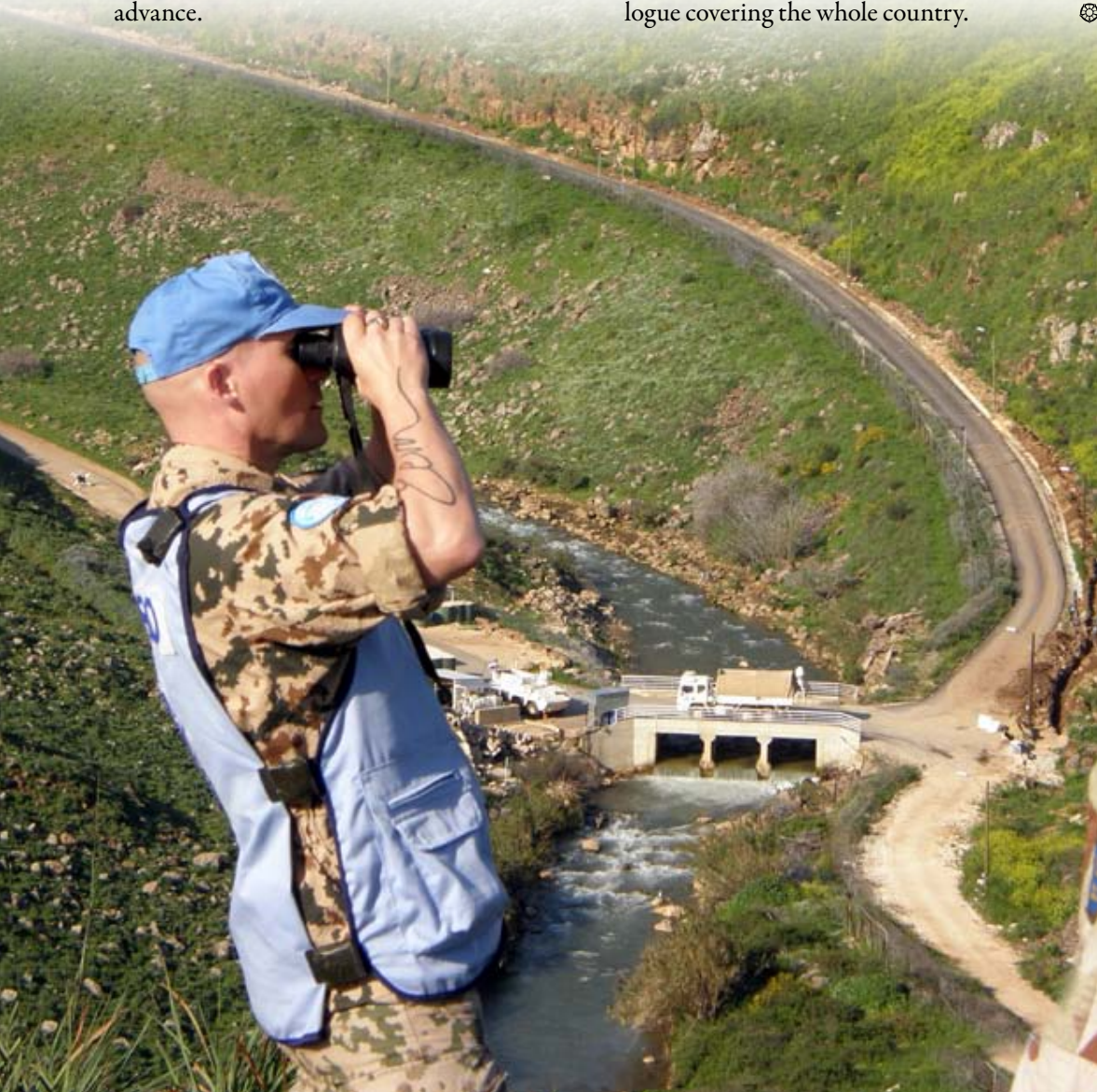
How would you assess the recent development in Mali and the Sahel region?

– Contrary to what some are saying about the situation in Mali and Sahel in general, I think it has been a success. First of all we have to be thankful to French, because they intervened at the right moment in order to avoid a complete fall of Mali in the hands of Jihadists and fundamentalists. I think they did that right on the spot. Without that French intervention I

really don't know where we would be in Mali right now.

The Al-Qaeda based Sahel AQIM (Al-Qaeda in the Islamic Maghreb) was really getting ready and prepared to establish a big operation in the Northern Mali. The French forces were able to find the arsenal - equipment, material, weapons, ammunition, rockets and vehicles - that the AQIM had buried in caves and under the sand in order to use them eventually. They were getting ready to establish in Sahel a launching pad not only in Northern Africa, but also against Europe. The French intervention was absolutely crucial in order to stop that advance.

The political process has been going quite well. The presidential elections were very peaceful with very few incidents only. We will have the Parliamentary elections before the end of the year. The political stability will return, but the core issues are still to be resolved: the relationship between the south and the north, ethnic differences and developmental issues. Also the human right issues have to be addressed. The UN role will be providing the necessary support to the new authorities in capacity building on political and security side, in development and disarmament programs, in human rights issues, in national reconciliation and dialogue covering the whole country. ☺

Puolustusministeriön kansliapäällikkö Arto Rätty

Haastattelija: Janne Kuusela

Jatko "Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2012"-selonteon jälkeen

Mitä uusia elementtejä Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko mielestänne sisältää?

– Vuoden 2009 selontekoon verrattuna maailma ei ole muuttunut neljässä vuodessa niin perusteellisesti, että suuria tai radikaaleja suunnanmuutoksia olisi ollut tarvetta tehdä. Kyse on enemmänkin uusista painotuksista.

Yksi uusi painotus on se, että erilaisten keskinäisriippuvaisten kehityskulkujen myötä myös ei-sotilaallisilla ilmiöillä voi yhä enenevässä määrin olla turvallisuuteen ja puolustukseen liittyviä seurannaisvaikutuksia. Arabikevään tapahtumat, globaalin talouskehityksen käänteet ja sosiaalisen median vaikutus politiikkaan ovat esimerkkejä tekijöistä, jotka ovat ravistelleet kokonaiskuvaa ja aikaansaaneet myös konfliktipotentiaalia.

Toinen uusi painotus ovat globalisaation ja keskinäisriippuvuuden mukanaan tuomat uudet mahdollisuudet. Kansainvälisen yhteistyön merkitys on jatkuvasti kasvanut ja kasvaa edelleen. Puolustuksen alalla yhteistyötä tehdään jo tällä hetkellä varsin laaja-alaisesti useilla eri foorumeilla. Seuraava, jo käynnissä oleva askel on yhteistyön syventäminen, jotta sen tarjoama lisäarvo kyetään hyödyntämään tehokkaammin.

Aktiivinen puolustusyhteistyö vahvistaa puolustuskykyämme monella tavalla. Sen kautta muun muassa turvaamme sotilaallisten suorituskykyjen kehittämisen. Puolustusyhteistyöhön osallistuminen antaa mahdollisuuden vaikuttaa sen sisältöön ja rakenteisiin, parantaa tilannetietoisuutta sekä kykyä vaikuttaa ennaltaehkäisevästi kriisien ratkaisemiseen jo niiden syntysijoilla. Tiivistyvistä puolustus-

yhteistyöstä on käytetty myös termiä "verkottunut puolustus".

Voitteko hieman tarkentaa, mitä tarkoitatte "tiivistyvällä puolustusyhteistyöllä" tai "verkottuneella puolustuksella"?

– Tavallaan kyse ei ole uudesta avauksesta. Kehitys monikansallisen yhteistyön tiivistämisestä käynnistyi jo kylmän sodan päättyessä, koska yhdenkään eurooppalaisen valtion resurssit eivät riitä tekemään kaikkea itse. Mekin olemme olleet mukana yhteistyössä ja kehittäneet sitä aktiivisesti alusta alkaen.

Puolustusyhteistyön avulla pystymme kehittämään ja ylläpitämään suorituskykyjämme tehokkaammin itse valitsemillamme aloilla. Puolustusyhteistyö ei kuitenkaan ole sama asia kuin sotilaallinen liittoutuminen tai kollektiivinen puolustus. Tämä ero tulee tehdä selväksi.

Yhteistyötä tekevät kaikki eurooppalaiset valtiot. Puolustusliittoon kuuluvat ovat kuitenkin vieneet yhteistyön huomattavasti syvemmälle. Ne ovat sitoutuneet käyttämään suorituskykyjä yhdessä, sopineet kuinka se tehdään ja harjoittelevat sen toteuttamista käytännössä. Puolustusliittoon kuulumattomat maat jäävät näiden sitoumusten ulkopuolelle.

Yhteistyön tiivistymisessä kyse ei ole pelkästään puolustushallintojen tai puolustusvoimien välisestä yhteistyöstä vaan kehitys koskee valtioita kokonaisuudessaan. Valtioneuvoston selonteko kuvaa mielestäni osuvasti myös sitä, että tulevaisuuden uhkamallit ovat aiempaa laajempia. Kasvavan keskinäisriippuvaisuuden myötä erilaiset riskit ja uhkat ovat toisiinsa verkottuneita. Saman pitäisi päteä myös niihin vastaamisessa.

Puolustuspoliittinen keskustelu on ollut viime aikoina varsin aktiivista. Kuinka arvioisitte suomalaisen puolustuspoliittisen keskustelun tilannetta ja merkitystä?

– Minusta puolustuspoliittisen keskustelun aktivoituminen on ilahduttava asia. Se osoittaa, että päätöksentekijät ja kansalaiset ovat aidosti kiinnostuneita maamme puolustuskyvyn kehittamisestä, vaikka elämme monenlaisten muutospaineiden ja talouskriisin keskellä. Puolustushallinnon tehtävänä on tuottaa poliittisille päättäjille ja kansalaisille riittävää ja ajantasaista tietoa, jonka pohjalta voidaan käydä aitoa keskustelua tulevaisuuden vaihtoehdoista.

Suomalaisen puolustuskeskustelun heikkuutena pidän korostunutta varovaisuutta, joka on peruja kylmän sodan vuosikymmeniltä - ja siihen aikaan varmasti myös aiheellista. On erittäin tärkeää, että keskustelukulttuurimme on uudelleen aktivoitumassa.

Asioita on kyettävä perustelemaan entistä paremmin varsinkin nuoremmille sukupolville, joille maanpuolustusta koskevat kysymykset eivät missään nimessä ole enää itsestäänselvyksiä. Avoin ja aktiivinen keskustelu tekee puolustuksemme perusratkaisuista entistä ymmärrettävämpiä ja läpinäkyvämpiä. Tässä yhteydessä Tasavallan presidentin tänä kesänä lanseeraama Kultaranta-keskustelu oli erittäin tervetullut uutuuks.

Puolustusvoimauudistus toteutetaan vuoteen 2015 mennessä ja se muodostaa jatkokehittämisen perustan. Kyse on välttämättömästä rakenteiden ja toimintatapojen uudistuksesta, jossa sopeutetaan puolustusvoimien koko ja toiminta pieneneviin palveluskelpoisiin ikäluokkiin sekä supistuviin rahoituskehyksiin. Puolustuskykymme ylläpitäminen ja tulevaisuuden suorituskykyjen rakentaminen tulevat kuitenkin vaatimaan huomattavia uusinvestointeja materiaaliin vuosikymmenen puolivälin jälkeen.

Vastaavanlaista keskustelua käydään tällä hetkellä myös muissa Euroopan maissa. Useimmilla näistä maista niiden geostrateginen sijainti ja Nato-jäsenyys tekevät kuitenkin tilanteen hyvin erilaiseksi Suomeen verrattuna.

Suomalaisessa keskustelussa on havaittavissa kahta eri suuntausta: toinen painottaa omaa apua, kun taas toinen hakee ratkaisuja

sotilaallisesta liittoutumisesta. Kuinka näette tämän asetelman?

– Asetelma ei luonnollisestikaan ole näin mustavalkoinen. Todellisuudessa asiat ovat paljon monivaihteisempia eikä esimerkiksi liittoutumiskysymys voi olla ainoa määrittävä tekijä pohdittaessa Suomen puolustuskyvyn kehittämistä.

Olemme liittoutuneita tai emme, kansallisen puolustuskykymme on joka tapauksessa oltava kunnossa. Puolustusta kehitetään toimintaympäristön muutos ja voimavarat huomioiden, tavoitteena tehtävien ja resurssien tasapaino. Kaikissa valinnoissa päämääränä on oman, kansallisen puolustuksemme vahvistaminen ja kehittäminen.

Suomalaisen yhteiskunnan toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa: epävarmuus ja ennakoimattomuus lisääntyvät, keskinäisriippuvuus kasvaa, turvallisuuteen liittyvät haasteet monimutkaistuvat ja taloudelliset resurssit niukkenevat. Emme pysty olemaan sataprosenttisen omavaraisia millään elämän osa-alueella.

Sama suuntaus pätee yhtä lailla myös turvallisuuden ja puolustuksen sektorilla. Meille ei enää riitä se, että valmistaudumme vain lähiympäristöstämme syntyviin sotilaallisiin uhkisiin ja haasteisiin. Meidän tulee yhä enenevässä määrin ottaa huomioon myös globaalin toimintakentän suorat ja epäsuorat vaikutukset.

Kuinka kuvailisitte sotilaallisten uhkien luonnetta 2000-luvulla?

– Jos aiemmin länsimaisten asevoimien kehittämistä leimasi valtiotoimijakeskeisyys ja tietyllä tapaa arvioitavissa oleviin uhkakuviin vastaaminen, on tilanne nyt huomattavasti monimutkaisempi. Valtiollisten toimijoiden rinnalle on noussut ei-valtiollisia toimijoita, strategisia shokkeja voi syntyä lähestulkoon tyhjästä ja potentiaaliin uhkakuviin vastaaminen edellyttää hyvin monipuolista keinovalikoimaa. Laajamittaisen sotilaallisen voimankäytön uhka on vähentynyt, mutta toisaalta sen mahdollisuutta ei voida kokonaan sulkea pois ja sen rajoitetumpi käyttö tai sillä uhkaaminen säilyy valtioiden keinovalikoimassa. Poliittisia muutoksia voi syntyä nopeallakin aikavälillä.

Muutosta tapahtuu ainakin kolmella tasolla. Ensinnäkin, sotilaallinen voimankäyttö

muuttuu itsessään. Laaja-alainen voimankäyttö ei enää tulevaisuudessa välttämättä tarkoita kattavien maa-alueiden haltuunottoa ja hallintaa. Samalla puolustajan ennakkovaroituksen antamiseen ja valmiuden kohottamiseen käytettävä aika lyhenee ja kaukovaikutteisten asejärjestelmien merkitys kasvaa.

Toiseksi, voimankäyttö laajenee kattamaan myös ei-sotilaallisia muotoja, joko yhdessä tai erikseen sotilaallisten voimavarojen kanssa. Perinteisten sotilaallisten keinojen lisäksi voidaan käyttää erilaisia epäsymmetrisiä keinoja, painostuksen eri muotoja, informaatio- ja kyberoperaatioita sekä näiden yhdistelmiä. Kolmas selonteonkin piirre on se, että uhkakuviin kohdistuvat tulevaisuudessa yhä enemmän yhteiskuntiin, kansalaisiin ja intresseihin. Tiukka kategorisointi ”sotilaallisiin” ja ”ei-sotilaallisiin” uhkisiin ei aina ole mahdollista, eikä uhkan tuottajaa välttämättä pystytä tunnistamaan.

Sotilaalliset uhkakuviin ovat siis muuttuneet kohti rajoitetumpia, yllätyksellisiä ja nopeammin toteutettavia operaatioita, joita voidaan sotilaallisten keinojen ohella täydentää erilaisin voimankäytön keinoin. Tästä huolimatta näkisin, että sodankäynnin perimmäinen luonne ei ole muuttunut, ainoastaan sen toteuttamistavat. Olisi jokseenkin epärealistista olettaa ihmisluonteeseen muuttuneen siten, ettei sotilaallista voimankäyttöä enää esiintyisi.

Kuinka arvioisitte Suomen puolustuksen nykytilaa?

– Meillä on suomalaisiin olosuhteisiin soveltuva ja kansainvälisestikin tunnettu puolustusjärjestelmä. Toisaalta, olemme myös puolustuksen osalta samojen haasteiden edessä kuin muutkin eurooppalaiset valtiot. Keskeistä on tehdä oikeita johtopäätöksiä puolustukseen vaikuttavista muuttujista ja siitä, kuinka ne vaikuttavat puolustukseen. Mitkä ovat jatkuvia ja mitkä ylimeneviä tekijöitä, mitkä puolestaan voisivat muodostaa mahdollisia strategisia shokkeja?

Toinen muuttuva tekijä on toimintaympäristömme. Kansainväliset operaatiot ovat meille jo arkipäivää ja kyberulottuvuudesta on tullut vakiintunut areena myös sotilaalliselle toiminnalle. Yhteiskunnan toimivuus edellyttää sen perustoimintojen, maa-, meri- ja ilma-alueiden sekä kyberulottuvuuden turvaamista. Huoltovarmuuskysymykset ovat erityisen keskeisiä ja huoltovarmuustoiminnalla on erityisen tärkeä merkitys yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden kehittämisessä. Lisäksi pitäisi huomionarvoisena seikkana yhteiskunnan sietokyvyn ja kriisitilanteesta toipumiskyvyn lujittamista.

Tunnen vahvaa luottamusta suomalaiseen kokonaisturvallisuuden konseptiin, joka on maailmanlaajuisesti ainutlaatuinen. Se nojaa viime kädessä kansakunnan tahtoon tehdä

asioita yhdessä yhteisen edun nimissä. Kokonaisturvallisuuden yksi keskeinen osatekijä on sotilaallinen maanpuolustus. Siinäkin on kyse yhdessä tekemisestä, koska se tukeutuu yleiseen asevelvollisuuteen ja kansan vahvaan tukeen. Kansalaiset ovat eräällä tapaa puolustusvoimien ”asiakasomistajia”, jolle puolustusjärjestelmän on tuotettava sekä turvallisuutta että mahdollisimman laadukasta koulutusta.

Millaisena te näette Suomen puolustuskyvyn 2020-luvulla?

– Näkökulman tulisi nyt keskittyä pikeminkin sen ympärille, mihin olemme menossa ja mitä pitäisi tehdä kuin siihen, kuinka asiat ovat joskus olleet. Puolustus ei koskaan saisi olla pysähdyksen tilassa vaan sen tulee olla aina valppaana reagoimaan niin ulkoisen kuin sisäisenkin toimintaympäristömme muutoksiin – tämä on sitä paljon puhuttua ”strategista ketteryyttä”. Se edellyttää väistämättä priorisointia ja sopeuttamistoimenpiteitä.

Puolustukseen kohdistuvat muutospaineet kumpuavat niin tarpeesta kuin resursseistakin. Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä painottaa pitkäjänteisen suunnittelun ja ajattelun merkitystä. Puolustusjärjestelmä tai sen osia voidaan ajaa alas hyvinkin lyhyessä ajassa, mutta niiden uudelleen rakentaminen kestää vuosikymmeniä.

Tärkeää on, että puolustusta ei tarkastella tyhjiössä irrallaan muusta yhteiskunnasta ja kansainvälisestä kehityksestä. Puolustuksen tarpeita tulee arvioida laajemman yhteiskunnallisen kehityksen kautta. Siirtymä jälkietollisesta ajasta informaatioyhteiskuntaan on muokannut myös puolustuksen tarpeita, toteuttamista ja siihen liittyviä haasteita varsin nopeasti. Kuka olisi vielä muutama vuosikymmen sitten uskonut esimerkiksi kyberhyökkäyksiin liittyviä visioita? Toisaalta, uuden edessä ei saa myöskään sokaistua liikaa.

Suomen kannalta muutos tarkoittaa, että meidän on pystyttävä sopeuttamaan ulkopuolelta tulevat muutospaineet ja aloitteet omaan strategiseen kulttuuriimme ja muihin kansallisiin ominaispiirteisiimme sopiviksi. Puolustukseen liittyviä ratkaisuja on arvioitava ja pohdittava avoimesti, mutta maltillisesti. Lähtökohta on aina kansallinen tarve. Meidän on pystyttävä määrittelemään, minkälaisen puolustuksen tarvitsemme ja sen jälkeen varmistettava

valinnan taloudellinen perusta. Kehittämisen on siis oltava pitkäjänteistä ja tarveperustaista, resurssit huomioiden.

2020-luvun tarpeisiin mukautettu puolustus on sisällöltään ja toteuttamistavoiltaan nykyistä laajempaa ja monimuotoisempaa. Tarvitaan verkottumista, kumppanuuksia ja yhteistyötä, sillä kenelläkään ei ole kaikkia tarvittavia resursseja itsellään. Turvallisuus- ja puolustusyhteistyö - niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin - on erottamaton osa Suomen puolustusta.

Puolustusta tulee tarkastella aikaisempaa kokonaisvaltaisemmin. Puolustuksen tehtävien toteuttaminen saa tulevaisuudessa väistämättä uusia piirteitä. Suomen puolustus ei tarkoita ainoastaan rajojemme sisäpuolella tapahtuvaa alueemme ja yhteiskuntamme suojaamista, vaan yhtä lailla osallistumista alueemme ulkopuoliseen toimintaan. Sisäistä ja ulkoista turvallisuutta ei voida enää kategorisesti erottaa. Erillisen kansallisen ja kansainvälisen toiminnan sijaan näkisinkin mielelläni yhden ”puolustuksen”, jossa on erilaisia ulottuvuuksia, mutta sama päämäärä.

Eduskunta edellyttää, että ”Valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin, jotta seuraavan vaalikauden alussa eduskunnalla on käytössään selvitys puolustuksen pitkän aikavälin haasteista ja niihin vastaamisesta, jotta puolustusjärjestelmän toimivuus varmistetaan vuoden 2015 jälkeisellä kaudella.” Mistä tässä on kysymys?

– Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteke on varsin laaja-alainen kokonaisuus, jossa puolustusta on käsitelty loppujen lopuksi aika suppeasti. On erittäin hyvä, että eduskunta haluaa jatkaa ja syventää keskustelua.

Korostaisin, että kysymys on informoinnista, ei päätöksenteosta tai yhteisen kannan muodostamisesta. On kaikkien etu, jos poliittisten päätöksentekijöiden tilannekuva puolustuksen pitkän aikavälin haasteista on ajantasainen ja kattava. Tämä vaatii myös keskeisten puolustuspoliittisten toimintalinjausten ja niiden toteutustapojen arviointia. Osa tätä kokonaisuutta on strategisten perusvalintojen, tarkastelu. Myös niistä on keskusteltava ennakkoluulottomasti, mutta ne eivät saa toimia määräävinä tekijöinä. ☹

Maailman puhtaimmat verkot!

Soneran verkot ovat tutkitusti Suomen ja koko maailman puhtaimmat: niissä liikkuu vähiten haittaohjelmia.*

Tämä on Soneran aktiivisen ja pitkäjänteisen tietoturvatyön ansiota. Soneran palveluilla on jo useita kansainvälisiä tietoturvasertifikaatteja, jotka täyttävät tiukimmatkin vaatimukset. Ota yhteyttä, niin kerromme lisää.

www.sonera.fi/yrityksille

* Viestintäviraston haittaohjelmistotilasto, Microsoft Security Intelligence Report 2011, OECD:n raportti 2010

TeliaSonera. Paikallisesti kansainvälinen, palveluksessasi.

Kaija Vanonen

Kirjoittaja on toiminut vuosina 2000–2012 Brysselissä EU:n neuvoston pääsihteeristössä kriisinhallinnan päällikkötehtävissä

EU kokonaisvaltaisena kriisinhallinnan toimijana

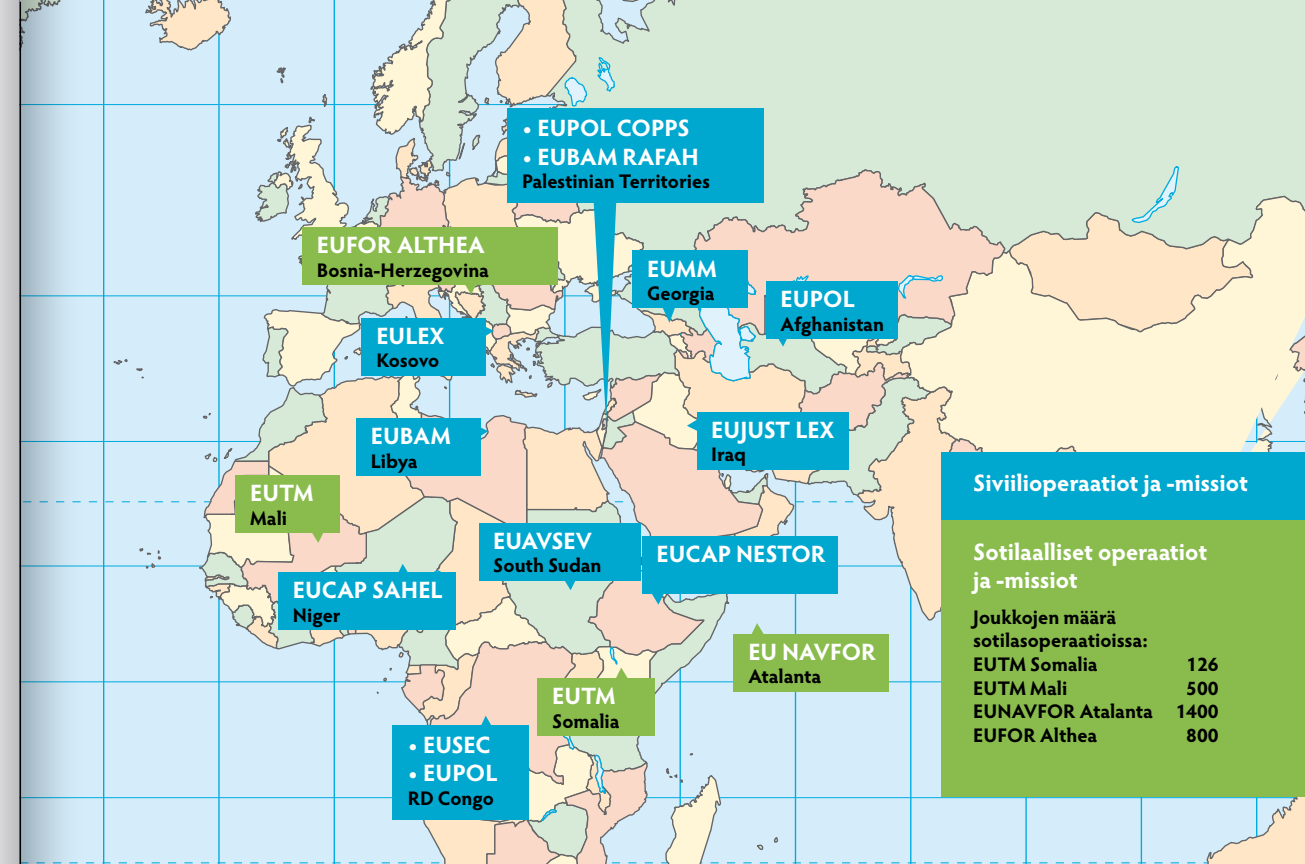
Kaikki alkoi Balkanilta Euroopan unionin toimintaan on aina kuulunut elementtejä, jotka tänä päivänä luokitellaan kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan osa-alueiksi. Erityisesti Euroopan komission kehitysyhteistyöhön ja humanitäärisen avustustoimintaan osoittamat mittavat varat ovat olleet käytössä jo vuosikymmeniä, ja niiden avulla EU:lla on ollut mahdollisuus osallistua kriisien ehkäisyyn ja niiden aiheuttamien kärsimysten lievittämiseen. Kuitenkin 2000-luvun alussa EU:ssa koettiin puutteena se, ettei unionilla ollut käytettävissään sotilaallisia keinoja kriisinhallintaan. Tämän vuoksi luotiin välineet yhteiselle turvallisuus- ja puolustuspolitiikalle (YTPP) vuoden 2000 Nizzan sopimuksessa, mikä laajensi EU:n keinovalikoimaa kattamaan kaikki keskeiset kriisien ehkäisyssä, hallinnassa ja jälkihoidossa tarvittavat toimet.

EU:n varsinainen kriisinhallinta YTPP:n puitteissa alkoi Balkanilta vuonna 2003. Balkanin sotien jälkeen EU halusi ottaa enemmän vastuuta lähialueestaan, myös kriisinhallinnan keinoin. Ensimmäinen operaatio oli European Union Police Mission (EUPM). Siinä EU otti YK:lta vastuulleen poliisioperaation, jonka tarkoituksena oli luoda Bosnia Herzegovinalle toimivat poliisivoimat maan omien viranomaisten valvonnassa. Hyvin pian tämän jälkeen, maaliskuussa 2003, EU aloitti ensimmäisen sotilasoperaationsa Makedoniassa. Operaatio Concordia oli jatkoa Naton operaatiolle ja sen tavoitteena oli varmistaa maan vakaus ja turvallisuus sekä mahdollistaa vuoden 2001 Ohrid-puitesopimuksen toimeenpano. Concordiassa otettiin myös ensimmäistä kertaa käyttöön yhteistyösopimus, jossa Nato

antoi EU:n käyttöön johtamis- ja suunnittelu-kapasiteettiaan.

Ensimmäisten operaatioiden jälkeen EU on ehtinyt toimia usealla operaatioalueella käyttäen sekä sotilaallisia että siviili-instrumentteja. Sotilaallisia operaatioita on käynnistetty yhteensä kahdeksan ja siviilipuolella operaatioiden yhteismäärä on 19. Osa operaatioista on jo päättyneet. Painopiste oli pitkään Balkanilla, mutta viime vuosina se on siirtynyt yhä voimakkaammin Afrikkaan, erityisesti Afrikan sarven ja Itä-Afrikan alueelle. Operaatioiden luonne on myös muuttunut alkuvaihetta monipuolisemmaksi, ja enenevässä määrin pyrkimyksenä on ollut saada EU:n eri instrumentit toimimaan yhteisten tavoitteiden mukaisesti ja toisiaan täydentäen.

Tavoitteena kokonaisvaltainen kriisinhallinta

Viime vuosina EU:n kriisinhallinnassa on ollut nähtävissä kaksi kehityssuuntaa: painopisteen siirtyminen siviilikriisinhallintaan ja kokonaisvaltaisempi lähestymistapa kriiseihin. Siviilikriisinhallinnan operaatioiden määrä on kasvanut sotilasoperaatioita selvästi nopeammin. Viimeisin varsinainen EU:n sotilaallinen kriisinhallintaoperaatio, EU NAVFOR Atalanta, alkoi jo vuonna 2008, ja viime vuosina sotilaallisella puolella on siirrytty koulutus- ja neuvontamissioihin (esim. EU Training Mission in Somalia, Operaatio ALTHEA:n uudet tehtävät sekä EU Training Mission in Mali). Toisaalta uusia siviilikriisinhallinnan operaatioita aloitettiin ja valmisteltiin jo pelkästään vuosina 2012–13 yhteensä neljä kappaletta.

Toinen kehityssuunta on ollut pyrkimys kokonaisvaltaisempaan kriiseihin reagoimiseen. Tällä hetkellä samassa kriisinhallintaoperaatioissa on usein sekä siviili- että sotilaselementtejä, vaikka operaation kokonaisvastuu on yleensä siviilijohdon alaisuudessa. Esimerkkinä tällaisesta operaatiosta on EUCAP NESTOR Afrikan sarvessa, minkä tarkoituksena on avustaa

alueen maita - mukaan lukien Somaliaa - kehittämään kestävästä omaa kapasiteettia ja parantamaan meriturvallisuutta, hallintoa sekä oikeuslaitoksen toimintaa. EUCAP NESTOR pyrkii omalta osaltaan vahvistamaan alueen maiden kykyä taistella merirosvoutta vastaan, täydentäen jo pitkään käynnissä ollutta merioperaatiota EU NAVFOR Atalantaa.

Viime vuosina EU on pyrkinyt myös vahvistamaan yhteistyötään muiden kansainvälisten toimijoiden kanssa. Yhteistyö YK:n ja Naton kanssa on ollut tärkeää alusta alkaen, mutta nyt mukaan on tullut yhä useammin myös alueelliset toimijat kuten Afrikan Unioni. Erityisesti Afrikassa ja Intian valtamerellä yhteistyö on lisääntynyt ja monipuolistunut myös muiden alueella toimivien merkittävien maiden kanssa (USA, Venäjä, Kiina ja Intia). Viime vuosina eräät EU:n kriisinhallintaoperaatiot ovat olleet läheisesti sidoksissa muiden toimijoiden samalla alueella suorittamiin toimiin. Esimerkkinä tästä on EU:n koulutusoperaatio Somaliassa (EUTM Somalia), jossa somalialaisten sotilaiden varsinainen koulutus tapahtuu Ugandassa yhdessä Ugandan armeijan kanssa. Koulutetut somalisotilaat, joita tähän

mennessä on noin 3000, palaavat Somalian hallituksen joukkoihin. Koulutettujen joukkojen tukemista paluun jälkeen rahoittaa mm. Yhdysvallat.

Taloudellinen tilanne vaikuttaa kriisinhallintaan

Sytä uusien EU:n sotilasoperaatioiden vähäiseen määrään on useita. Yksi keskeisimmistä on taloudellinen tilanne. Eurokriisi ja jäsenmaiden kiristyneet kansalliset budjetit ovat pakottaneet etsimään säästöjä myös puolustusbudjeteista. Sotilaalliset operaatiot kaukaisilla ja vaikeasti saavutettavilla alueilla ovat hyvin kalliita ja vaativat usein sitoutumista pitkäkestoiseen läsnäoloon. Koska EU:n sotilasoperaatioiden suurimmat kustannukset jäävät operaatioon osallistuvien maiden, erityisesti mahdollisen johtovaltioon, kustannettavaksi, ovat jäsenmaat hyvin tarkkaan punninneet milloin sotilaallisten voimavarojen käyttäminen on perusteltua. On myös todettava, että toisin kuin 2000-luvun alussa, EU:lta on viime vuosina puuttunut sotilaallisten operaatioiden roolia voimakkaasti painottava jäsenmaa tai niiden ryhmä, jonka aloitteesta eri kriiseihin reagoimista suunniteltaisiin myös mahdollista sotilasoperaatiota silmällä pitäen.

Siviilipuolella rahoitus tulee EU:n yhteisestä budjetista, jossa vuosittain näihin toimiin on suunnattu noin 400 miljoonaa euroa. Kun tätä budjetista parhaillaan rahoitetaan kahden toista siviilioperaation lisäksi muitakin toimia, on siviilikriisinhallintatoiminnan laajentaminen hyvin haasteellista.

Kaikki välineet käyttöön

EU:n ulkosuhdehallinnon (EUH) toiminnan alkaminen vuoden 2011 alussa antoi EU:lle ensimmäistä kertaa mahdollisuuden kehittää kykyään kriisinhallinnan alueella koordinoitusti ja strategisten tavoitteiden mukaisesti, koska useimmat kriisinhallinnassa tarvittavat välineet tulivat nyt saman johdon alaisuuteen. EUH:n perustaminen ja täydellisen toimintakyvyn saavuttaminen on ollut haasteellinen tehtävä, eikä prosessi vielä ole päättynyt. On kuitenkin syytä uskoa, että EUH:n saavuttaessa täyden toimintakyvyn, sillä on mahdollisuus merkittävästi parantaa EU:n kykyä reagoida kriiseihin ja tarjota niihin koordinoitumpia ja tehokkaampia ratkaisuja. EUH:n sisäisten ratkaisujen lisäksi olisi tärkeää, että myös EU:n komissio ja jäsenmaiden kansalliset toimijat pyrkisivät saumattomaan yhteistyöhön ja avoimeen tietojen vaihtoon mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Vain tällä tavoin on mahdollista, että kaikki EU:n käytettävissä olevat resurssit saadaan suunnattu koordinoitusti samaan, yhteisesti sovittuun tavoitteeseen.

YK:n lisäksi maailmalla ei ole muita merkittäviä toimijoita kuin EU, joiden käytössä olisi yhtä laaja ja monipuolinen instrumenttivalikoima erilaisiin kriisitilanteisiin reagoimiseksi. EU:lla onkin erinomaiset lähtökohdat kehittyä aidosti merkittäväksi ja kokonaisvaltaiseksi kriisinhallinnan toimijaksi. Unionin suurimpana haasteena tällä hetkellä on eri instrumenttien käyttö osittain ilman tehokasta koordinoitua. Siitä huolimatta, että

Lissabonin sopimuksen myötä EUH:sta tuli keskeinen EU:n ulkopoliittinen toimija, jäi komission toimivaltaan edelleen monet keskeiset politiikka-alueet, joiden käyttö kokonaisvaltaisessa kriisinhallinnassa on välttämätöntä. Näihin kuuluvat mm. kehitysapu ja humanitäärinen apu sekä eräät kriisinhallintaoperaatioiden rahoitukseen liittyvät valtuudet. Jotta EU toimisi tehokkaasti kriisien hallinnassa ja niiden ehkäisyssä olisi välttämätöntä, että strategisten tavoitteiden asettamisessa ja toimeenpanossa otettaisiin huomioon kaikki toimijat ja koko instrumenttien valikoima jo varhais suunnitteluvaiheessa. Sanomattakin on selvää, että kokonaisvaltaisen suunnittelun tarve ei rajoitu pelkästään unionin sisäiseen toimintaan, vaan EU:lla tulee olla kyky tarjota ja vastaanottaa apua myös muilta kansainvälisiltä toimijoilta ja toimia osana kansainvälisen yhteisön ponnisteluja konfliktien ratkaisemiseksi.

EU:ta on usein kritisoitu liian hitaasta reagoinnista kriisinhallinnan tarpeisiin. Tässä yhteydessä on tärkeä muistaa, että unioni, sen toimintatavat ja lainsäädäntö ovat alun perin suunniteltu yhteismarkkinoiden luomiseen sekä sen edellyttämän lainsäädännön valmisteluun. Tässä valossa ei ole yllättävää, jos nopeatempoista päätöksentekoa vaativat kriisitilanteet venyttävät päätöksentekojärjestelmää ääri rajoilleen. On kuitenkin syytä korostaa, että sovituisissa päätöksentekojärjestelmissä on myös liikkumavaraa, jos poliittista tahtoa toimintaan löytyy. Hyvä esimerkki tästä sotilaallisella puolella oli Operaatio Artemis RD Congo vuonna 2003, jossa poliittisesta päätöksestä lähtien EU:n sotilaat Kongon Demokraattiseen tasavaltaan kului vain muutama viikko, kun joukot jo olivat operaatioalueella valmiina suorittamaan annettua tehtävää. Samalla tavalla EU sai lähetettyä syksyllä 2008 henkilöstöä tarkkailuoperaation Georgiaan vain joitakin

viikkoja poliittisen päätöksen jälkeen. Silloin kun poliittinen tahto on kyllin voimakas, pystyy nykyinenkin järjestelmä toimimaan tehokkaasti ja nopeasti.

Siviili- ja sotilasoperaatioiden komento erillään

Edellä mainittujen EU:n instituutioiden välisen yhteistyön haasteiden lisäksi EU ei ole vielä kyennyt täysin ratkaisemaan kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan vaatimia johto- ja komentosuhteita. Siviilioperaatioita johdetaan pysyvistä operaatioesikunnasta Brysselistä, mutta sotilaspuolella jokaista operaatiota varten pystytetään erikseen operaatioesikunta, yleensä operaation johtovaltioon. Siinäkin tilanteessa että EU:n siviili- ja sotilasoperaatio ovat samalla toiminta-alueella, on operaatioesikuntatasolla sotilaiden ja siviilien vaikea toimia saumattomasti yhdessä, jo pelkästään maantieteellisen etäisyyden vuoksi. Sekä siviili- että sotilasoperaatioita johtavan pysyvän yhteisen operaatioesikunnan perustaminen Brysseliin loisi paremmat edellytykset pitkälle vietyyn siviili-sotilasyhteistyöhön. Se mahdollistaisi myös kokonaisvaltaisen varhais suunnittelun, millä parannettaisiin EU:n reaktiokykyä ja resurssien tehokasta käyttöä.

Paljon mahdollisuuksia – mutta myös haasteita

Viimeisen kymmenen vuoden aikana EU:n kyky konfliktien ehkäisyyn, hallintaan ja jälkihoitoon on merkittävästi parantunut. EU:lle on luotu uusia instrumentteja ja kehitetty päätöksentekojärjestelmiä, joiden avulla unioni on vahvempi ja nopeampi reagoimaan maailman kriiseihin. EU:n toimintakyvyn edellytyksenä on kuitenkin aina poliittinen tahto toimia. Talouskriisin runtelema EU:n jäsenmaat harmitsevat tällä hetkellä hyvin tarkkaan kaikkea

Kuva: EEA/S

varojen käyttöä. Tämän vuoksi mittavien uusien sotilasoperaatioiden aloittaminen EU:n lipun alla ei ole lähivuosina todennäköistä. Jäsenmailla on selvästi enemmän halukkuutta osoittaa voimavaroja siviilikriisinhallinnan kehittämiseen ja mahdollisten uusien siviilioperaatioiden aloittamiseen. Näidenkin operaatioiden laajuutta rajoittaa kuitenkin henkilöstöresurssien rajallisuus. Toisin kuin sotilaspuolella, siviilioperaatioissa tarvittavia asiantuntijoita - esimerkiksi poliiseja, tuomareita ja syyttäjiä - ei jäsenmailla ole samalla tavalla reservissä kuin sotilaita. Näin ollen nykyisten käynnissä olevien operaatioiden lisäksi uuden mittavan siviilioperaation käynnistäminen nopeasti olisi haastava tehtävä.

EU:n kriisinhallinnan ensimmäisen kymmenen vuoden aikana operaatioiden valmistelu on yleensä käynnistetty YK:n tai kohdemaan pyynnöstä, jonkin EU:n jäsenmaan aloitteesta tai jonkin ulkopuolisen toimijan pyynnöstä. Pois lukien toimet Bosnia Herzegovinassa ja Kosovossa, EU:n operaatioiden käynnistäminen ei aina ole ollut seurausta alueen tai maan strategisesta merkityksestä vaan useammin on ollut kyseessä kertaluonteinen toimi, jossa EU:n tarjolla olevat resurssit ovat hyvin poliittisesti ja sisällöllisesti vastanneet tarvetta. Tämä toimintatapa on tehnyt EU:n kriisinhallinnasta pirstaloitunutta ja vaikeuttanut niukkojen taloudellisten resurssien tehokasta käyttöä.

EU:n kriisinhallinnan sotilaallisen ulottuvuuden merkityksen pienentyminen viime vuosina on toivottavasti vain tilapäinen ilmiö ja tilanteen voi odottaa paranevan, kunhan jäsenmaat toipuvat taloudellisesta kriisistä. Mikäli sotilaspuolen jääminen taka-alalle muodostuu pysyväksi ilmiöksi on riskinä, ettei EU tulevaisuudessa kykene uskottavasti esiintymään kokonaisvaltaisena kriisinhallintatoimijana, vaan joutuu tyytymään muita kansainvälisiä toimijoita tukevaan rooliin humanitäärisen avun ja siviilikriisinhallinnan keinoin.

Joulukuussa 2013 Eurooppa-neuvostolla on tarkoitus keskittyä erityisesti YTPP:n arvioimiseen ja tulevien toimintalinjojen määrittelyyn. Kokouksen tuloksiin kohdistuu paljon odotuksia, ja erityisesti YTPP:n roolia korostaneet jäsenmaat toivovat joulukuun kokouksesta uutta piristysruisketta tälle politiikka-alueella. On todennäköistä että kahdenkymmenen kahdeksan maan unionissa askeleet eivät ole suuria, ja ei ole syytä odottaa merkittäviä rakenteiden tai toimintatapojen uudistamiseen liittyviä julistuksia. YTPP:n uskottavuuden ja toimintakyvyn kannalta olisi kuitenkin välttämätöntä, että jäsenmaiden päämiehet olisivat valmiita linjaamaan tulevien vuosien tavoitteita sekä antamaan riittävän selkeän ohjeistuksen siihen mitä konkreettisia toimia tulisi valmistella päätöksentekijöille EU:n kriisinhallintakyvyn edelleen kehittämiseksi. ☺

Helinä Kokkarinen – Antti Häikiö – Tuomas Immonen – Ulriikka Johansson

Suomen osallistuminen siviilikriisinhallintaan – osa kansainvälistymistä ja kansainvälistä vastuunkantoa

Siviilikriisinhallinta on ulkomailla tapahtuvaa asiantuntijatoimintaa, jonka tavoitteena on normalisoida konfliktin jälkeisen yhteiskunnan tila. Siviilikriisinhallintaoperaatioilla pyritään ehkäisemään konflikteja ja ylläpitämään rauhaa ja vakautta ei-sotilaallisin keinoin vahvistamalla mm. julkista hallintoa, oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksia ja demokratiaa. Operaatioiden tehtävät vaihtelevat tarkkailu-, mentorointi- ja koulutustehtävistä eri viranomaistoimijoiden, kuten poliisin ja oikeuslaitoksen tehtäviin. Operaatioissa pyritään aina toimimaan yhteistyössä kohdemaan omien viranomaisten kanssa.

Suomalaisen poliisin voi nähdä virkapuvusaan sekä Afganistanissa, Palestiinalaisalueella, Sudanissa että Kosovossa. Suomalainen syyttäjä pohtii syyteharkintaa ja tuomari esimerkiksi tapausta, jossa sadoissa asunnoissa on asuttu tai niitä on myyty laittomasti sodan jälkeen. Tarkkailijat seuraavat georgialaisen kylän elämää ja neuvonantajat kokoustavat uuden parlamentin naiskansanedustajien kanssa - tämä kaikki kuuluu siviilikriisinhallintaan. Sotilaallisen kriisinhallinnan ja historiassa tutuksi tulleen rauhanturvaamisen lisäksi siviilikriisinhallinta on noussut Suomen erityiseksi osaamisalueeksi.

Suomen osallistuminen siviilikriisinhallintaan

Suomen ensimmäiset poliisiasiantuntijat lähetettiin YK:n rauhanturvaoperaatioiden siviilitehtäviin lähes 20 vuotta sitten. EU:n siviilikriisinhallintaoperaatioihin Suomi on lähettänyt siviiliasiantuntijoita vuodesta 2003 lähtien jo yli 10 vuoden ajan. Siviilikriisinhallintalaki tuli voimaan vuonna 2005,

sisäasiainministeriön alainen Kriisinhallintakeskus aloitti toimintansa vuonna 2007 ja valtioneuvosto hyväksyi Suomen siviilikriisinhallinnan kansallisen strategian vuonna 2008.

Valtioneuvoston hyväksyessä siviilikriisinhallinnan kansallisen strategian, vuosittaiseksi osallistumistason tavoitteeksi asetettiin 150 asiantuntijaa. Valtioneuvoston linjauksen mukainen osallistumistaso 150 saavutettiin syksyllä 2009, mutta tällä hetkellä suomalaisen asiantuntijoiden määrä on laskenut noin sadan asiantuntijan tasolle. Tähän ovat johtaneet muun muassa määrärahaileikkaukset. Keväällä 2013 julkaistun valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon yhtenä tavoitteena on nostaa osallistumistaso jälleen 150 asiantuntijan vuositasolle.

Suomen siviilikriisinhallintatyölle ominaista ovat korkeatasoinen poliisi-, oikeusvaltio-, rajaturvallisuus- sekä ihmisoikeus- ja tasa-arvoasiantuntemus. Valtaosa lähetetyistä asiantuntijoista toimii EU:n siviilikriisinhallintatehtävissä. Muiden (YK, Etyj, Nato, Euroopan neuvosto) tehtäviin osallistutaan yksittäisillä asiantuntijoilla. Asiantuntijoista yli puolet tulee sisäasiainministeriön hallinnon-alalta. Naisten osuus on muihin EU-maihin verrattuna erittäin hyvä, suomalaisiasiantuntijoista 40 prosenttia on naisia. Eniten suomalaisia siviilikriisinhallinnan asiantuntijoita toimii Afganistanissa (EUPOL Afghanistan), Kosovossa (EULEX Kosovo) ja Georgiassa (EUMM Georgia).

Kaikki EU:n siviilikriisinhallintamissiot pyritään räätälöimään paikallisiin tarpeisiin. Afganistanissa keskitytään poliisin johdon ja maan rikostutkinnan kehittämiseen ja Georgiassa Georgian ja Venäjän välisen tulitaukosopimuksen toteutumisen tarkkailuun. Ainoastaan

EULEX Kosovolla on toimeenpanevat valtuudet, eli se kykenee tutkimaan, syyttämään ja antamaan tuomioita vakavimmissa rikoksissa, kun paikalliset viranomaiset eivät siihen eriyistä johtuen pysty. Erityisen vaikeita ovat sotaan liittyvät rikokset sekä järjestäytynyt rikollisuus, jossa on usein yhteyksiä sotaan, paikalliseen politiikkaan, hallintoon tai liiketoimintaan.

Kuopiossa Pelastusopistolla toimiva Kriisinhallintakeskus vastaa kotimaan operatiivisista valmiuksista, joihin kuuluvat asiantuntijoiden rekrytointi ja kouluttaminen, logistiikka- ja materialistiset valmiudet ja näitä tukeva tutkimus- ja kehittämistoiminta. Suurimpina haasteina ovat resurssien riittävyys asiantuntijoiden

koulutukseen ja koulutetun henkilöstön saatavuus yhä monipuolisempiin ja vaativampiin siviilikriisinhallinnan tehtäviin.

Saavutukset ja tulevaisuuden haasteet

Siviilikriisinhallinnan kansallisen strategian sisältämän vision mukaan Suomen tavoitteena on olla aktiivinen vaikuttaja ja edelläkävijä Euroopan unionin ja kansainvälisten järjestöjen siviilikriisinhallinnan toiminnassa ja kehittämisessä. Strategian vision toteutuminen edellyttää, että Suomi näkyy maailmalla ja pystyy tarjoamaan riittävästi sopivia asiantuntijoita yhä laajemmalla sektorilla siviilikriisinhallinnan yhä monimuotoisempiin tehtäviin.

päsihteeristön siviilikriisinhallintayksikössä (CPCC), sekä Kriisinhallintakeskuksen johtajana.

Antti Häikiö

toimii koulutuskoordinaattorina sisäministeriön kansainvälisten asioiden yksikön siviilikriisinhallintatiimissä vastuualueenaan kansalliset valmiudet. Hän on työskennellyt vuodesta 1993 YK:n, Naton, Etyjin ja EU:n rauhanturva- ja kriisinhallintatehtävissä. Tällä hetkellä Häikiö toimii myös hankejohtajana Suomen ja Viron turvallisuuskoulutuksen EU-kehityshankkeessa Kosovossa.

Tuomas Immonen

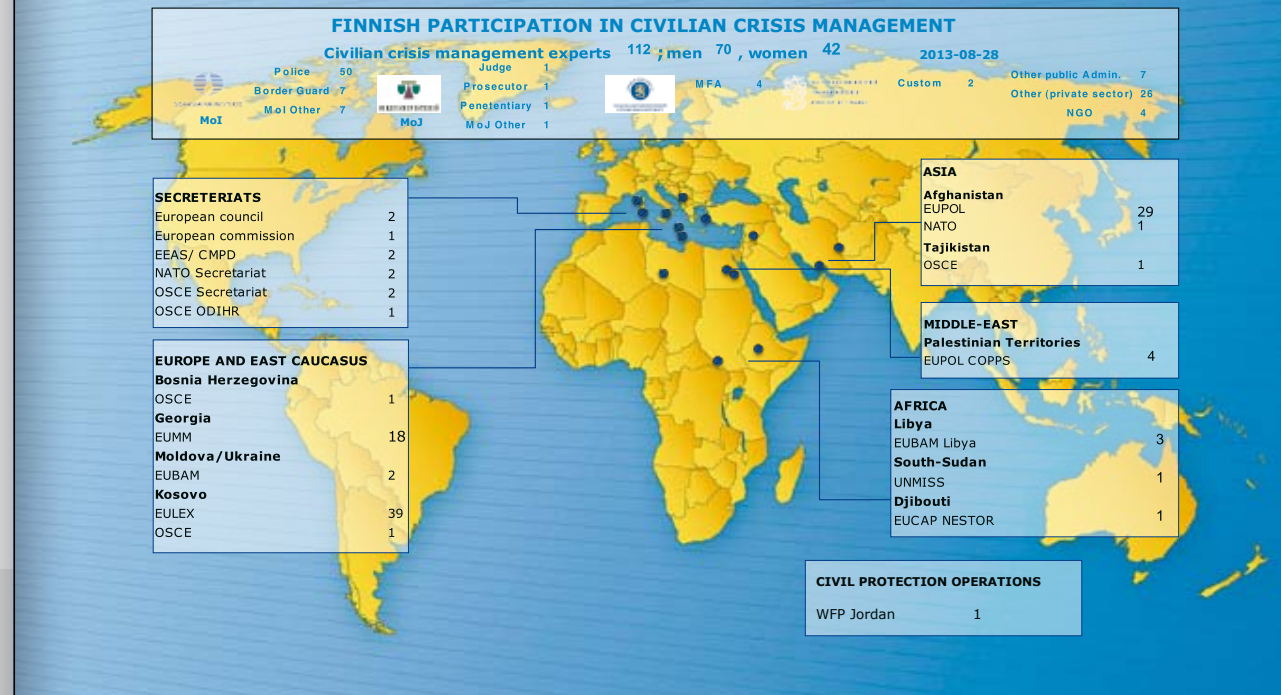
on yhteiskuntatieteiden maisteri ja toimii ylitarkastajana sisäministeriön kansainvälisten asioiden yksikön siviilikriisinhallintatiimissä vastuualueenaan kansalliset valmiudet. Hän on aiemmin toiminut mm. puolustusministeriön puolustuspoliittisella osastolla ja ulkoministeriön siviilikriisinhallinnan, turvallisuuspolitiikan ja Länsi-Balkanin yksikössä.

Ulriikka Johansson

on valtiotieteiden maisteri ja toimii ylitarkastajana sisäministeriön kansainvälisten asioiden yksikön siviilikriisinhallintatiimissä vastuualueenaan kansalliset valmiudet. Hän on aiemmin toiminut korkeakouluharjoittelijana Suomen Teheranin suurlähetystössä ja ulkoministeriön kaupp- ja kehityspoliittisilla osastoilla.

Helinä Kokkarinen

on yhteiskuntatieteiden maisteri ja toimii neuvottelevana virkamiehenä sisäministeriön kansainvälisten asioiden yksikön siviilikriisinhallintatiimissä vastuualueenaan kansalliset valmiudet. Kokkarinen on aiemmin toiminut mm. Kosovossa YK:n väliaikaishallinnon (UNMIK) edustajana Decanin kunnanjohtajana, kansallisena asiantuntijana EU:n neuvoston

Suomi on jo EU-kontekstissa tunnustettu siviilikriisinhallinnan edelläkävijä: laki siviilien osallistumisesta kriisinhallintaan on edelleen edellä muiden maiden siviilikriisinhallintalainsäädäntöä, kansallinen strategia oli ensimmäinen EU:n jäsenmaissa ja Kriisinhallintakeskus on kansainvälisesti arvostettu toimija. Suomen osallistumistaso suhteutettuna asukaslukuun on EU:n korkein ja naisten osallistumisessa olemme edellä kaikkia muita maita - voimme sanoa olevamme siviilikriisinhallinnan suurmaa.

Siviilikriisinhallinnan asiantuntijat toimivat yhä vaativammassa ja vaarallisemmissa ympäristöissä, joissa saattaa usein olla samaan aikaan käynnissä sotilaallisen kriisinhallinnan operaatio. Riskialttiit toimintaympäristöt asettavat uusia vaateita niin koulutukselle ja rekrytoinnille, kuin varustukselle ja logistiikalle. Esimerkiksi Afganistanissa olosuhteet on arvioitu terveydelliseltä näkökannalta niin vaativiksi, että asiantuntijoiden palvelusaika on jouduttu terveyssuositusten mukaisesti rajaamaan enimmillään kahteen vuoteen. Ro- taatioiden nopeutus edellyttää lisää resursseja koulutukseen ja rekrytointiin. Kun toimitaan vaarallisilla alueilla, operaatioiden mandaatit voivat edellyttää aikaisempaa enemmän varautumista myös voimakeinojen käyttöön.

Sotilaallinen kriisinhallinta on perinteisenä kriisinhallinnan muotona edelleen hyvin hallitseva osa kriisinhallintatoiminnasta käytävää kansallista keskustelua, mistä syystä siviilikriisinhallinta on jäänyt keskustelussa näkymättömämpään rooliin. Tämä tulisi ottaa huomioon pohdittaessa siviilikriisinhallinnan jatkonäkymiä ja siviilikriisinhallintaan suunnattavia määrärahoja. Siviilikriisinhallinnan asiantuntijoiden määrän nostamiseksi tavoitetasolle olisi perusteltua esittää radikaalejakin muutoksia kansallisessa ajattelussa ja poliittisissa linjauksissa.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja sisäisen turvallisuuden linkittyminen

Vaikeiden taloudellisten aikojen aikana kysytään usein, miksi Suomen tulisi käyttää rahaa kansainvälisiin kriiseihin ja konflikteihin, kun kotimaassakin tarvitaan turvallisuustoimijoita. Vastaus on selkeä. Globalisoituneessa maailmassa riskit ja uhat liikkuvat nopeasti yli rajojen, ja ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden rajat linkittyvät toisiinsa yhä tiiviimmin. EU ja kansalaisjärjestöt tukevat yhteiskunnan rauhaa, turvallisuutta ja kehitystä kriisimaissa. Rikollisuuden ja konfliktien ehkäisy niiden läh- tömaissa lisää turvallisuutta laajemmin myös Euroopassa.

Siviilikriisinhallintatoimilla voidaan ehkäistä esimerkiksi rikollisuuden, huumeiden, aseiden ja ihmiskaupan leviäminen Eurooppaan, myös Suomeen. Sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden yhteys huomioidaan siviilivoimavarojen kehittämisessä sekä kansallisesti että EU-tasolla. Yksilötasolla siviilikriisinhallintatehtäviin osallistuneet asiantuntijat voivat vahvistaa sisäistä turvallisuutta kotimaassakin uusien kansainvälisissä tehtävissä opituin tiedoin ja taidoin.

Sisäasiainministeriö on antanut hallinnonalallaan vahvan suosituksen tukea kansallisten viranomaisten kansainvälisiä tehtäviä. Niitä voivat olla sekä asiantuntijatehtävät kansainvälisten järjestöjen organisaatioissa, päämajoissa ja sihteeristöissä (tälläkin hetkellä suomalaisia toimii EU:n, Naton ja Euroopan neuvoston sihteeristöissä) tai siviilikriisinhallinnan erimissioissa. Työnantajien tulisi nähdä kansallisten asiantuntijoiden lähettäminen kansainvälisiin tehtäviin mahdollisuutena, ei ongelmana. Kansainvälisistä tehtävistä palaavien asiantuntijoiden asiantuntemusta tulisikin pyrkiä hyödyntämään entistä paremmin myös kotimaan tehtävissä.

Johtotehtävien tavoittelu

Suomalaisiasiantuntijoita pyritään lähettämään myös johtotehtäviin, sillä Suomi haluaa olla mukana vaikuttamassa siviilikriisinhallinnan suunnitteluun ja päätöksentekoon. Johtotehtäviä tavoitellaan muun muassa rekrytoinnin ja koulutuksen keinoin. Johtotehtävää tavoitteleva henkilö tarvitsee usein monitahoista kansallista tukea. Tuki voi sisältää esimerkiksi tehokasta lobbausta kansainvälisissä rakenteissa sekä erityistä valmennusta ja perehdyttämistä.

EU:lla on tällä hetkellä käynnissä 11 operaatiota, joissa on yhteensä 88 johto- tai senioritason tehtävää. Jokainen pohjoismaa pitää tällä hetkellä hallussaan yhtä operaation päällikön tehtävää (Head of Mission). Muiden johtotehtävien osalta tilanne on Suomen kannalta heikompi verrattuna muihin pohjoismaihin: Suomi 1, Ruotsi 5, Tanska 4. Tullin pääjohtaja Antti Hartikainen toimii EU:n rajaturvallisuutta kehittävän EUBAM Libyan päällikkönä ja operaation esikunnassa on myös muita

suomalaisia. EUPOL Afganistanin esikuntapäälliköksi valittiin juuri Juhani Hyötyläinen.

Suomen tulisin saada lisää johto- ja päällikkötehtäviä ja niiden kautta lisää vaikutusvaltaa ja näkyvyyttä siviilikriisinhallinnassa. Sisäasiainministeriön laatimassa suosituksessa on esitetty kolmiportainen uramalli, jonka avulla pyritään varmistamaan, että Suomella on tarjota päteviä ja kokeneita asiantuntijoita myös siviilikriisinhallintaoperaatioiden, kansainvälisten järjestöjen ja EU:n rakenteiden johtotehtäviin. Uramalli esittää suosituksia ammatillisen ja kansainvälisen osaamisen kehittämiseksi lähtien perus- ja kenttätehtävistä kohti vaativampaa erityisosaamista ja johtotehtäviä.

Osaamisesta vientituote?

Suomalaiset ovat perinteisesti olleet luotettavia ja kansainvälisesti hyvämaineisia toimijoita rauhanturva- ja kriisinhallintatehtävissä. Suomalainen siviilikriisinhallinnan osaaminen, asiantuntemus, johtamistaidot ja ihmisten kohtaamisen taito ovat hyviä ominaisuuksia, jotka vievät tekijöidensä kautta suomalaisen yhteiskunnan turvallisuuden mallia kaikkialle maailmalle. Erityisosaamisen taitoja voidaan kehittää edelleen muun muassa vieraiden kielten kuten venäjän, ranskan ja arabian kielen osaamisessa englannin lisäksi. Turvallisuuden ja kriisinhallinnan vientimahdollisuuksia tulisi pohtia entisestään.

Suomalaisen osaamisen ja osallistumisen mallintaminen lähtee erityisesti yhteiskunnallisesta taustasta, eräänlaisesta kriisinhallinnan ja rauhanrakentamisen systeemimallista. Sen pohjana ovat oikeusvaltion mukaisesti ajan tasalla oleva lainsäädäntö ja muu sääntely, selkeät strategiset suunnat ja hyvin pohditut konseptit. Suomalaiseen perinteeseen kuuluu, että ne on työstetty ja tuotettu yhteistyössä sekä eri viranomaisten että kansalaisyhteiskunta- ja järjestötoimijoiden kanssa. Suunnitelmissa ja konsepteissa on käytetty tutkimusta, arviointia ja suunnitelmallista kehittämistä. Tästä kokonaisuudesta voitaisiin monimuotoiseen kriisinhallintatoimintaan tuottaa malli, joka ei ole vain Suomen malli, vaan malli, joka myy ja josta hyötyvät muutkin, kuten EU:n jäsenmaat ja kriisinhallinnan kohdemaat rakentaessaan omia järjestelmiään ja osaamistaan. ☺

Apulaissotilasedustaja, kommodori Tapio Maijala – Ulkoasiainsihteri Juha Rainne

Kirjoittajat työskentelevät Suomen Nato-edustustossa Brysselissä

Naton muuttuva rooli Afganistanissa

Naton johtama ISAF-operaatio on liittokunnan vaativin kriisinhallintaoperaatio. Samalla se on ollut viime vuodet liittouman suurin yksittäinen hanke, joka on hallinnut Natossa käytävää poliittista keskustelua ja toiminut voimavarojen kehittämisen moottorina.

Afganistanin-operaatio on vaikuttanut myös kumppaneiden asemaan. Kumppanimaat on otettu yhä tiiviimmin mukaan operaatioiden suunnitteluun. Lisäksi Naton ja kumppanimaiden joukkojen yhteensopivuus on kehittynyt merkittävästi.

Kun ISAF päättyy vuonna 2014, Afganistanissa jatkaa huomattavasti pienempi koulutus-, neuvonanto- ja tukioperaatio. Kansainvälisten joukkojen vähentyessä on tärkeää varmistaa, että saavutettuja tuloksia ei menetetä.

ISAF:in päättyminen on testi Naton lähestymistavalle

Nato otti ISAF-operaation johtoonsa vuonna 2003. Operaatio laajentui Kabulin alueelta koko maan kattavaksi operaatioksi. Joukkovahvuus kasvoi suurimmillaan yli 130 000 sotilaaseen. Peräti 50 maata on osallistunut tähän Nato-johtoiseen operaatioon, jossa Naton kumppanimaiden panos on ollut merkittävä.

Vuonna 2009 operaatiossa otettiin käyttöön uusi strategia, niin sanottu vastakumouksellinen lähestymistapa. Sen tavoitteina oli kapinallistoiminnan aktiivisempi tyrehdyttäminen ja Afganistanin omien turvallisuusjoukkoja kehittäminen, jotta ne voisivat taata maansa turvallisuuden ja vakauden. Tämä tarkoitti sekä operaatioiden yhteistä suunnittelua ja toteuttamista että afganistanilaisjoukkojen varustamista ja kouluttamista.

Kaikkeen tähän tarvittiin lisää kansainväli-

siä joukkoja. Lisäjoukkoja lähetettiin yhteensä noin 40 000 sotilasta ja niiden poisvetäminen alkoi vuonna 2012.

Nyt Afganistanissa ollaan tilanteessa, jossa tuon vuonna 2009 aloitetun lähestymistavan tuloksia ja onnistumista aletaan todenteolla arvioida.

Afganistan vastaa jatkossa itse turvallisuudestaan

Kansainvälisten joukkojen poistuminen Afganistanista edellyttää vastuun siirtoa maan omille turvallisuusviranomaisille. Turvallisuusvastuun siirto eli transitio käynnistyi ensimmäisillä alueilla kesällä 2011.

Prosessissa saavutettiin vastikään tärkeä välietappi, kun kesäkuussa 2013 transitio julistettiin alkaneeksi koko maassa. Tämän transition viimeisen vaiheen myötä päävastuu turvallisuudesta siirtyy kaikkialla Afganistanissa maan omille turvallisuusjoukoille.

ISAF kuitenkin jatkaa Afganistanissa vielä puolitoista vuotta Afganistanin turvallisuusjoukkojen tukena. Kesäkuussa Afganistaniin jäi ISAF-joukkoja vielä lähes 100 000 sotilasta.

Turvallisuusvastuun siirto saadaan lopullisesti päätökseen vasta vuoden 2014 loppuun mennessä, jolloin ISAF-operaatio päättyy

Lähiaikoina huomio kiinnittyikin sen arvioimiseen, kykenevätkö Afganistanin omat turvallisuusviranomaiset todella ottamaan vastuun turvallisuudesta.

Afganistanin turvallisuusjoukkojen taivoitevahvuus on 352 000, joka sisältää sekä asevoimat että poliisivoimat. Vaikka haasteena on ollut jatkuva suurehko poistuma, joka johtuu monen rekrytoidun päätöksestä jättää tehtävänsä melko pian, tähän korkeaan tavoitevahvuuteen ollaan pääsemässä. Ratkaisevan

tärkeää on kuitenkin joukkojen kyvykkyys suoritua tehtävistään. Tähän kykyyn vaikuttaa määrän lisäksi muun muassa koulutustaso ja tukielementit.

Vielä tällä hetkellä afgaanijoukot eivät kykene toimimaan tehokkaasti ilman kansainvälisten joukkojen apua. Rajatumpaa tukea tarvittaisiin myös vuoden 2014 jälkeen. Suurimmat suorituskykyvajheet liittyvät ilmakuljetuksiin, tiedusteluun, tulitukeen, pioneeritoimintaan ja logistiikkaan. Haasteita riittää vielä myös suunnittelu- ja yhteistoimintakyvyssä sekä johtamisessa.

Toisaalta maan turvallisuusjoukkojen kehittämisen edistysaskeleetkin ovat olleet suuria. Käytännössä tyhjästä, ja hyvin nopeassa aikataulussa, on luotu uskottava sotilaallinen voima esteeksi kapinallisten toiminnalle.

Erityisesti Afganistanin omat erikoisjoukot ovat hyvin koulutettuja ja suorituskykynsä jo useasti osoittaneet.

Afganistanin turvallisuusjoukoilla tulee olemaan ratkaiseva merkitys maan turvallisuuden ylläpitäjänä. Turvalliset elinolosuhteet ovat puolestaan perusedellytys yhteiskunnan kehittämislle.

Avoimia kysymyksiä

Naton Chicagon huippukokouksessa toukuussa 2012 ISAF-maat ja Afganistan päättivät yhdessä, että vuoden 2014 jälkeen Afganistanissa käynnistyy uusi operaatio. Se eroaisi luonteeltaan ISAF-operaatiosta, eikä sillä olisi taistelutehtäviä. Uusi operaatio keskittyisi Afganistanin turvallisuusviranomaisille annettavaan koulutukseen, neuvonantoon ja tukeen.

Monet tulevaan operaatioon liittyvät kysymykset ovat vielä auki. Yksi merkittävimmistä päätöksistä tehdään Yhdysvalloissa: miten paljon joukkoja se on valmis jättämään

Afganistaniin vuoden 2014 jälkeen. Tällä päätöksellä on luonnollisesti merkittävä vaikutus koko tulevan operaation joukkomäärään ja siten myös operaation tehtäviin ja esimerkiksi tukikohtien määrään.

Auki on edelleen myös kysymys operaation oikeudellisesta perustasta. Chicagon huippukokouksessa linjattiin, että operaatiolla tulee olla asianmukainen oikeudellinen perusta, kuten YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman tuki. Päätöslauselmaneuvottelut käydään New Yorkissa.

Tärkeää on myös, että joukot ovat Afganistanissa maan hallituksen kutsusta – eivät pelkästään sellaisen YK-mandaatin nojalla, jonka afganistanilaiset kokisivat turvallisuusneuvoston sille ylhäältä päin sanelleen. Joukkojen tehtävänä on Afganistanin omien turvallisuusjoukkojen koulutus, jolle on edellytyksiä vain, jos molemmat osapuolet haluavat yhteistyötä.

Jotta oikeudellinen perusta olisi kunnossa, tuleva operaatio tarvitsee myös isäntämaan

kanssa tehtävän sopimuksen kansainvälisten joukkojen asemasta maassa (Status of Forces Agreement). Nämäkin neuvottelut ovat vielä edessä.

Näiden prosessien lisäksi neuvottelut ovat käynnissä myös Yhdysvaltain ja Afganistanin kahdenvälisellä raiteella. Tavoitteena on kahdenvälinen turvallisuussopimus, jossa muun muassa määriteltäisiin Yhdysvaltain joukkojen asema Afganistanissa. Kesäkuussa heti Talibanin Qatarin-toimiston avaamisen jälkeen presidentti Karzai ilmoitti näiden neuvottelujen jäädyttämisestä.

Selvää on, että eri neuvotteluprosessit kytkeytyvät toisiinsa – ja ne kaikki tulisi saada valmiiksi mieluummin hyvissä ajoin ennen uuden operaation käynnistymistä. Ne käydään olosuhteissa, joissa Afganistan yhä voimakkaammin on korostanut suvereniteettinsa kunnioittamista.

Uuden strategian onnistuminen edellyttää, että Afganistanin turvallisuusjoukoilla Natojohtoisen operaation tukemana on riittävät kyvyt ylläpitää turvallisuutta siten, että Afganistan ei ajaudu sekasortoon.

Suomen osallistuminen

Suomalaisen joukkojen vahvuus on ollut suurimmillaan vajaat 200 ja tällä hetkellä noin 130. Joukkomme ovat toimineet pääasiassa saksalaisten johtamalla alueella Afganistanin pohjoisosassa yhdessä ruotsalaisten kanssa. Jatkossakin pohjoismainen viitekehys on tärkeä.

Parhaillaan joukon toimintaa ja kokoonpanoa mukautetaan yhä enemmän neuvonantotoimintaan keskittyväksi kokonaisuudeksi, jonka pohjalta voidaan jatkaa, niin erikseen päätettäessä, vuoden 2014 jälkeenkin.

Suomi osallistuu Afganistanissa myös siviilikriisinhallintaan antamalla huomattavan panoksen EU:n johtamaan poliisimissioon (EUPOL). Naton ja EU:n yhteistoiminta kentällä on ollut hyvää Afganistanin poliisitoiminnan kehittämisessä. Tähän myönteiseen tilanteeseen on myös EUPOL:n johtotehtävissä palvelleilla suomalaisilla ollut oma osuutensa.

Tällä hetkellä Naton päämajassa käsitellään uuden operaation yksityiskohtaista suunnitelmaa. Tulevan operaation suunnitteluun osallistuu jäsenmaiden lisäksi kymmenen

potentiaalista operaatiokumppania. Suomi on tässä työssä mukana.

Kumppanimailloilla on ollut operaatiosuunnittelun alkuvaiheista alkaen mahdollisuus osallistua tulevan operaation poliittiseen ohjaukseen. Suomen kannalta on erityisen tärkeää parhailaan tehtävä pohjoisen alueen suunnittelu. Saksa on jo ilmoittanut halustaan ottaa puitevaltion rooli Pohjois-Afganistanissa.

Lisäksi Suomi osallistuu Afganistanin turvallisuusjoukkojen rahoitukseen 6 miljoonalla eurolla vuosittain. Rahoitusta on ohjattu YK:n kehitysohjelman rahaston (LOTFA) kautta maan poliisivoimille ja Naton rahaston (ANA Trust Fund) kautta pääasiassa armeijalle. Natossa neuvotellaan parhaillaan Naton tukirahaston uudistamisesta vuoden 2014 jälkeistä aikaa varten.

Naton ja Venäjän käytännön yhteistyö

ISAF-operaatiolla on ollut laajoja vaikutuksia liittokunnan kehitykselle ja sen kumppanuussuhteille. Afganistan on ollut myös Naton ja Venäjän välisen käytännön yhteistyön kehittymisen moottori.

Konkreettisena yhteistyömuotona Venäjä on tarjonnut rautateitään ja huoltotukikohdan Uljanovskista Afganistanin paluukuljetusten reitiksi. Tämä pohjoinen reitti alkaa Afganistanista ja kulkee rautateitse Keski-Aasian maiden ja Venäjän läpi päätyen Latvian satamiin. Vaihtoehtoisesti materiaali kuljetetaan ensin lentoiteitse Uljanovskiin ja sieltä edelleen rautateitse Itämeren äärelle.

Kuljetusreitit ovat erityisen tärkeitä lähivuosina, kun ISAF:in päättyessä suuri määrä materiaalia kuljetetaan pois Afganistanista lyhyen ajan kuluessa. Nähtäväksi jää, miten laajassa mitassa pitkää pohjoista reittiä päädytään käyttämään. Suomi on tuonut esille mahdollisuuden käyttää esimerkiksi Haminan ja Kotkan satamia.

Vuodesta 2006 Venäjä ja Nato ovat tehneet yhteistyötä myös kouluttamalla Afganistanin ja sen naapurimaiden poliiseja huumeiden vastaiseen toimintaan. Myös Suomi Nato–Venäjä-neuvoston ulkopuolisena maana on osallistunut tähän yhteistyöhankkeeseen.

Uudempi yhteistyöhanke on Nato–Venäjä-neuvoston tukirahasto Afganistanin ilma-

voimille. Vuodesta 2011 Nato ja Venäjä ovat yhteisrahaston kautta tukeneet Afganistanin ilmavoimien helikopterilentäjien koulutusta ja varaosien hankintaa. Koulutusta annetaan Venäjällä Novosibirskissä sijaitsevassa tukikohdassa. Afganistanin ilmavoimilla on Neuvostoliitossa ja Venäjällä valmistettuja Mi-17 ja Mi-35 -helikoptereita.

Venäjä on huolissaan sekä huumeiden salakuljetuksen että ääri liikkeen vaikutuksen lisääntymisestä omalla alueellaan ja lähialueillaan. Vakaa ja alueestaan huolehtimaan kykenevä Afganistan onkin sekä Naton että Venäjän intressissä.

Miten käy Afganistanin vuoden 2014 jälkeen?

Afganistanin tulevaisuus riippuu monista tekijöistä, kuten vuoden 2014 vaalien onnistumisesta, talouden kehityksestä kansainvälisten joukkojen vähentyessä ja mahdollisesta poliittisesta ratkaisusta rauhanneuvotteluissa eri osapuolten, myös Talibanin, kanssa. Yhteiskunnallinen kehitys ja tulosten saavuttaminen kehitysavun keinoin on ratkaisevan tärkeää. Ihmisoikeuksien, mukaan lukien naisten oikeuksien, kunnioittaminen on yhteiskunnallisen kehityksen edellytys.

Riittävän turvallisuustilanteen ja vakauden

välttämättömiä edellytyksiä ovat Afganistanin turvallisuusjoukkojen suorituskyky sekä kansainvälisten joukkojen tarjoama koulutus ja tuki. Turvallisuuteen ja vakauteen vaikuttavat myös alueen muiden valtioiden kehitys ja suhteet Afganistaniin.

Kansainvälisen yhteisön viesti on, että Afganistania ei hylätä. Afganistania ei jätetä yksin. Mutta samalla viestitään, että maa ottaa itse vastuun omasta turvallisuudestaan. Tasapaino näiden näkökohtien välillä on löydettävä niin päätöksissä uudesta operaatiosta kuin julkisessa viestinnässä.

Onnistuminen yhdellä alueella ei riitä, vaan kaikilla edellä mainituilla alueilla kehityksen tulisi olla riittävää. Naton kautta Suomi on vaikuttamassa erityisesti maan turvallisuustilanteeseen ja Afganistanin joukkojen kehittämiseen. Samalla vaikuttamme myös siihen, että nämä joukot kunnioittaisivat ihmisoikeuksia ja tukisivat esimerkiksi vaalien onnistumista.

Kaikkien edellä mainittujen seikkojen lisäksi tärkeää on myös se, miten afganistanilaiset itse kokevat oman tilanteensa ja riittääkö heillä uskoa maansa tulevaisuuteen. Tähän tunteeseen voidaan puolestaan vaikuttaa niillä konkreettisilla päätöksillä, joita muun muassa Natossa tehdään.

Eversti evp. Jarmo Pekkala

Kirjoittaja toimi vuonna 2012 neuvonantajana ja pohjoismaisen tuen koordinaattorina Eastern Africa Standby Force:n esikunnassa Nairobissa, Keniassa

Afrikan unioni kriisinhallintaorganisaationa

Afrikan Unioni juhlisti 50-vuotista taivaltaan 25.5.2013 Addis Abebassa Etiopiassa. Afrikan maiden johtajien lisäksi tilaisuudessa olivat mukana muun muassa YK:n pääsihteeri Ban Ki-Moon, Ranskan presidentti Francois Hollande ja Yhdysvaltain ulkoministeri John Kerry. 54:stä Afrikan valtiosta koostuva unioni on vuonna 1963 perustetun Afrikan yhtenäisyysjärjestön OAU:n jatkaja. Afrikan unioni perustettiin vuonna 2002.

Historiaa

Afrikan yhtenäisyysjärjestö (OAU) perustettiin vuonna 1963 tarkoituksenaan lisätä yhtenäisyyttä ja solidaarisuutta Afrikan valtioiden välillä ja toimia maanosan yhtenäisenä äänitorvena erityisesti YK:ssa. Perustajina oli alun perin 34 Afrikan valtiota ja myöhemmin mukaan tuli vielä 19 valtiota lisää, eli käytännössä kaikki tuolloiset Afrikan valtiot yhtä lukuun ottamatta. Päämaja sijaitsi Addis Abebassa Etiopiassa. Järjestö ajoi voimakkaasti pyrkimyksiä päästä eroon siirtomaavallasta ja perusti erillisen komitean tukemaan Afrikan valtioiden itsenäisyyspyrkimyksiä. Muita päämääriä olivat mm. afrikkalaisten elinolosuhteiden parantaminen sekä kaikille välttämättömien ihmisoikeuksien varmistaminen.

Järjestöä pidettiin lähinnä keskustelukerhona ja ”diktaattorien klubina” ilman todellisia mahdollisuuksia puuttua jäsenmaidensa epäkohtiin. Lisäksi massiivinen byrokratia vaivasi toimintaa. Toisaalta on myös todettava, että jäsenmaat esiintyivät yhtenäisenä esim. YK:ssa. Järjestöllä oli myös keskeinen rooli kolonialismin poistamisessa ja taistelussa valkoista vähemmistövaltaa vastaan mm. Rhodesiassa ja Etelä-Afrikassa.

Afrikan unioni (AU) perustettiin OAU:n ja Afrikan talousyhteisön (AEC) seuraajaksi vuonna 2002. Rakenteeltaan AU muistuttaa erehdyttävästi Euroopan unionia. Järjestön päämäärät ovat paljon haasteellisemmat kuin edeltäjänsä, sen pyrkiessä demokratian, ihmisoikeuksien ja vakaan talouden edistämiseen. Tärkeänä pidetään myös alueen sisäisten

konfliktien kitkemistä ja tehokkaiden yhteismarkkinoiden luomista. Järjestön peruskirjan mukaan se voi jopa puuttua jäsenmaansa sisäisiin asioihin ilman kyseisen jäsenen suostumusta. Tällöin kyseessä on kansanmurha tai muut rikokset ihmisyyttä vastaan. Nykyään Marokko on jättäytynyt pois toiminnasta, koska Länsi-Sahara on jäsenenä. Egypti, Mali ja Madagaskar ovat olleet määräaikaaisesti erotettuina järjestön toiminnasta.

Organisaatiosta

Järjestöllä on ylintä päätösvaltaa käyttävä yleiskokous, joka kokoontuu yleensä kerran vuodessa valtioiden päämiesten tasolla. Järjestöllä on myös oma parlamenttinsa, jolla on tosin vain neuvonantava rooli. EU:n tapaan päivittäisestä työstä vastaa ja asioita valmistelee komissio puheenjohtajansa, varapuheenjohtajansa ja kahdeksan komissaarin voimin. Komissaarit kukin johtavat omaa osastoaan.

Yksi osastoista vastaa rauhaa ja turvallisuutta koskevista kysymyksistä (Peace and Security Department). Muut osastot vastaavat muun muassa poliittisista kysymyksistä, infrastruktuuri- ja energia asioista, sosiaalisista kysymyksistä, kaupasta ja teollisuudesta sekä maataloudesta.

Algerialaisen suurlähettiläs Ramtane Lamamran johtaman Peace and Security -osaston tärkeimpinä tehtävinä on Rauhan ja turvallisuusasioiden neuvoston (Peace and Security Council, PSC) tukeminen, Afrikan turvallisuusarkkitehtuurin (African Peace and Security Architecture, APSA) käytännön toteuttaminen, operaatioiden suunnittelu ja johtaminen sekä yhteydenpito jäsenmaiden ja alueellisten järjestöjen kanssa.

PSC-neuvosto on toimintaperiaatteiltaan verrattavissa YK:n turvallisuusneuvostoon, vaikka eriävyyksiäkin on. Neuvostossa on 15 jäsenmaata, noudattaen tiettyä alueellista jakaantumaa. Pysyviä jäsenmaita ei ole lainkaan eikä myöskään veto-oikeutta YK:n tapaan. Jäsenet vaihtuvat joko kolmen tai kahden vuoden välein tietyn suunnitelman mukaisesti. Neuvosto kokoontuu päättämään asioista yleensä kaksi kertaa kuukaudessa suurlähettilästasolla. Sille on delegoitu päättävältä rauhan ja turvallisuuden kysymyksissä

edistettäessä turvallisuutta, ehkäistäessä kriisejä sekä tarvittaessa valmisteltaessa ja toimeenpantaessa päätöksiä.

APSA

Afrikan turvallisuusarkkitehtuuri APSA on se käytännön työkalu, jonka puitteissa luodaan pysyviä rakenteita konfliktinehkäisyyn ja kriisinhallintaan mm. tukemalla mantereellaajuisia varhaisvaroitusjärjestelmää (Continental Early Warning System, CEWS) sekä Afrikan valmiusjoukkoja (African Standby Force, ASF).

APSA:n peruspilareita ovat PSC-neuvosto sekä ohjeistus yhteisestä puolustus- ja turvallisuuspolitiikasta. Neuvosto voi tehdä itsenäisesti edellä mainitut päätökset ja jopa päätökset sanktioista jäsenmaille. Interventio johonkin jäsenmaahan tarvitsee myös yleiskokouksen hyväksynnän. Neuvosto tekee päätöksensä yleensä 2/3:n enemmistöllä. Tavoitteena kuitenkin aina on konsensus.

Päätöksentekoa tukee myös ”viisaiden paneeli” (Panel of the Wise). Kyse on afrikkalaisen omaleimaisesta järjestelmästä, jossa on viisi kolmeksi vuodeksi valittua hyvin arvovaltaista ja kokenutta valtiomiestä. Heidän tehtävänä on antaa neuvoja sekä osallistua tarvittaessa neuvotteluihin ja sovitteluun kriisialueilla.

Tarkoituksena on löytää afrikkalainen ratkaisu afrikkalaisiin ongelmiin.

Ilman omaa rauhanturvakykyä ja -joukkoa edellä mainittu paikallinen omistajuus ei voi toteutua. Tähän tarvitaan ASF-valmiusjoukkoja. Ollessaan täysin operatiivisesti valmis vuoden 2015 lopussa, sen tulisi käsittää sekä sotilas-, poliisi- että siviilikomponentit, joiden vahvuus on yhteensä noin 15 000 henkeä. Joukko rakentuu viiden alueellisen valmiusryhmän varaan, joiden perustajina ovat alueelliset talousyhteisöt tai yhteistyömekanismit. Jokainen jäsenmaa on velvollinen kuulumaan yhteen näistä alueorganisaatioista ja toimimaan sen puitteissa. Alueelliset rakenteet jakaantuvat maantieteellisesti Pohjois-, Itä-, Etelä-, Länsi- ja Keski-Afrikkaan.

Yhtenä esimerkkinä alueellisesta järjestäytymisestä on EASF (Eastern Africa Standby Force), jota Pohjoismaat ovat ansiokkaasti tukeneet vuodesta 2009 alkaen. Silloin Nairobiin perustettiin pohjoismainen neuvonta- ja koordinaatio toimisto EASF:n suunnitteluesikunnan yhteyteen. EASF saavutti osittaisen operatiivisen valmiuden vuonna 2010 ja AU:n ohjeistuksen mukaisesti se pyrkii täyteen operatiiviseen valmiuteen vuoden 2015 loppuun mennessä.

Valmiusjoukko koostuu sotilas-, siviili- ja poliisikomponenteista. Ensin mainittu on jo

melko hyvin koulutettu ja harjoitettu. Kaksi jälkimmäistä laahaavat perässä, mutta ovat nekin päässeet jo hyvään alkuun. EASF on pystynyt puhtaasti oman lippunsa alla osoittamaan esikuntaupseereita AMISOM-operaatioon, mikä päättyi noin vuoden jälkeen rahoituksen puutteeseen ja erimielisyyksiin. Jäsenmaat ovat antaneet joukkojaan myös suoraan AU:n käyttöön ohi alueellisen järjestelmän. Tämä osoittaa, kuinka alkutekijöissään AU:n ja alueiden yhteistoiminta vielä on. Selkeät pelisäännöt puuttuvat. EASF:n suurimmat puutteet ovat mm. jäsenmaiden rahallisessa sitoutumisessa, alueellisissa ennakkoarvointijärjestelmissä, joukkojen huollon järjestelyissä, johtamisyhteyksissä ja komponenttien yhteistoiminnassa.

Myös ajoittain hyvinkin kiihkeäksi nouseva politikointi ja jäsenmaiden erilaiset intressit hidastavat valmiusjoukon kehittämistä. Itäisessä Afrikassa on jo useamman vuoden yritetty muuan muassa perustaa ASF:n konseptissa mainitut nopean toiminnan joukot. Yksi jäsenmaa, Etiopia, on pystynyt käytännössä estämään hankkeen, vaikka muutamilla jäsenmailla (Kenia, Uganda, Ruanda) olisi jo valmiina koulutetut ja tehtävään harjoitetut osastot. AU teki 50-vuotisjuhlissaan toukokuussa 2013 päätöksen omien nopean toiminnan

joukkojensa perustamisesta. Jää nähtäväksi, nopeuttaako tämä aluetason päättäjiä parempaan konsensukseen.

Operaatiot

AU:n suurin oma operaatio on tällä hetkellä Somaliassa toimiva AMISOM. Operaation tarkoituksena on vakauttaa tilanne maassa ja luoda edellytykset humanitaariselle avulle ja valtion jälleenrakentamiselle. Operaation vahvuus on lähes 20 000 henkeä, josta sotilaskomponentin osuus on noin 18 000. Suurimpia joukkoja luovuttavia maita ovat Uganda (yli 6000), Burundi (n. 5500), Kenia (yli 4500) sekä Djibouti ja Sierra Leone (molemmat n. 1000). Nämä luvut ovat kunnioitusta herättäviä, kun niitä katsoo suomalaisen rauhanturvaamisen ”suurvallan” näkökulmasta.

Toki pitää myös muistaa, ettei AU ole yksin vastuussa koko operaatiosta. Käytännössä YK vastaa operaation huollosta ja teknisestä tuesta. EU vastaa puolestaan valtaosin rahoituksesta. AU saa myös runsaasti muuta apua mainituilta järjestöiltä. Päävastuun kentällä kantavat kuitenkin afrikkalaiset joukot. Tilanne Somaliassa on muuttunut myönteiseen suuntaan alkaen jo vuodesta 2012 mutta edelleen on paljon työtä tehtävänä maan nostamiseksi omille jaloilleen.

AU osallistuu myös YK:n rinnalla Länsi-Saharan konfliktin ratkaisuun. Sen kenttätoimisto auttaa neuvotteluissa ja yhteydenpidossa

osapuolten ja AU:n välillä. Toinen niin sanottu hybridioperaatio, YK:n kanssa on Darfurissa. Siellä yhtenä suurena joukkojen luovuttajana on Ruanda noin 3500 hengen osastolla. Alueellisten talousyhteisöjensä kautta AU:lla on johdettavanaan kaksi operaatiota: AFISMA Malissa ja juuri alkanut AFISM-CAR Keski-Afrikan tasavallassa. Kaikki nämä operaatiot ja muut YK-operaatiot, joihin afrikkalaiset maat osallistuvat, antavat jäsenmaille arvokasta oppia kriisinhallinnan suunnittelusta ja toteuttamisesta.

Haasteet

AU on toiminut nyky muodossaan reilut kymmenen vuotta. Organisaation puolesta sillä on erittäin hyvät perusteet asetettujen tavoitteiden saavuttamiselle. AU on kuitenkin – samoin kuin esim. EU - kamppailut byrokratian ja keskinäisten ristiriitojen viidakossa. Välillä unioni vielä etsii rooliaan kansainvälisessä politiikassa. Perussopimuksen mukaan sen ei tarvitse pyytää tai ottaa huomioon YK:n kantaa. Välillä järjestö onkin ollut aika omapäinen vaikkapa suhtautuessaan maanosan diktaattoreihin tai kansainvälisen rikostuomioistuimen päätöksiin. Hyviäkin päätöksiä on saatu aikaan, mutta esim. ongelmia Egyptissä tai Zimbabwessa ei ole pystytty tai haluttu ratkaista. Moni asia nähdään vanhojen siirtomaaisäntien puuttumisena nyt itsenäisten valtioiden omaisiin asioihin.

Periaate toimia yhteistyössä eri alueiden kautta on erittäin hyvä. Alueet, talousyhteisöt ja yhteistyömekanismit tuntevat parhaiten oman alueensa ja sen ongelmat. Pyrkimyksenä onkin nimenomaan ongelmien ratkaisu aluetasolla. Jos tähän ei päästä, voidaan nousta AU:n tasolle ja vielä sen jälkeenkin pyytää vaikkapa YK:n tai EU:n tukea. Keinoja työkalulataatikka on siten useita.

Valitettavasti teoria ja käytäntö eivät vielä kohtaa. AU:ta on moitittu huonosta yhteistoiminnasta ja kehnosta yhteydenpidosta alueidensa kanssa. Vasta aivan viime aikoina alueet ovat laittaneet omat yhteysupseerinsa AU:n päämajaan, mikä toivottavasti edesauttaa ongelmien ratkaisemisesta. Jotkut jäsenmaat halusivat AU:n keskittävän puhtaasti päätöksentekoon ja koordinoitiin järjestö, kun taas halusivat järjestön ottavan enemmän vastuuta myös päätösten toimeenpanosta.

Alueiden kautta AU voisi saavuttaa tavoittelemansa afrikkalaisen omistajuuden. Tällä hetkellä niin alueet kuin itse AU:kin ovat täysin tukijoidensa varassa. Lähes 95 % toiminnan menoista katetaan muualta kuin jäsenmaista. Aikanaan kriisinhallintaa tukemaan luotu rahasto ei ole toteutunut toivotulla tavalla. Tämä ei ole puhtaasti resurssiongelma vaan osoittaa enemmänkin haluttomuutta panostaa yhteisiin rakenteisiin ja päätöksiin. Yhteinen rauhan ja turvallisuuden arkkitehtuuri on kuitenkin jo luonut tietyt normit ja säännöt, joihin jäsenmaat ovat sopimuksessa sitoutuneet ja joiden noudattamista edellytetään.

Turvallisuusarkkitehtuurin edistyneimmät osat ovat ASF ja CEWS. Valmiusyhtymistä itäinen ja läntinen ovat kehittyneimmät. Eteläinen tulee seuraavana, mutta pohjoinen ja keskinen ovat vielä käytännössä aivan alkuvaiheessa. Tämä luonnollisesti johtuu kyseisten

alueiden omista suurista ongelmista. Yksi keskustelua aiheuttanut kysymys on se, käytetäänkö valmiusjoukkoja omalla alueella vai muualla Afrikassa. Naapurimaiden rauhanturvaajien tullessa rajan yli, vaikkakin AU:n mandaatilla, pelätään kansallisten etujen nousevan yhteisten etujen edelle. Esimerkkeinä tästä on monta ”rauhanturvaamisen” nimissä tehtyä operaatiota, kuten Ugandan ja Ruandan toimet Kongon Demokraattisessa tasavallassa tai Etiopian ja Kenian toimet Somaliassa.

Myös PSC:n toimintaan on kohdistunut paljon kritiikkiä. Sitä pidetään edelleen hyvin heikkona eikä se ole myöskään ole saanut tukea muualta AU:n organisaatiosta. Yhteistoiminta Addis Abeban päämajan sisälläkään ei näytä kunnolla toimivan. Myöskään innovatiivinen ”viisasten kerho” ei ole vielä pystynyt kunnolla tukemaan neuvostoa ja hyödyntämään mahdollisuuksiaan kriisien sovittelussa. Seuraava mahdollisuus heillä on näyttää kyntensä piakkoin alkavissa Madagaskarin tunnusteluissa perustuslain mukaisten vaalien järjestämisestä. Töitä riittänee myös Egyptissä.

Tässä artikkelissa on keskitytty unionin kriisinhallintaan. AU:ta on edelleen kritisoitu siitä, että muut asiat kuin rauha ja turvallisuus ovat jääneet pienemmälle huomiolle. Sotilaallinen kriisinhallintakyky on ollut kehityksen etunenässä, vaikka siinäkin on suuria puutteita esim. rahoituksessa ja logistiikassa. Poliisi- ja siviilikomponenttien kehittäminen on sen sijaan jäänyt paitsioon, mutta onneksi asiaan on nyt kiinnitetty huomiota. Samoin taloudelliset kysymykset, sosiaaliset ongelmat, rikollisuus ja terrorismi, korruptio ja luonnonkatastrofit sekä kriisien jälkihoito tulisi nostaa voimakkaammin työlisterille. Näihin asioihin paneutuminen estäisi kriisejä ja loisi turvallisuutta. Siinä on Afrikan unionin suuri haaste. ☺

Valiokuntaneuvos Olli-Pekka Jalonen

Ohjuspuolustuksen näkymistä

Pohjois-Korean puheet ydinaseiskuita ja sapelinkalistelu lyhyen kantaman ohjuskokeilla ovat nostaneet ballististen ohjusten leviämisen ja ohjuspuolustuksen kehittämisen jälleen kerran kansainvälisen huomion kohteeksi. Ohjuspuolustuksen kehittäminen hiertää edelleen Naton ja Venäjän suhteita. Ohjusten yleistyminen muodostaa monille valtioille kuitenkin konkreettisen turvallisuusuhan.

Ballististen ohjusten leviäminen

Ballististen ohjusten kehittäminen lähti liikkeelle tosimelessä toisen maailmansodan loppuvuosina ja kylmän sodan aikana Yhdysvallat ja Neuvostoliitto kehittivät voimaperäisesti ohjusaseistustaan ydin- ja muiden joukkotuhoaseidensa kantolaitteiksi. Ohjuksilla oli 1950- ja 1960-luvuilla suuri poliittinen ja symbolinen arvo Kuuban kriisi esimerkkinä.

Ohjuskilpailun myötä ydinsupervallat ryhtyivät jo 1950-luvulla kehittämään torjuntajärjestelmiä. Varhaisimpien järjestelmien torjuntakyky perustui ydinlatausten käyttöön. Ehkä juuri tästä johtuen puolustusellisten järjestelmien rajoittamisesta sovittiin vuonna 1972 ns. ABM-sopimuksella (Anti-Ballistic Missile Treaty).

Presidentti Reaganin kaudella Yhdysvallat kiinnostui torjuntajärjestelmien kehittämistä uudestaan. Reaganin visio oli yksinkertainen; teknologia avaa mahdollisuuden rakentaa puolustusellisiä järjestelmiä ydinaseiden uhkaa vastaan ja siksi Yhdysvaltain tulee kehittää niitä kansallisen turvallisuuden lujittamiseksi. Visiota seurannut kansainvälinen reaktio oli kiiwas ja amerikkalaistakin mielipidettä voimakkaasti jakanut.

Ohjuksia kohtaan tunnettu mielenkiinto ei rajoittunut vain Yhdysvaltoihin ja Neuvostoliittoon. 1960-luvun lopulta lähtien eräät ydinasekerhon ulkopuoliset maat kuten Egypti,

Kirjoittaja työskentelee tällä hetkellä Ulkoasiainministeriössä. Edellisessä tehtävässään hän toimi puolustusvaliokunnan sihteerinä ja ennen eduskuntaan siirtymistään useita vuosia puolustusministeriössä, viimeksi yksikön johtajana kansainvälisen puolustuspolitiikan yksikössä.

Argentiina ja Brasilia kiinnostuivat ohjusten kehittamisestä. Pisimmälle eteni kuitenkin Israel, jonka Jericho-ohjelman juuret juontuvat 1960-luvun alkuvuosiin. Nykyään arvioidaan ballistisia ohjuksia olevan noin kolmenkymmenen valtion hallussa tuoreimpana kehityspiirteenä ohjusteknologian leviäminen myös ei-valtiollisten toimijoiden haltuun.

Kansainvälinen yhteisö on pyrkinyt rajoittamaan ohjusteknologian leviämistä. Yhdysvaltojen sopimukset Neuvostoliiton ja Venäjän kanssa ovat tähänneet kahdenvälisen varustautumisen rajoittamiseen. Laajemman kansainvälisen kehityksen kannalta keskeisin järjestely on MTCR (Missile Technology Control Regime), jossa Suomikin on ollut aktiivisesti mukana vuodesta 1991. Yhdysvaltoja vastaan 2001 tehtyjen terrori-iskujen jälkeen huomion kohteeksi nousi joukkotuhoaseiden ja kantolaitteiden mahdollinen päätyminen terroristien ja terroristijärjestöjen käsiin. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1540 vuodelta 2004 asetti tavoitteeksi tällaisen kehityksen estämisen.

Rajoittamiseen tähtäävistä toimista huolimatta ohjusteknologian kehittäminen ja leviäminen on jatkunut. Erityisen ongelmalliseksi koetaan Iranin, Pakistanin ja Pohjois-Korean toiminta ja keskinäinen yhteistyö. Intia on neljäs valtio, joka kehittää määrätietoisesti ohjus- ja avaruusohjelmiaan, mutta ainakin toistaiseksi intialaista teknologiaa on käytetty vain kansallisen suorituskyvyn kehittämiseen.

Ohjuspuolustuksen periaatteet

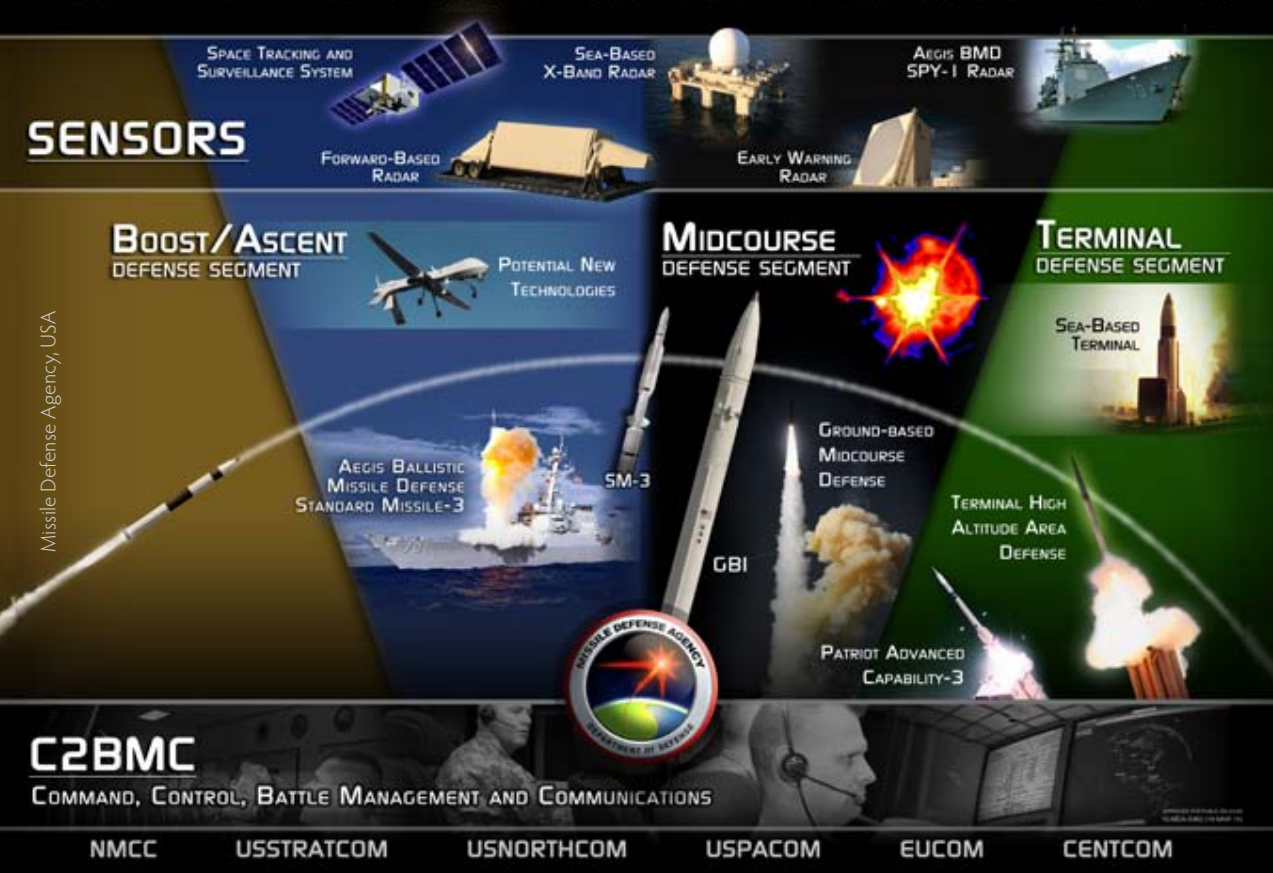
Ballistiset ohjukset ovat kantomatkaistaan riippumatta strategisia aseita, sillä niiden avulla suoritettava isku voidaan kohdentaa lyhyen valmisteluajan puitteissa vastustajan elintär-

keisiin kohteisiin, nopeasti ja syvyydessä. Joukkotuhoasekärjin suoritettu rajoitettukin isku voi aiheuttaa vastustajalle katastrofaalisen mittakaavan vahinkoja. Ohjukset ovat myös poliittisia aseita, sillä niitä voidaan käyttää painostukseen tai pelotteena ja niiden avulla voidaan yrittää vaikuttaa vastustajan poliittisiin ratkaisuihin.

Ohjuspuolustuksen kehittäminen tapahtuu taistelutilan (battle space) puitteissa, vaikka yksittäisiä hankkeita voidaan kehittää taistelulentän (battlefield) lähtökohdista käsin. Eri valtioiden näkökulmasta taistelutilan mittasuhteet poikkeavat toisistaan. Yhdysvaltojen näkökulmasta taistelutilalla on laajemmat mittasuhteet kuin sen liittolaisilla, mutta tämän ei katsota muodostuvan yhteistyön esteeksi. Yhdysvaltojen ilmeisenä tavoitteena onkin tukea liittolaistensa ohjuspuolustuskykyjen kehittymistä ja edistää ohjuspuolustusyhteistyön syvenemistä liittolaistensa kanssa ja niiden kesken.

Globaalin taistelutilan puitteissa tehokas ohjuspuolustusjärjestelmä koostuu hajauteuista mutta keskenään verkottuneista alajärjestelmistä, joista osa on avaruuteen sijoitettuja sensori- ja viestijärjestelmiä. Onnistuneen torjunnan tärkein yksittäinen edellytys on mahdollisimman aikaisen ennakkovaroituksen saaminen, joka antaa torjunnan suunnittelulle ja toteuttamiselle maksimaalisesti aikaa.

BMDS - THE BALLISTIC MISSILE DEFENSE SYSTEM

Kantomatkasta riippumatta ohjusten lento voidaan jakaa neljään vaiheeseen, joiden aikana torjunta voidaan toteuttaa. Torjuntajärjestelmän on kaikissa tapauksissa kyettävä: 1) havaitsemaan ohjus tai sen taistelukärki, 2) erottamaan ne mahdollisista muista lentävistä kappaleista, 3) laskemaan tarkasti, mihin suuntaan torjunta-ase on laukaistava, jotta 4) sen taistelukärki joko osuu tai räjähtää niin lähellä lähestyvää taistelukärkeä, että se tuhoutuu. Pitkän kantaman mannertenvälisen ohjuksen lentoaika on noin 30–40 min luokkaa, lyhyen kantaman ohjuksen lentoaika vain muutamien minuuttien luokkaa. Mitä aikaisemmin ohjuslaukaisu havaitaan ja mitä lähempänä laukaisupaikkaa torjuntajärjestelmän elementtejä on, sitä suuremmaksi torjunnan onnistumisen todennäköisyys nousee. Torjunnan haasteet ovat silti mittavia.

Kiihdytysvaiheessa (boost phase) ohjukset ovat helposti havaittavia ja suhteellisen hitaita, mutta nopeuttaan koko ajan kiihdyttäviä maaleja. Osuma kiihdyttävään ohjukseen tuhoaa suurella todennäköisyydellä maalin ja syntyvä

romu putoaa todennäköisesti laukaisijan niskaan. Kiihdytysvaiheen torjunnan suurin haaste on, että järjestelmän kaikkien osin pitäisi olla riittävän lähellä laukaisupaikkaa torjunnan suorittamiseksi. Käytettävissä oleva aikaikkuna on lyhyt, maalin kantomatkasta riippuen ehkä 1–5 min.

Kohoamisvaiheessa ohjuksen taistelukärjen tai -kärjet sisältävä osa irtautuu kantolaitteen viimeisestä vaiheesta jatkaen ja ohittaen lentoradan korkeimman kohdan. Kohoamisvaiheen torjunta tapahtuu vielä lennon ensimmäisellä puoliskolla, joten torjunta voidaan tarvittaessa porrastaa ampumalla maalia vastaan useampi kuin yksi torjunta-ase. Yhdysvaltain käytössä olevat ja EPAA-järjestelmän mukana Eurooppaan sijoitettavat Standard Missile –ohjuksen (SM) eri versiot soveltuvat kohoamisvaiheen torjuntaan.

Reittivaiheessa (Midcourse Phase) taistelukärjet sisältävän osan lento jatkuu ballistista rataa tarkoitettua maalia kohti, taistelukärjet erkanevat kantolaitteestaan ja mikäli niitä on useita, suuntautuvat jokainen omaan maaliinsa.

Taistelukärkien havaitsemiseen käytetään tutkia ja avaruuteen sijoitettuja herkkiä infrapunasensoreita. Amerikkalaisista järjestelmistä THAAD, SM-3 ja PAC-3 perustuvat hit-to-kill –periaatteelle, eli niiden taistelukärki ohjautuu maaliin osuen siihen tuho vaikutuksen perusteella kineettiseen energiaan, jonka määrä näillä törmäysnopeuksilla varmistaa maalin tuhoutumisen. Israelin Arrow –torjuntaohjuksen kärki on räjähtävä torjunnan perusteella sirpalevaikutukseen.

Terminaalivaiheessa lähestyvät taistelukärjet putoavat suurella nopeudella kohti maaleja ja torjuntaan on käytettävissä hyvin lyhyt aika. Tulenjohtojärjestelmän on kyettävä laskemaan tarpeelliset arvot ja välittämään ne torjunta-aseelle erittäin nopeasti torjunta-aseen laukaisun ja osuman välisen ajan ollessa sekuntiluokkaa.

Ohjuspuolustuksen kehitysvaihe

Yhdysvallat on johtava, mutta ei ainoa ohjuspuolustusjärjestelmien kehittäjä. 1980-luvun visionäärisistä ja suurisuuntaisista ajatuksista

on edetty konkreettisempiin, toteuttamiskelpoisempiin ja mittakaavaltaan rajoitetumpiin hankkeiden edistämisen suuntaan. Painopisteystyistä on tarvittaessa muutettu, mikäli jonkin järjestelmän kehittämisessä on törmätty odottamattoman suuriin ongelmiin. Esimerkkinä mainittakoon pitkälle edenneen lentokonesijoitteen laserjärjestelmän (ABL, Airborne Laser) peruuttaminen ja presidentti Obaman hallinnon tuore päätös luopua SM-3 IIB –ohjuksen kehittämisestä.

Yhdysvaltojen ohjuspuolustusjärjestelmä koostuu sen omalle alueelle, liittolaismaiden alueelle sekä merelle ja avaruuteen sijoitetuista sensoreista, torjunta-aseista ja viesti- ja johtamisjärjestelmistä. Osa järjestelmistä on kiinteitä, kuten esimerkiksi Grönlantiin sijoitettu Thulen ennakkovaroitustutka ja Fort Greelyn ja Vandenbergin ilmavoimien tukikohtiin Alaskassa ja Kaliforniassa sijoitetut GBI-torjuntaohjukset (Ground-Based Interceptor). Liikuteltavien järjestelmien, kuten esimerkiksi merivoimien AEGIS –ohjushävittäjien ja –risteilijöiden, PAC-3 ja THAAD –patterien sekä

AN/TPY-2 tutkien avulla torjuntakyky voidaan luoda nopeasti halutulle alueelle. Näin muodostuvan kokonaisuuden avulla Yhdysvallat kykenee ylläpitämään globaalia tilannekuvaa ja tarvittaessa torjumaan omaa aluetta, ulkomaille sijoitettuja joukkoja ja liittolaismaita vastaan suunnattuja mittakaavaltaan rajoitettuja ohjushyökkäyksiä.

Israel, Japani ja eräät Naton jäsenmaat kehittävät ohjuspuolustuskykyä kansallisesti ja yhteistyössä Yhdysvaltojen kanssa. Israelin turvallisuusympäristö sisältää erityisen paljon ballististen ohjusten ja rakettien leviämiseen liittyviä uhkia. Israelin uhkaspektrin ääripäitä edustavat Iranin ohjushankkeet ja ohjusten ja rakettien leviäminen palestiinalaisjärjestöjen haltuun. Israel on kehittänyt yhteistyössä amerikkalaisten yritysten kanssa useita ohjuspuolustukseen tarkoitettuja järjestelmiä, joita se on käyttänyt menestyksellisesti ohjuksia ja muita ballistisia kohteita vastaan.

Japanin itsepuolustusvoimat kehittävät ohjuspuolustuskykyä erityisesti Pohjois-Korean ballististen ohjusten varalta. Japanin ja Yhdysvaltojen yhteistyö ulottuu teollisen yhteistyön tasolta yhteisiin harjoituksiin. Yhteisenä tavoitteena on kummankin maan järjestelmien yhteensopivuuden ja integraation kehittäminen ja syventäminen.

Naton piirissä on sovittu yhteisen ohjuspuolustusjärjestelmän luomisesta. Chicagon huippukokouksen 2012 yhteydessä todettiin, että Naton ohjuspuolustusjärjestelmä on saavuttanut ns. tilapäisen kyvyn (Interim Capability) Yhdysvaltain kansallisen ohjuspuolustusjärjestelmän Eurooppaan

sijoitettujen elementtien avulla. Naton tasolla kehittämistyön painopisteenä on yhteisten johtamis- ja valvontajärjestelmien sekä jäsenmaiden kansallisten suorituskykyjen kytkeytymisvalmiuksien varmistaminen. Osalla Naton eurooppalaisista jäsenmaista on kansallisia suorituskykyjä, kuten sensoreja ja torjuntaohjuksia, joita voidaan tulevaisuudessa tarjota Naton järjestelmään.

Venäjällä on ohjuspuolustuksen kehittämiseen soveltuvaa osaamista ja teknologiaa, mutta se ei ole kehittänyt Yhdysvaltojen järjestelmään verrattavissa olevaa globaalit mittasuhteet omaavaa puolustusjärjestelmää.

Ohjuspuolustus Euroopassa

Yhdysvallat ilmoitti maaliskuussa 2013 muutoksista kansallisessa ohjuspuolustusjärjestelmässään. Presidentti Obaman hallinto aikoo vahvistaa Yhdysvaltain mantereen puolustusta lisäämällä Alaskaan sijoitettavien torjuntaohjusten määrää ja selvittämällä uuden Yhdysvaltoihin sijoitettavan torjuntaohjustukikohdan rakentamista.

Ilmoitetut muutokset ovat herättäneet Yhdysvaltojen eurooppalaisten liittolaisten piirissä keskustelua siitä, aikooko Yhdysvallat toteuttaa Eurooppaan sijoitettavaksi tarkoitetun ohjuspuolustusjärjestelmänsä muitakaan vaihteita. Obaman hallinto on kuitenkin vakuuttanut olevansa sitoutunut EPAA:n (European Phased Adaptive Approach 1-4) ensimmäisten kolmen vaiheen toteuttamiseen. Vaihe 1 on käytännössä toteutettu Turkkiin sijoitetun tutkan, merivoimien ohjustorjuntakykyisten alusten Välimerellä tapahtuvan partioinnin

sekä Yhdysvaltain ja Naton johtamis- ja valvontakykyjen avulla.

Vaiheissa 2 ja 3 järjestelmää täydennetään lisäämällä partioivien alusten määrää ja sijoittamalla SM-3 –torjuntaohjuksia Romaniaan (2015) ja Puolaan (2018) samalla kun Naton puitteissa tehtävää yllä kuvattua kehittämistyötä jatketaan. SM-3 Block IIA –tyypin ohjukset kykenevät suojaamaan Naton eurooppalaisia jäsenmaita Lähi-Idästä suuntautuvia ohjusuhkia vastaan.

Yhdysvaltojen suunnitelmia koskevan muutoksen taustalta voidaan hahmottaa erilaisia tekijöitä. On mahdollista, että Iranin ohjusohjelmien etenemistä koskevia arvioita on tarkistettu alaspäin varsinkin pitkän kantaman ohjusten osalta. Automaattisen budjettileikurin vaikutukset ulottuvat myös ohjuspuolustushankkeisiin ja SM-3 Block IIB –ohjukseen tarkoitettuja resursseja on ollut budjettisyistä pakko suunnata muihin hankkeisiin. Venäjän ohjuspuolustuksen kehittämistä kohtaan jatkuvasti ilmaisema tyytymättömyys on myös huomioitava.

Venäjä on vuosien ajan kritisoinut Yhdysvaltojen ja myöhemmin Naton hankkeita ohjuspuolustuksen kehittämiseksi. Venäjä ei suhtaudu ohjuspuolustuskyvyn kehittämistarpeeseen sinänsä kielteisesti, mutta on painottanut edellyttävänsä sitovia takuita siitä, ettei Yhdysvaltojen tai Naton järjestelmää käytetä sitä vastaan. Se on myös ehdottanut yhteisen järjestelmän kehittämistä ja torjuntavastuun jakamista sektoreittain. Yhdysvaltojen ja Naton näkökulmasta nämä ehdotukset eivät ole olleet hyväksyttävissä. Osapuolet käyvät aiheesta jat-

kuvia keskusteluja eri tasoilla, mutta läpimurron merkkejä ei ole havaittavissa. Ohjuspuolustusta koskevan erimielisyyden vaikutukset ovat ulottuneet muidenkin politiikkasektoreiden alueelle, esimerkiksi tavanomaista asevalvontaa koskeviin keskusteluihin ja pyrkimyksiin vähentää ydinaseiden määrää.

Lopuksi

Ballististen ohjusten torjuntakyky on puutteistaan huolimatta todellisuutta ja käynnissä olevien kehittämis- ja testausohjelmien ansioista torjuntakyky paranee lähimmän vuosikymmenen aikana. Yhdysvallat syventää ohjuspuolustusyhteistyötä liittolaistensa kanssa ja yhteistyöllä on myös vahva puolustusteollinen ulottuvuus.

Suomen kannalta merkillepantavaa on, että EPAA:n myötä Yhdysvaltojen sotilaallisen läsnäolon jatkamista Euroopassa perustellaan uudella tavalla. Tavanomaiseen sodankäyntiin soveltuvien joukkojen määrän mahdollisesti jatkuvien supistusten vastapainoksi Yhdysvallat on valmis sijoittamaan kriittiseksi suorituskyvyksi katsomiaan järjestelmiä Euroopan maaperälle. Panostus on huomattava ja kertoo osaltaan siitä, ettei Yhdysvallat pidä Euroopan suuntaa suinkaan merkityksettömänä.

Vuonna 2018 EPAA 3-vaiheen myötä Yhdysvaltojen ja Naton ohjuspuolustusjärjestelmän keskeinen komponentti tulee Puolaan. Yhdysvaltojen merivoimien BMD-kykyiset alusyksiköt voivat toimia tarvittaessa myös Itämeren alueella. Suomen turvallisuuspoliittinen toimintaympäristö on saamassa uuden muuttujan, jonka kehittymistä on syytä seurata. ☺

Mihin Turkki on menossa?

Viime kuukausien uutiset Turkista ovat olleet poikkeuksellisen kyynelkaasunkatkuisia. Mielenosoituksia on talutettu järein keinoin ja tapahtumista raportoineita toimittajia on erotettu tai pidätetty. Tilanne on ollut hämmäntävä: ymmärrämmekö oikeastaan, mistä on kysymys? Mihin Turkki on menossa?

Suuntana vakaus ja vauraus?

Oikeus- ja kehityspuolue AKP on ollut vallassa kymmenisen vuotta. Aika on ollut merkittävää sekä sisä- että ulkopoliittisesti. Vuonna 2005 käynnistyneiden EU-jäsenyysneuvottelevien edistys on ollut vähäistä, mutta niiden on kuitenkin katsottu tarjoavan selkeän kehityksen Turkin poliittiselle ja taloudelliselle kehitykselle. Turkin talous on kasvanut jo pitkään jopa 7–8 %:n vuosivauhtia. AKP:n vankka suosio – vuoden 2011 vaaleissa 49,8 % – on taannut vakauden, jonka turvin on tehty suuria uudistuksia. AKP:tä on pidetty tervetulleena, maltillisena, demokratian ja islamilaisen taustan yhdistävänä puolueena, joka pystyy uudistamaan niin yhteiskuntaa ja sisäpolitiikkaa kuin ulkosuhteitakin. Se nousikin valtaan uudistavana, EU-myönteisenä voimana ja onnistui vetoamaan sekä liberaaleihin että konservatiiveihin.

Yksi merkittävä kehityssuuntaus yhteiskunnassa on ollut eliitin muutos tai laajentuminen. Osa sitä on viime vuosikymmenien aikana vähitellen vahvistunut konservatiivinen taloudellinen eliitti, mihin kuuluvat Anatolian kaupungeista ja uskonnollisesta arvomaailmasta tulevat yrittäjät. Sekin on osaltaan vauhdittanut talouskasvua.

Uskonnon näkyminen valtiollisissa yhteyksissä oli aiemmin mahdotonta. Nyt tasavallan presidentin ja pääministerin puoliset käyttävät huivia myös virallisissa tilaisuuksissa, mikä herätti aluksi voimakkaita reaktioita. Monille uusi sallivuus on merkinnyt parempia opiskelu-

ja työmahdollisuuksia. Esimerkiksi uskonnollisten koulujen oppilaat ovat päässeet jatkokoulutukseen oppilaitoksissa, joihin heillä ennen ei ollut pääsyä. Myös rekrytointi ulkoasiainhallintoon on kaavailtu muuttuvaksi niin, että korkean tason tehtäviin pääsisi perinteisten väylien lisäksi yksityisen sektorin työkokemuksen perusteella.

Sisäpolitiikassa on otettu askeleita myös kohti sen tosiasian tunnustamista, ettei maa ole etnisesti ja kulttuurisesti ollenkaan niin yhtenäinen kuin on haluttu ymmärtää. Maan huomattava kurdivähemmistö on ollut joko kuin näkymätön tai sitten nähty turvallisuusuhkana. Viime aikoina kurdin kielen asema on parantunut. Ennen niin keskeinen sotilaseliitti puolestaan on puolestaan saanut väistyä.

Kirjoittaja, Maanpuolustuskurssilta 178, toimii nyt Jean Monnet –professorina Tampereen yliopistossa. Hänen erikoisalaansa ovat turvallisuuspolitiikka ja kansainvälisten järjestöjen (EU-YK-NATO) väliset suhteet. Kirjoittajan sähköpostiosoite on hanna.ojanen@uta.fi ja twitterissä @HannaOjanen

Myös ulkopoliitiikka on kokenut muodonmuutoksen. Uudenlaista dynamiikkaa ja aktiivisuutta ovat osoittaneet tarmokas naapuruuspolitiikka (”ongelmattomat suhteet kaikkiin naapureihin”) ja sovittelijan rooli. Esimerkiksi vuonna 2008 Turkki toimi jonkin aikaa välittäjänä Syyrian ja Israelin rauhanneuvotteluissa. Se on myös yhdistänyt taitavasti monenkeskisen diplomatian ja kahdenväliset suhteet. Turkin onnistunut kampanja toi sille paikan YK:n turvaneuvostossa vuosiksi 2009–2010, ensimmäistä kertaa sitten vuoden 1961. Nyt maa on jo uudestaan kampanjoimassa saadakseen paikan jälleen vuosille 2015–2016. Turkin ja Espanjan yhteinen aloite vuodelta 2005 johti YK:n sivilisaatioiden allianssin (UNAOC) perustamiseen. Suomen kanssa Turkki on tehnyt aloitteen YK:n rauhanyhteistyön vahvistamisesta. Tällaisista päämäärästä Turkki myös sai laajalti kiitosta esimerkiksi EU:lta ja YK:lta.

Kaikkeen tähän on ollut myös runsaasti voimavaroja – toisin kuin talouskriisin kanssa kamppailevissa Euroopan maissa. Varaa on ollut virkamiesten rekrytointiin, uusien suurlähetystöjen avaamiseen, ministereiden hellittämättömään matkustamiseen maailmalla ja suurten kansainvälisten kokousten isännöintiin. Varaa on ollut yhä enemmän myös kehitysapuun. Hieman yllättäen Turkista on tullut neljänneksi suurin kehitysavun antaja. Toisaalta Turkki saa itse vielä tätäkin enemmän kansainvälistä tukea, erityisesti EU:lta.

Diplomatia, politiikka ja liikemaailma ovat matkustaneet yhdessä, ja Turkin valtiollinen lentoyhtiö on avannut seurueille yhä uusia reittejä myös kohteisiin, joihin muut lentoyhtiöt eivät lennä. Turkkilaiset yritykset toimivat enenevässä määrin ulkomailla ja maahan on tullut runsaasti ulkomaalaisia investointeja. Turkin läsnäolo Afrikassa vahvistuu koko ajan ja Turkki on Afrikan unionin strateginen kumppani. Keskeisiä vaikutusalueita ovat myös Balkan ja Keski-Aasia.

Monet ovat nähneet Turkissa mallin arabikevään maille. Turkissa on kiinnitetty paljon huomiota siihen, kuinka suosittu Turkin pääministeri näillä alueilla on, ja kuinka turkkilaiset tv-sarjat siellä menestyvät. Ihailun syy ei välttämättä ole ollut Turkin onnistunut islamin, demokratian ja markkinatalouden yhdistelmä. Sen taustalla voi olla taloudellinen menestys tai ulkopoliitiikan itsenäiset painotukset, ennen muuta kriittisyys Yhdysvaltoja ja Israelia kohtaan ja kyky rohkeaan retoriikkaan EU:n suhteen.

Suuntana itsenäinen mahtiasema?

Uutta ulkopoliittista dynamiikkaa on säestänyt uusi retoriikka. Turkki on asemoinut itsensä uudelleen: se ei ole enää hiljainen maa periferiassa vaan keskipiste, ei liittolaisten seurailija vaan itsenäinen vaikuttaja, joka noudattaa omien tarpeidensa ja etujensa mukaista politiikkaa suhteessa naapureihin ja muihin

toimijoihin. Arvoja on alettu korostaa politiikan perustana. Yhteinen arvomaailma voi olla alueellisen johtajuuden perusta. Sellaiset ulkoministeri Ahmet Davutoğlun mainitsemat arvot kuin inhimillinen turvallisuus tai universaalien arvojen puolustaminen voivat käytännössä tarkoittaa esimerkiksi avun kohdistamista ennen muuta muslimimaihin, joita kansainvälinen yhteisö ei riittävässä määrin ole tukenut tai joiden arvoja se ei ole riittävän oikeudenmukaisesti suojellut.

Turkin perinteisessä turvallisuuspoliittisessa toimintaympäristössä Natossa maan uusi oma ääni on kuulunut esimerkiksi vastustuksena sille, että pääsihteeri valittaisiin uskonnollisen karikatyyrikriisin Tanskasta. Turkki halusi myös Iraniin ja Israeliin liittyviä varaumia, kun päätös ohjuspuolustusjärjestelmään kuuluvan tutka-aseman perustamisesta Turkkiin tehtiin. Kun Turkki sai Natolta suojakseen Patriot-ohjuksia Syyrian rajalle, oli tärkeää voida osoittaa, että ohjusten laukaisunappia painava sormi on turkkilainen. Oman vaikutusvallan näyttämisen Natossa vaikuttaa keskeiseltä päämäärältä.

Jotkut viimeaikaiset avaukset ovat kuitenkin alkaneet herättää ihmetystä. Esimerkiksi kaavailut siitä, että Turkki ostaisi ilmapuolustusohjuksia Kiinasta nähdään jo uhkana puolustusjärjestelmien yhteensopivuudelle ja jopa turvallisuusriskinä.

Suhteessa EU:hun on tapahtunut vielä kekeämpi muutos. Vaikka jäsenyys edelleen on maan virallinen tavoite, on retoriikka muuttunut. Korostetaan sitä, ettei Turkki välttämättä tarvitse jäsenyyttä, ja että maa noudattaa EU:n normeja sikäli kuin nämä heijastavat universaaleja arvoja tai Turkin omia käsityksiä. Yksi syy EU-kannan muuttumiseen on pettymys jäsenyysneuvotteluihin, joiden ei uskota lopulta kuitenkaan johtavan jäsenyyteen. Poliittisen johdon tapa puhua EU:sta epäilemättä vaikuttaa myös yleiseen mielipiteeseen. EU-myönteisyys on ollut selvässä laskussa.

Vahva itsenäinen rooli ei ole helposti yhdistettävissä jäsenyyteen ylikansallisessa unionissa, eikä siihen sovi status hakijamaanakaan. Turkki ei käyttäydykään aivan normaalin jäsenhedokkaan tavoin. Siinä missä hakijat yleensä

ABDULLAH GÜL

RECEP TAYYIP ERDOĞAN

seuraavat EU:n yhteistä ulkopolitiikkaa, näyttää Turkki valitsevan toisin: sen poliittisten kantojen yhteensopivuus EU:n politiikan kanssa on itse asiassa laskenut ja oli komission viimeisimmän raportin mukaan enää 48 %.

Voi myös olla, että jäsenyysprosessin etenemisellä ei enää ole suurempaa merkitystä hallitukselle. EU:lta on saatu se mikä siltä on haluttu: ulkoista legitimaatiota, taloudellista tukea, tukea uskonnon asemalle yhteiskunnassa (uskonnonvapaudelle) ja ehkä ennen muuta tukea sotilas-siviili -suhteiden voimakkaalle muuttamiselle, käytännössä asevoimien vallan rajoittamiselle ja siten hallituspuolueen perinteisen vastustajan vaimentamiselle.

Samansuuntaisesti myös pehmeiden keinojen – kulttuurin, koulutuksen, viihteen ja kaupan – korostaminen ulkosuhteissa voi olla osa sisäistä valtapeliä. Jos maan suhteet naapureihin kohenevat ja jos erityisesti maan sisäinen tilanne rauhoittuu kurdikysymyksen ratkaisun myötä, ollaan tilanteessa, jossa asevoimille ja aseteollisuudelle ei yksinkertaisesti enää ole yhtä paljon tarvetta kuin ennen.

Asevoimien asema on joka tapauksessa dramaattisesti heikentynyt. Asevoimilla on Turkissa perinteisesti ollut asema melkeinpa valtiona valtiossa ja kyky kontrolloida yhteiskuntaa esimerkiksi tiedotusvälineiden ja koulutusjärjestelmän kautta. Muutosta tähän pidetään yhtenä EU-jäsenyyden edellytyksenä. Suuria asevoimien autonomiaa rajoittavia muutoksia on tapahtunut niin päätöksenteossa kuin nimityspolitiikassakin. Kansallista turvallisuus-

neuvostoa johtaa nyt siviili; yleisesikunta siirtyy pääministerin alaisuudesta puolustusministerin alaisuuteen, ja puolustusministerin asemaa vahvistetaan esimerkiksi esitysvallalla asevoimien komentajan nimityksessä. Myös päätöksentekovalta esimerkiksi siitä, ostetaanko ohjukset Kiinasta, on pää- ja puolustusministerillä. Asevoimia kohtaan tunnettu arvostus on laskenut, osin kääntynyt halveksunnaksikin. Satoja upseereita ja huomattava osa kenraalikunnasta on tuomittu ankariin rangaistuksiin vallankaappaushankkeiden suunnittelusta.

Presidentti Abdullah Gül allekirjoitti kesällä tärkeän asevoimien tehtäviä koskevan lainmuutoksen. Kyseessä on artikla, jonka mukaan Turkin asevoimat oli vastuussa Turkin maan alueen, perustuslain ja tasavallan suojelemisesta. Sen on katsottu oikeuttavan vallankaappaukset – ja niiden suunnittelun. Asevoimat on vuodesta 1960 tehnyt kolme sotilasvallankaappausta ja kerran (1997) painostanut hallituksen eroamaan. Artiklan uuden muotoilun mukaan asevoimien tehtävä on suojella Turkin aluetta ulkoisilta vaaroilta ja uhilta; varmistaa sotilaallisen voiman säilyminen ja vahvistuminen tavalla, joka luo pelotetta; osallistua kansainvälisiin operaatioihin Turkin parlamentin päätösten mukaisesti; ja auttaa kansainvälisen rauhan ylläpidossa. Olennainen muutos on siinä, miten uhat ymmärretään: sisäisen uhan sijaan korostetaan nyt ulkoista uhkaa.

Vielä muutama vuosi sitten viitattiin usein siihen, että Turkilla olisi annettavaa EU:lle

erityisesti juuri sen vahvojen asevoimien takia. Tällaisia viittauksia tuskin enää näkee. Asevoimien johdossa tapahtuneiden pidätysten ja vaihdosten lisäksi asevoimien palveluksesta on viimeisten kolmen vuoden aikana lehtitietojen mukaan eronnut yli 13 000 henkilöä. Asevelvollisuuden lyhentämistä suunnitellaan, ja siitä vapautuminen maksua vastaan on tehty helpommaksi. Toisaalta poliisivoimat ovat saaneet lisää voimavaroja ja voimankäyttöoikeuksia.

Suuntana yksinvaltius?

Monet näkevät Turkin tilanteessa ennen muuta merkkejä vallan keskittymisestä pääministeri Recep Tayyip Erdoğanille. Joidenkin mielestä Turkki tarvitsee vahvaa johtajaa. Toiset pelkäävät, että uudistushankkeet on valjastettu henkilökohtaisiin päämääriin edistämään. Käynnissä oleva perustuslain kokonaisuudistus, joka periaatteessa voisi todella ratkaistakin maan suurimmat sisäiset ongelmat, alkoi sekin näyttää hankkeelta muuttua poliittinen järjestelmä presidenttijohtoiseksi ja siten varmistaa seuraavaksi presidentiksi aikovan pääministerin asema tulevaisuudessa. Tarkkailijat ovat huomauttaneet samansuuntaisista piirteistä myös siviilivaltaa vahvistavissa lainmuutoksissa. Niistä saattaa jäädä puuttumaan jotain olennaista: parlamentilla ei edelleenkään olisi juuri roolia, vaan siviilien kontrollia suhteessa asevoimiin harjoitaisi hallitus, käytännössä pääministeri.

Viimeaikaisissa mielenosoituksissa onkin paljolti ollut kyse paitsi liiallisena pidetystä valtiovallan puuttumisesta kansalaisten yksityisasioihin, myös tyytymättömyydestä vallan keskittymiseen ja julkisten varojen käyttöön suurellesiin rakennushankkeisiin. Monissa hankkeissa tuntuu olevan myös kansallistunnon kohottamisen piirteitä ja pyrkimystä omavaraisuuteen. Näin myös puolustusteollisuudessa, minkä uusia turkkilaistuotteita edustavat esimerkiksi Anka-lennokki ja panssarintorjuntaohjukset, joille toivotaan myös kysyntää ulkomailta.

Monet katsovat myös ulkopoliittikan karahaneen karille. Kun päätösvalta keskittyy, päätöksenteko voi nopeutua mutta myös muuttua

oikukkaaksi. Ulkosuhteissakin ajetaan nyt töyssyistä tietä ja linja saattaa olla muuttumassa arvaamattomaksi. Vaikeasti selitettävä äkkiliike oli esimerkiksi se, että pääministeri alkoi puhua Shanghain yhteistyöjärjestöstä vaihtoehtona EU:lle. Puhe aiheutti epätietoisuutta siitä, kuinka tosissaan hän oli – mutta Turkin suhteet järjestöön ovat kuitenkin lähentyneet, ja se on nyt dialogikumppani yhdessä Valko-Venäjän ja Sri Lankan kanssa. Turkin ulkopoliittikkaa aiemmin kiitelleet tahot eivät välttämättä enää ole varmoja siitä, mitä Turkki ajaa. Turkin omapäisyys voi kyseenalaistaa sen yhteistyökyvyn ja –halukkuuden. Samalla vaikutusvalta lähialueilla näyttää pikemmin heikenneen. Suhteessa Syyriaan Turkin rooli on lähinnä pakolaisten vastaanottaja, ei konfliktin ratkaisija. Egyptissä muslimveljeskunnan presidentin Muhammed Mursin syrjäyttäminen on tappio AKP:n edustamalle ajattelulle.

Odotettavissa suunnan vaihteluita

Turkin suurin ongelma lienee yhteiskunnan syvä polarisaatio ja eri ryhmien toisiaan kohtaan tuntema voimakas epäluulo. Kun sisäinen konsensus on näin kaukana, ei EU-jäsenyyden kaltaisia suuria kansallisia tavoitteita voida pitää realistisina.

Vahva pääministeri ja hänen vahva puolueensa ovat hankalassa tilanteessa myös siksi, että talouskasvu näyttää hidastuvan parin prosentin tasolle, ja investointien suunta saattaa olla muuttumassa. Pääministeri pyrkii osoittamaan lujuuksia vahvoilla kannanotoilla, kuten puheilla kuolemantuomion palauttamisesta, ja etsimällä viime aikojen rauhattomuuksien syyllisiä erilaisista salaliitoista. AKP:n sisäinen yhtenäisyys voi olla koetteilla. Näkemyseroja pääministerin ja presidentin välillä on ilmennyt. Muut puolueet eivät toistaiseksi ole onnistuneet kääntämään tilannetta edukseen, ja koko puoluejärjestelmä odottaa uudistamista. Jo aivan ovella olevista vaaleista - paikallisvaalit maaliskuussa 2014, presidentinvaalit myöhemmin ensi vuonna ja parlamenttivaalit vuonna 2015 – tulee siis poikkeuksellisen mielenkiintoiset ja merkitykselliset. ☉

Heikki Aittokoski

Helsingin Sanomien ulkomaantoimittaja, tietokirjailija

Afganistan – ulkomaantoimittajan näkökulma

Puolustusvoimien ei pidä pelätä avointa tiedotuskulttuuria

A amukahdeksalta maanantaina 5. huhtikuuta 2010 Helmandin hiekkaan tömähti laukaus. Metrin tai kaksi minun jaloistani. Ja valokuvaajakollegani Sami Keron jaloista. Ja monen sotilaan jaloista.

En edes tajunnut pelästyä vahingonlaukausta. Helmandissa kuuluu jatkuvasti kovia ääniä. Moottoreita, tulitusta, räjähdyksiä. Tämä oli melkein korvan juuressa. Sytytti hitaasti. Vahingonlaukauksen oli ampunut Tiikereiksi kutsutun valiojoukon sotilas. Hänellä oli jäänyt Kalashnikov varmistamatta, ja Pasista hypätessään hän oli tullut laukaisseksi kiväärinsä.

Virolainen Isaf-sotilas huomautti, että partioissa hän välttää kulkemista selin afganistanilaissotilaisiin. Oppi meni jakeluun hyvin nopeasti.

Olen ollut Afganistanissa kaksi kertaa, yhteensä viiden viikon ajan. Ensimmäisen kerran olin Helsingin Sanomien reportaasimatalla Kabulissa, Parwanissa ja Helmandissa keväällä 2010. Toisen kerran vierailin Kabulissa keväällä 2013, tiedonkeruumatalla kirjaani, Narrien laivaa varten. Siinä käsittelem Afganistania ja odotuksia vuodelle 2014, jolloin Isafin viimeisten taistelujoukkojen on määrä vetäytyä maasta.

Olen ollut Afganistanissa yhteensä viisi viikkoa elämästäni. Lisäksi olen käynyt suuren määrän taustakeskusteluja, lukenut paljon Afganistan-kirjallisuutta ja valtavasti raportteja ja lehtijuttuja, haastatellut suomalaispoliitikkoja ja kuunnellut Barack Obamaa Lissabonin Nato-huippukokouksessa.

Enkä tajua Afganistanista paljon mitään. Afganistan on ulkomaantoimittajalle vaikea rasti. Melkein yhtä vaikea kuin sotilaille. Afganistanissa toimittaja pääsee kyllä kartalle

kuva: HS

perusasioista, kuten siitä, ettei tämä sota ole sotilaallisin keinoin voitettavissa.

Ja Afganistanissa voi käydä mitä vain, vaikkapa vahingonlaukaus valiosotilaille. Virhe, jota ei voi kutsua edes alokasmaiseksi, koska vastaavaa ei oman asepalvelukseni aikana 1990-luvun alun Parolannummella käynyt yhdellekään varusmiehelle, ei edes sille kaikkein tumpeloimmalle.

Lataa, varmista. Varmista, että varmistit. Älä räplää varmistinta.

Wardakin suljetut portit

Jos voisin viettää viiden viikon sijasta viisi kuukautta Afganistanissa, ja jos voisin käyttää

ajan miten haluaisin, tiedän mitä tekisin. Vuokraisin jeepin. Palkkaisin pashtun- ja darintaitoisin tulkkin. Ajaisin Afganistanin kehätien ympäri – Kabul, Kandahar, Lashkar Gah, Maimana, Mazar-i-Sharif, Kabul – pysähtelisin, poikkeaisin sattumanvaraisesti syrjäiteille ja kinttupoluille, vierailisin ihmisten kodeissa, yrittäisin päästä selvytyteen Afganistanin todellisuudesta.

Ajatus vain on mahdoton. Keväällä Kabulisissa kysyin tuntemaltani paikalliselta asiantuntijalta, olisiko päiväretki Wardakin maakuntaan tehtävissä, jos pysyisi isommilla teillä.

Wardak on Kabulin naapurimaakunta. Sen pääkaupunki Maidan Shahr sijaitsee osapuulle yhtä kaukana Kabulin keskustasta kuin Kerava Helsingistä. Paikallinen kontaktini kartoitti turvatoimia. Hän sanoi, ettei ajatus ole mahdoton, mutta luetteli sitten joukon turvatoimia (aseistettu saattue, paikallinen fikseri, jne.), eikä hän ollut valmis lähtemään mukaan itse.

Samat pelisäännöt tuntuivat pätevän melkein kaikkiin Kabulin naapurialueisiin. Kabul itsessään on hallituksen joukkojen hallinnassa – kapinallisryhmät onnistuvat tekemään sinne vain ajoittaisia terrori-iskuja –, mutta naapurimaakunnissa Taleban, Hizbe-Islam ja Haqqanin verkosto lietsovat turvattomuutta. Kabulilaiset kertovat tarinoita sieppauksista ja tappamisista. Autoja pysäytellään maanteillä, ja jos kännykän muistista sattuu löytymään väriä ihmisten yhteystietoja, niin...

Virolaissotilaat esittelivät toimintaansa yksityiskohtaisesti. Tarkka-ampuja Yllar kertoi työstään Wahidin tukikohdassa Helmandissa. / Kuva: Sami Kero HS

En tiedä näiden tarinoiden todenperäisyyttä (kaikkean pitää suhtautua Afganistanissa varauksin), mutta riittävän monesti kuuluu ne eivät herätä intoa maaseutumatkailuun.

Wardakin maakuntaan olisin halunnut sen takia, että tiesin siellä työskentelevän joukon suomalaisia Isaf-sotilaita. Utin jääkäreiden erikoisjoukko oli siellä kouluttamassa afganistanilaisia poliiseja.

Tieto ei ollut peräisin Puolustusvoimilta. Tieto oli peräisin helmikuulta Helsingin Sanomista. Puolustusvoimat ei ollut tullut tiedottaneeksi, että Wardakissa oli ollut syksystä lähtien suomalaisia. Tai no, jos tarkkoja ollaan, julkaisihan Maavoimat 7. syyskuuta 2012 tiedotteen. Sen otsikkona oli ”Afganistanin operaatio siirtyy kohti koulutustoimintaa”.

Varsin kapulakielisen tiedotteen hännillä luki seuraavaa: ”Uutena osana kriisinhallintajoukon kokoonpanoon tulee Afganistanin turvallisuusviranomaisten koulutustehtävään kohdistettava kouluttajaryhmä. Kouluttajaryhmän henkilöstö kootaan Puolustusvoimien palkatusta henkilökunnasta ja heidän toimipaikkansa sijaitsee Wardakin maakunnassa Afganistanin pääkaupungin Kabulin länsipuolella. Muilta osin painopiste säilyy edelleen Pohjois-Afganistanissa ja suomalaisruotsalaisen TST (Transition Support Team) Mazar-e-Sharifin toiminta-alueella.”

Koska Puolustusvoimien viestintäihmiset osaavat asiansa, tiedotteen muotoilu ei voi olla sattumaa. Kukaan suomalaistoimittaja ei tuossa vaiheessa joko lukenut tiedotetta loppuun

Virolaiskomppania EstCoyn sotilaat pidättivät keväällä 2010 Helmandissa erikoisoperaatiossaan kapinallisia, jotka jäivät verekseltään kiinni tienvarsipommien rakentamisesta. / Kuva: Sami Kero HS

asti tai tullut tajunneeksi, mistä oli kyse. Suomalaisotilaita oltiin lähettämässä Wardakiin, joka on Afganistanin maakunnista vaarallisimpia. Se on aivan eri asia kuin pohjoinen, jossa pääosa suomalaisista on viime vuosina toiminut.

Tiedustelin ennen kevään 2013 Afganistanin-matkaani, olisiko mahdollista vierailla lyhyesti Wardakissa seuraamassa ryhmän toimintaa. Vastaus oli ei. Herättää aina epäilyksiä, jos jotain verorahoilla maksettua toimintaa ei pääse seuraamaan. Ymmärrän, etteivät armeijat ole avoimia organisaatioita, mutta täysin salaisakaan ne eivät voi olla, eivät demokratiassa.

Niin kauan kuin toimitaan rauhan oloissa – ja Suomen hallituksen mukaan Suomi ei ole Afganistanissa sodan osapuoli, vaikka terve järki sanoo aivan muuta – Suomen kriisinhallintajoukon täytyy kyetä näyttämään tai vähintään kertomaan toiminnastaan perusasiat.

En hetkeäkään epäile, etteikö suomalaisjoukon toiminta Wardakissa olisi ollut poliittisen toimeksiannon mukaista. Silti herää epäilyksiä, miksi joukon luona ei voinut vierailla edes muutaman tunnin ajan. Afgaanilähteistä saamieni tietojen perusteella suomalaiset eivät tehneet Maidan Shahrissa mitään dramaattista, ja afganistanilaisten parissa he olivat kaiken lisäksi pidetympiä kuin yhdysvaltalaiset.

Viron esimerkki Helmandissa

Turvallisuus ja operatiiviset salaisuudet eivät ole vakuuttava peruste. Keväällä 2010 Helmandissa vietin työparini, valokuvaaja Samin kanssa kymmenen päivää virolaiskomppania EstCoyn parissa alueella, joka oli ja on Afganistanin vaikeimpia ja arkaluontoisimpia. Yli viikon oleskelumme Wahidin tukikohdassa järjestyi lyhyellä varoajalla ja mutkattomasti, ja saimme lähteä mukaan partiotehtäviin lähes mielemme mukaan. Erillisiä turvajärjestelyjä meillä ei ollut, eikä tiedotusupseeri edes kulkenut koko aikaa mukana.

Morfiinipakkaukset meille jaettiin, onneksi turhaan. Tulitaistelut olivat jokapäiväisiä, samoin taistelu tienvarsipommeja vastaan. Räjähdykset rikkoivat äänimaisemaa toistuvasti. Jalkapartiointi tarkoitti miina- ja väijytysriskiä. Isaf-sotilaiden kanssakäyminen paikallisväestön kanssa oli tahmeaa. Tukikohdassa näki ja kuuli rutkasti operatiivisia salaisuuksia, joista

emme sopimuksemme mukaisesti tietenkään raportoineet.

Virolaissotilaat luottivat ulkomaisiin journalisteihin ja puhuivat ongelmistakin avoimesti. Tavoitteemme ei ollut sen enempää myönteinen kuin kielteinen raportointi, mutta veikkaan, että pääesikunnassa Tallinnassa luettiin suomalaislehteä tyydytyksellä. Raporttoimme motivoituneesta sotilasjoukosta, joka erittäin vaikeissa olosuhteissa teki parhaansa parantaakseen helmandilaisten elämää.

Virolaiskokemukseeni verrattuna suomalainen Isaf-tiedottaminen on ollut, sanoisinko, pidättyväistä. Oireellisenä pidin loppukesää 2009. Elokuussa 2009 järjestettiin presidentinvaalit. Ne olivat farssi, jonka seurauksena Hamid Karzai jatkoi virassa. Samoihin aikoihin suomalaisjoukon toiminta-alueella Pohjois-Afganistanissa oli huomattavan kuumat olivat. Suomalaisia sotilaita ammuttiin enemmän kuin tietääkseni koskaan suomalaisen kriisinhallinnan tai rauhanturvaamisen historiassa. Pahimpana päivänä ampumavälikohtauksia taisi olla kolme.

Suomalaisotilaat osaavat epäilemättä käyttää aseitaan, ja kapinalliset ampuvat kokemusteni mukaan kaukaa ja huonosti. Silti täytyy pitää pienenä ihmeenä, että suomalaisjoukko selvisi syksystä 2009 niin vähin vaurioin. Tuolloin tilanne vaikutti pahalta, jo ihan Helsingistä käsin. Työskentelin tuolloin Helsingin Sanomien ulkomaantoimituksen esimiehenä, ja pari seikkaa on piirtynyt mieleeni.

Maavoimien tiedotteet olivat niukkasnaisia. Jos tilanteessa oli ruotsalaisotilaita mukana ja meni Ruotsin puolustusvoimien verkkosivuille, samasta välikohtauksesta löytyi

yleensä runsaammin tietoa. Koska suomalaiset tiedotusupseerit ovat varmasti yhtä päteviä kuin ruotsalaiset, saattoi päätellä, että Ruotsi oli valinnut avoimemman tiedotuslinjan.

Kun ampumavälikohtauksia oli tapahtunut useampia peräjälkeen, mietimme toimituksessa nopeita ratkaisuja uutisoinnin syventämiseksi. Sillä syventää täytyi. Afganistan näytti liukuvan huonosta vielä huonompaan, ja nyt tulilinjalla oli säännöllisesti suomalaisia.

Ilmeinen syventävän uutisoinnin aihe oli ampumavälikohtauksen tapauskertomus. Millaisia tilanteita sotilaat kokivat Mazarin suunnalla? Mitä helkkaria tapahtui, kun tapahtui ”ampumavälikohtaus”?

Esitimme pyynnön haastattelusta yksittäisen sotilaan kanssa. Lähetimme pitkän listan kysymyksiä. Vastausten pohjalta oli tarkoitus kirjoittaa toimituksessa yhden välikohtauksen tarina. Kysymyksissä ei menty eikä yritetty mennä operatiivisiin salaisuuksiin. Painopiste oli yhden Isaf-sotilaan kokemuksissa.

Olimme valmiita sähköpostihaastatteluun, jos puhelu ei kävisi päinsä. Olimme valmiita julkaisemaan tarinan ilman haastattelun kuvaa. Olimme valmiita julkaisemaan sen ilman haastattelun nimeä. Pyyntöömme ei suostuttu.

Kova hinta lisää tarvetta tietoon

Avoimessa, rauhan aikaa elävässä yhteiskunnassa armeija ei voi elää omaa elämäänsä erillään muusta väestöstä. Ei edes eikä varsinkaan Afganistanissa. Väitän, että tässä Puolustusvoimilla on parannettavaa. Perustelen.

Isaf-operaatio on ollut kansainväliseltä yhteisöltä valtava ponnistus rikki ammutun kansakunnan rakentamiseksi. Se taitaa olla suurin tämänkaltaisen ponnistus koskaan. Enimmillään 140 000 sotilasta, ennen kaikkea Yhdysvalloista mutta melkein 50:stä muustakin maasta. Satoja miljardeja dollareita.

Afganistanin ongelma on, ettei siellä varsinaisesti ole kansakuntaa, jota rakentaa. Tuntuu jokseenkin lohduttomalta, että vuoden 2014 lähestyessä laajat alueet Afganistanista ovat käytännössä sotatilassa ja yhteiskuntarakenteet ovat kauniisti sanottuna heiveröiset. Afganistanin valtionraakile on yhä täysin riippuvainen kansainvälisestä rahoituksesta. Edes

perustoiminnot eivät pysy pystyssä ilman ulkomaailman miljardeja dollareita ja euroja, ja niistä miljardeista valuu leijonanosa leijonille, korruptoituneen eliitin taskuihin.

Korruptiolla on tietysti suora yhteys surullisiin afganistanilaisiin ihmiskohtaloihin. Kabul riipaisee, ja Kabul sentään on hallituksen joukkojen hallinnassa. Vakuuttavia merkkejä kehityksestä siellä ei näy. Niillä harvoilla, jotka ovat pystyneet kartuttamaan omaisuutta, tuntuu olevan selkeä tahtotila. Kuulin useamman kerran lauseen ”ota rahat ja juokse” – siis pakoon vuotta 2014.

Toivon sydämestäni, että pessimistinen näkökymä on väärä. Silti on pakko esittää kriittinen kysymys: onko Isaf-liittouman valtava panos ollut turha? Entä Suomen?

Suomikin on maksanut osallistumisestaan hintaa. Kaksi suomalaissotilasta on kuollut operaation aikana. Kersantti Petri Immonen kuoli Maimanassa toukokuussa 2007, kun kapinalliset räjäyttivät tynnyriin kätkeytyneen 122-millisen tykistökranaatin kauko-ohjauksella. Yliluutnantti Jukka Kansonen kuoli tienvarsipommin räjähdyksessä Samanganin maakunnassa vuonna 2011.

Lukuisia sotilaita on haavoittunut tai loukaantunut. Oletettavasti suomalaissotilaita on myös traumatisoitunut, mutta tätä en osaa arvioida.

Vähemmän merkittävää – mutta silti hyvin merkittävää – on se, että Afganistanin tukeminen on maksanut Suomelle selvää rahaa. Kävin kirjaani varten läpi eduskuntakeskustelut talvelta 2001–2002. Poliittisella johdolla oli kyllä tiedossa, että edessä on vaikea ja kallis operaatio, mutta todellisuus on silti ylittänyt arviot moninkertaisesti.

Sanoi ulkoministeri Erkki Tuomioja tammikuussa 2002: ”Suomi suunnittelee osallistuvansa Afganistanin jälleenrakennukseen 10 miljoonan euron vuositasolla. Tästä pääosa suunnataan naisten ja tyttöjen aseman parantamiseen sekä miinanraivaukseen.”

Suomen hallitus ei ole sittemmin julkaissut yhteenvetoja Afganistanin vuosikymmenen toteutuneesta hinnasta. Ehkä se ei kuulu tapoihin. Tutkijaverkosto SaferGlobe on laskinta käyttänyt. Sen mukaan Suomi on vuosina 2002–2013 tukenut Afganistania 460 miljoonalla eurolla.

Kokonaispanoksesta on käytetty sotilastointimintaan 273 miljoonaa euroa. Sijoituksella on saatu Puolustusvoimille kokemuksia vaikeista, sodankaltaisista oloista. Sillä on saatu ulkopoliittista pääomaa Washingtonissa, vaikka kukaan ulkopoliittinen johtaja ei halua tätä nimetä Suomen motiiviksi. Sijoituksella on saatu rajallista, paikallista parannusta Afganistanin turvallisuuteen.

Ja sijoituksella on saatu minun kaltaisilleni kansalaisille hyvä omatunto. Olisi sietämätön ajatus, ettei Suomi olisi osallistunut yritykseen vakauttaa Afganistania. Niin pitkälle kuin tiedän, suomalaisjoukko on tehnyt työnsä ammattitaidolla ja tosissaan.

Mutta rehellisyyden nimissä pitää puhua nimenomaan yrityksestä. Ikävä niin, koska Isaf-operaation soisi onnistuvan. Ennen kaikkea afganistanilaisten tähden, mutta muutenkin. Panoksena ei tietenkään ole pelkästään Afganistan. Panoksena on myös kansainvälisen yhteisön halukkuus yrittää vastaavaa jossain muualla – ja paikkojahan riittäisi.

Koska panokset ovat niin valtavat, kansalaisilla – äänestäjillä, veronmaksajilla – on oikeus saada mahdollisimman paljon tietoa tapahtumista kentällä. Sen takia Puolustusvoimien olisi syytä tiedottaa asioistaan mahdollisimman avoimesti ja rehellisesti. Myös ongelmista. Ja sen takia Puolustusvoimien olisi syytä päästää toimittajat mihin tahansa afganistanilaiseen tukikohtaan, jossa suomalaisilla on toimintaa, ja suhtautua tiedonjanoon avoimin mielin. Jonoksi asti journalisteja tuskin tulisi.

Ulkomaantoimittajana en sinänsä koe palavaa hinkua uutisoida juuri suomalaisten tekemisistä. Tarinoita Afganistan on täynnä, niihin ei voi olla törmäämättä, eivätkä uutiset tule valitettavasti Hindukushin mailta loppumaan. Mutta suomalaisten tekemiset sattuvat olemaan suomalaisten kannalta tähdellisimpiä.

Ei nykyistä avoimempaa tiedotuskulttuuria tarvitse pelätä. Jos tulee vahingonlaukauksia, niin niistä oppii, ja niistä oppii todella nopeasti.

Oikaisu:

Maanpuolustuslehden edellisessä numerossa (104) julkaistussa Jed Willardin artikkelissa ”What we talk about when we talk about the Arctic?” oli virheellisesti siteerattu viestintäkoordinaattori Emilia Honkasaarta Suomen Washingtonin suurlähetystöstä. Kyseisen lausunnon oli antanut lähetystöneuvos Sannamaaria Vanamo Washingtonin suurlähetystöstä.

Maanpuolustuskurssit verkostojen luoja

- verkostoja yhteiskunnalle jo yli 50 vuotta

Maanpuolustuskurssiyhdistys päätti toteuttaa vuoden 2013 aikana jäsenistössään seurantatutkimuksen vuonna 2005 tehdyille vaikuttavuustutkimukselle

Tutkimuksen tavoitteena oli:

1. Selvittää kurssiyhdistyksen toimintamuotojen yhteyksiä yhdistys- ja kurssikiinteeseen.
2. Tarkastella kurssilaisten arvioita Maanpuolustuskurssien oppisällöistä viivästetyllä palautteella.
3. Selvittää kurssien ja kurssiyhdistyksen tilaisuuksien sisältöjen vastaavuutta osallistujien odotuksiin.
4. Tutkia verkostojen roolia yhteiskunnallisuudessa toiminnassa.
5. Saada tutkittua seurantatietoa Maanpuolustuskurssien ja Maanpuolustuskurssiyhdistyksen vaikuttavuudesta.

Tutkimuksessa Maanpuolustuskurssien ja kurssiyhdistyksen toiminta asemoidaan osaksi suomalaisen yhteiskunnan verkostojen. Aineiston tulkinnoista pyritään löytämään kurssien ja yhdistyksen toiminnan muodostaman ryhmäytymisen suhdetta yhteiskunnan verkostoitumiseen. Toisaalta aineistosta pyritään tulkitsemaan henkilökohtaisten verkostotavoitteiden suhdetta yhteiskunnan hyväksi palveleviin verkostoitumistarpeisiin.

Tutkimuksessa tehtiin kolme alustavaa oletusta:

1. Instituutio on keskeinen osa suomalaisen yhteiskunnan sosiaalista pääomaa.
2. Kurssien oppiminen tuottaa syväoppimista eli pysyviä muutoksia mielipiteisiin ja käyttäytymiseen.
3. Kurssin sisällöt elävät ajassa.

Kysymysten laadinnassa hyödynnettiin soveltuvin osin edellisen tutkimuksen kysymyksiä tutkimustulosten vertailun mahdollistamiseksi. Vertailuaineistona hyödynnettiin myös kurssien palauteanalyyssejä, tietoja kurssien kokouksista sekä kurssiyhdistysten tilaisuuksiin osallistumisaktiivisuutta.

Kysely toteutettiin sähköpostilla lähetetyllä kyselyllä. Kysely lähetettiin kaikille vuoden 1990 jälkeen kurssin käyneille henkilöille, joiden sähköpostiosoite on Maanpuolustuskurssien tiedossa. Kysely kattoi siis maanpuolustuskurssit 181-205. Kyseiset kurssit käyneistä yhdistyksen jäseniä on kaikkiaan 3386 henkeä. Heistä 3034 henkilöllä on kurssirekisterissä sähköpostiosoite. Kysely lähetettiin siis 89% kurssin käyneistä, joten sitä voidaan pitää kattavana. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 1198 henkeä eli 39% koko perusjoukosta. Vastausprosenttia voidaan pitää erittäin hyvänä. Vastaajien katoon ja sen painottumiseen on osaltaan voinut vaikuttaa yhteystietojen puutteellisuus: vanhimpien kurssikausien osalta tiedot ovat todennäköisimmin voineet muuttua ja jäädä päivittämättä. Tilastollisen aineiston tueksi tutkimuksessa saatiin myös yli 700 avointa vastausta.

Tulosten analysointi on käynnissä, mutta jo nyt nähdään kiinnostavia tuloksia. Mm. elin-kenoelämän edustajat näyttävät arvostavan kurssia instituutiona ja verkottajana sekä oppisällöjä muita sektoreja enemmän. Samoin tulosten valossa kurssi-instituution arvostus säilyy, vaikka kurssista olisi kulunut jo aikaa.

Tutkimustuloksia esitellään seuraavassa Maanpuolustuslehdessä.

*Suurkiitos kaikille vastaajille!
Tutkimuksen tekijä,
everstiluutnantti, ST, Mika Kalliomaa*

MP-juoksuclubi

Maanpuolustusjuoksuclubilaiset ovat kevästä alkaen harjoitelleet intensiivisesti niin yhteislenkeillä kuin omatoimisestikin. Yhteisharjoitusten isäntinä ovat toimineet Maanpuolustuskorkeakoulu, Ilmarinen, Arvopaperi, Outotec ja Utin jääkäriyrykmentti. Viime mainitussa monipuolistettiin harjoittelumetodeja mm hyppytornin testaamisella. Sykkeet eivät kaikilta osin pysyneet aerobisella alueella! Kiitos vielä isännille erinomaisista järjestelyistä.

Ilahduttavasti olemme saaneet uusia juoksijoita lähes jokaiselta tuoreelta maanpuolustuskurssilta. Tulevaisuus on siis turvattu!

Osa jäsenistöstämme on jo testannut kuntoa numerolappu rinnassa, mutta useimpien päätavoitteena on lokakuulla juostava Münchenin maraton/puolimaraton. Tällä hetkellä tuolle matkalle ilmoittautuneita on yli kolmekymmentä, mutta vielä ehtii mukaan.

MP-juoksuclubilaisia Utissa rykmentin komentajan (ennen Maanpuolustuskurssien johtajaksi siirtymistään) eversti Heikki Välivehman kanssa onnistuneen tornihypyn jälkeen

*Turvallisia kilometrejä
Jyrki ja Timo*

Maanpuolustus-golf

Vuoden 2013 Maanpuolustus-golf järjestettiin tiistaina 28.5. Hirsalassa upeassa säässä. Paikalla oli 75 maanpuolustuskurssilaista ja yksi vieras. Vieraana oli yhdysvaltojen puolustusasiainmies Helsingissä, eversti Scott Davis, joka pelin jälkeen piti ajankohtauskatsauksen Yhdysvaltojen puolustuspolitiikkaan.

Tiukan kilpailun, jossa peräti neljä joukkuetta päätyi samaan lopputulokseen netto 64 lyöntiä, voitti MPK 170. Joukkueessa pelasivat Pertti Rusanen, Kirsi Komi, Jarmo Helenius, Tuomo Rönkkö. Pisin avaus -kilpailun voitti Erja Saraste (MPK 97) ja Lähimmäksi

lippua -kilpailun voitti Raimo Tiilikainen (MPK 113).

Tilaisuuden yhteydessä järjestettiin myös MP-Golfin vuosikokous. Kokouksessa valittiin vuoden 2013 kilpailun järjestänyt työvaliokunta jatkamaan myös seuraavalle kaudelle. Samalla päätettiin, että ensi vuoden Maanpuolustus-golf järjestetään Hirsalassa 27.5.2014.

Ohjeet ilmoittautumisesta vuoden 2014 kiisaan julkaistaan keväällä Maanpuolustus-lehdessä ja Maanpuolustuskurssiyhdistyksen nettisivuilla. Tarvittaessa asiaa voi myös tiedustella osoitteesta maanpuolustusgolf@gmail.com.

Vuoden 2013 kilpailun sponsorit:

Vaasan Oy (pääsponsor)

Altia (birdie-pullot)

Kultakeskus Oy (palkintojen kaiverukset)

Joukkuekilpailun tulokset (sovellettu scramble, HCP lyöntipeli):

Sij.	Nimi	Kurssi	Brutto	Hcp*	Slope	Netto	Yht.
1	Rusanen/Komi/Helenius/Rönkkö	170	1	66,4	7	64	-8
2	Pesonen/Lind/Heiniö/ Kirjavainen	Seka	72	69,9	8	64	-8
3	Simelius/Harju/Simola/Karmila	Seka	74	86,1	10	64	-8
4	Korvala/Ryhänen/Mella/Nerg	197	74	92,7	10	64	-8
5	Saraste/Sundbäck/Aho/ Viitasaari	97	72	60,6	7	65	-7
6	Hassinen/Wallin/PELTOLA/Suo- mio	140	74	69,2	8	66	-6
7	Saarinen/Ahlstedt/Hynninen/ Nurmi	176	4	69,4	8	66	-6
8	Kahila/Peitsara/Palvalin	Seka	78	106,4	12	66	-6
9	Poutanen/Jääskeläinen/Puntila/ Mutikainen	Seka	74	59,8	7	67	-5
10	Rissanen/Pellonmaa/Päivike/ Strang	123	74	65	7	67	-5
11	Haapala/Korpela/Niemi	Seka	76	76,2	9	67	-5
12	Väyrynen/Määtä/Wiljanen	203	78	96,7	11	67	-5
13	Ehrnrooth/Ojanperä/ Wartiovaara/Smolander	121	78	87,1	10	68	-4
14	Iho/Hollo/Koulumies/Nieminen	110	76	65,4	7	69	-3
15	Pulkkinen/Keinänen/Jaakkola/ Kiiänlinna	Seka	78	77,9	9	69	-3
16	Koistinen/Rissanen/Terho/Saini	117	78	78	9	69	-3
17	Rautalinko/Hiltunen/ Ståhlhammar/Davis	Seka	81	107,1	12	69	-3
18	Tiilikainen/Heikkilä/Tanskanen/ Tamminen	113	79	81,9	9	70	-2
19	Tuhkanen/Jänkälä/Lehto/ Malmberg	Seka	82	82,6	9	73	+1
20	Lavonen/Syrjänen/Kaskeala	Seka	85	98	11	74	+2

* HCP = pelaajien yhteenlaskettu tasointi, josta 10 % muodostaa nelihenkisen joukkueen tasoinnin kilpailuun

(Huom! Kolmihenkisillä joukkueilla 15 %. Taulukossa näkyvä yhteenlaskettu tasointi on kolmihenkisten joukkueiden osalta jo ennakkoon käsisytöillä "pakotettu" alemmas teknisistä syistä johtuen, eli taulukossa ei näkyvästä HCP:stä myös näiden joukkueiden osalta 10%)

Samalla nettotuloksella järjestyksen ratkaisee joukkueen parempi yhteenlaskettu tasointi.

43. Maanpuolustuksen erikoiskurssi

Maanpuolustuksen 43. Erikoiskurssi pidettiin 22. – 25.4.2013. Kurssin kohderyhmänä olivat ministerien valtiosihteerit ja erityisavustajat, sekä eduskuntaryhmien avustajat. Kurssilla oli 47 osallistujaa. Keskeisten poliittisten päätöksentekijöiden tärkeimpien avustajien työtä haluttiin tukea selvittämällä kurssilla kokonaisturvallisuuden kokonaisnäkemystä. Tärkeänä tavoitteena oli myös edistää osallistujien keskinäistä verkottumista.

Ohjelma suunniteltiin ja toteutettiin yhteistyössä valtioneuvoston kanslian ja turvallisuuskomitean sihteeristön kanssa. Luennoilla käsiteltiin yhteiskunnan turvallisuusstrategian keskeisiä elintärkeitä toimintoja. Kurssiin kuului myös kuvitteelliseen tilanteeseen perustuva harjoitus valtion johtamisesta. Puolustusvoimien toimintaan tutustuttiin Santahaminassa Kaartin jääkärirykmentissä ja matkalla kauppartorille Merivoimien miinalautalla.

Maanpuolustuksen 43. Erikoiskurssin 22.–25.4.2013 osanottajat

Kirsi Airio, Poliittinen avustaja, SDP eduskuntaryhmä; Otto Andersson, Lainsäädäntösihteerit, RKP edkr.; Mari-Kaisa Brander, Lehdistöavustaja, UM; Anna Bruun, Neuvotteleva virkamies, TEM; Malin Brännkärr, Erityisavustaja, OM; Patrik Gayer, Puolustusministerin erityisavustaja, PLM; Jari Haapiainen, Kansainvälisten asiain sihteerit, Kesk edkr.; Juha Haltunen, Talouspoliittinen asiantuntija, Ps edkr.; Robin Harms, Oikeusministerin erityisavustaja, OM; Anniina Iskanius, Kansainvälisten asiain sihteerit, Kok edkr.; Juha Johansson, Lainsäädäntösihteerit, Ps edkr.; Hanna-Kaisa Järvi, Sosiaalipoliittinen sihteerit, Kesk edkr.; Maiju Kaajakari, Tiedottaja, Vas edkr.; Alekski Kalenius, Erityisavustaja, OKM; Mari Kamaja, Tiedottaja, Vihr edkr.; Tarja Kantola, Erityisavustaja, UM; Gun Kapténs, Ministeriryhmän erityisavustaja, PLM; Milma Kettunen, Lehdistöavustaja, UM; Juha Kirstilä, Pääministerin erityisavustaja, VNK; Tiina Kivinen, Pääsihteerit, Vihr edkr.; Lauri Korkea-aho, Erityisavustaja, VNK; Jyri Kuusela, Erityisavustaja, LVM; Jarmo Lindén, Valtiosihteerit, OKM; Laura Manninen, Talouspoliittinen sihteerit, Kok edkr.; Lasse Miettinen, Erityisavustaja, YM; Anne Moilanen, Erityisavustaja, OKM; Sallamaari Muhonen, Virkamiessihteerit, VNK; Ilmari Nalbantoglu, Tiedottaja, SDP; Krista Napola, Diplomaattivastaja, UM; Laura Nordström, Erityisavustaja, UM; Martta October, Lainsäädäntösihteerit, SDP edkr.; Jouni Parkkonen, Erityisavustaja, YM; Katja Pehrman, Diplomaattivastaja, UM; Timo Portaankorva, Poliittinen sihteerit, Kesk edkr.; Katariina Poskiparta, Valtiosihteerit, YM; Pasi Rajala, Erityisavustaja, VNK; Aino Salo, Ympäristöpoliittinen sihteerit, Kok edkr.; Kirsi Seivo, Tiedottaja, Ps edkr.; Lauri Tierala, Erityisavustaja, UM; Terhi Tikkala, Pohjoismaiden neuvoston keskiryhmän pääsihteerit, Kesk edkr.; Seija Turtiainen, Edkr.n lakimies, Kesk edkr.; Joonas Turunen, Pääministerin talouspoliittinen erityisavustaja, VNK; Tuomas Vanhanen, Talouspoliittinen sihteerit, Kesk edkr.; Eerikki Viljanen, Maatalouspoliittinen sihteerit, Kesk edkr.; Samuli Virtanen, Kansainvälisten asiain sihteerit, Ps edkr.; Antti Vänskä, Pääministerin erityisavustaja, VNK

Maanpuolustuksen 93. Jatkokurssi

Maanpuolustuksen 93. jatkokurssi pidettiin 14.-15.5.2013 noin viisi vuotta aiemmin Valtakunnalliselle maanpuolustuskurssille osallistuneille. Kurssin osallistujista pääosa oli käynyt Maanpuolustuskurssin 185 tai 186. Yhteensä Maneesille kokoontui 53 henkilöä.

Jatkokurssien tavoitteena on päivittää osallistujille keskeiset Maanpuolustuskurssin kokonaisturvallisuuden teemat. Ohjelmassa käsiteltiin muun muassa Puolustusvoimien kehitysnäkymiä, sisäisen turvallisuuden tilannetta, terrorismia, kyberturvallisuutta ja kansantaloutta. Luentojen lisäksi kurssilaiset tutustuivat maavoimien kalustoon ja toimintaan Santahaminassa sekä Suomenlahden meripuolustusalueen tehtäviin ja merimiinakalustoon miinalautalla merimatalla Santahaminasta Eteläsatamaan.

93. Jatkokurssi seuraamassa taisteluumunnaa Santahaminassa

Maanpuolustuksen 54. Täydennyskurssi

Maanpuolustuksen 54. Täydennyskurssi toimeenpantiin 17.5.2013. Osanottajat kurssilla tulivat pääosin Maanpuolustuskurssilta 167 ja 168. Tapahtuma oli yksipäiväinen ja ohjelmaan oli sisällytetty erittäin tiivis päivityspaketti kokonaisturvallisuuden uusimmista järjestelyistä. Luontokokonaisuudessa käsiteltiin Suomen ulkopoliittisia näkymiä, puolustusvoimien suorituskyvyn kehittämistä, sisäisen turvallisuuden tilannetta sekä kansantalouden ja huoltovarmuuden kehitystä.

44. Maanpuolustuksen erikoiskurssi

Maanpuolustuksen 44. Erikoiskurssi toteutettiin 27. – 29.8.2013. Kurssin aiheena oli kybervarautuminen. Osallistujiksi oli kutsuttu tietohallinnon ja tietoturvan asiantuntijoita hallinnosta ja viranomaisista sekä yrityksistä. Yritysmaailmasta oli kutsuissa pyritty huomioimaan ohjelmistojen ja laitteistojen toimittajat sekä erilaatuiset tilaajat ja palvelujen käyttäjät. Osallistujia Maneesilla oli yhteensä 73 henkilöä.

Ohjelman suunnittelussa olivat kiinteästi mukana Huoltovarmuuskeskus, Turvallisuuskomitea ja Tietoturvaklusteri. Kurssilla käsiteltiin Suomen kokonaisturvallisuuden järjestelyjä kyberviitekehysesä. Maneesilta poistuttiin tutustumaan Puolustusvoimiin Santahaminassa ja Merivoimien miinalautalla. Kurssin viimeinen päivä käytettiin pienryhmissä pohtien kuvitteellisen tilanteen valossa kyberstrategian toimeenpanoa ja yhteiskunnan toimivuuden varmistamista erilaisissa kyberuhkatilanteissa. ☺

Maanpuolustuksen 44. Erikoiskurssi 27–29.8.2013

Edessä vasemmalta:

Tietojohtaja Tiina Pesonen, Henkilöstöjohtaja Anne Sundelin, Tietohallintojohtaja Sinikka Markkula, Johtaja Aki Nykänen, Johtava asiantuntija Mika Linna, Riskienhallintapäällikkö Teppo Luoto, Tietohallintopäällikkö Ari Laaksonen, Tutkija Martti Lehto, Johtaja Samuli Järvinen, Tietoturvapäällikkö Ville Taponen, Kehityspäällikkö Nils Rostedt, Tietoturvapäällikkö Antti Savolainen, Johtamisjärjestelmäpäällikkö, Prikaatikenraali Ilkka Korkiamäki, Partner Ari Väisänen, Johtaja Sauli Savisalo, Professori Rauno Kuusisto, Tietoturva-asiantuntija Erkki Mustonen, Erikoistutkija Timo Kiravuo, Erityisasiantuntija Miikka Salonen, Executive Vice President Satu Kiiskinen, Tekninen johtaja Jukka Nurmi, Turvallisuuspäällikkö Simo Alho, Varautumispäällikkö Tero Kauppien, Chief Operating Officer, SAP Nordic Dan Ahlstedt, Toimitusjohtaja Pekka Eloholma, Tietoverkkojohtaja Pekka Tulokas, Johtaja Jaakko Wallenius, Toimitusjohtaja Ilkka Tirkkonen, Founder and Chief Technology Officer Ari Takanen, CIO Pekka Laakeristo, Johtaja Pertti Mäkelä, Professori Juha Röning, Kyberturvallisuusjohtaja Jarno Limnell, Tietohallintojohtaja Jouko Mäntylä, Neuvotteleva virkamies Pentti Olin, Turvallisuusjohtaja Tero Leppänen, Tietoturvapäällikkö Christian Jämsen, Tietoturvallisuusasiantuntija Aku Hilve, ICT-johtaja Petri Imberg, Head of Build Business Unit Kim Westerlund, Turvallisuuspäällikkö Jani Arnell, Vice President Seppo Heikura, Johtaja Yacine Zaitri, Johtaja Kari Huoponen, CEO, hallituksen puheenjohtaja Timo Kotilainen, Poliisijohtaja Robin Lardot, Myyntijohtaja Ari Lampela.

Takana vasemmalta:

Turvallisuusjohtaja Jari Pirhonen, Käyttökeskuspäällikkö Kimmo Vainiola, Johtaja Kari Wirman, Erikoistutkija Antti Sillanpää, Asiantuntija Kaisa Saario, Myyntijohtaja Pekka Moilanen, Toimitusjohtaja Petri Nuutinen, Hallintojohtaja Vesa Vuoti, Päällikkö Antti Kiuru, Tietoturvapäällikkö Mika Kuronen, Päällikkö Pasi Hänninen, Head of Special Network Security Krister Kaipio, Johtava konsultti Tomi Tuominen, Head of Security Petteri Rantanen, ICT-johtaja Timo Valli, IT-johtaja Markku Suominen, Turvallisuus- ja riskienhallintajohtaja Markku Rajamäki, Tietohallintojohtaja Tuomas Otala, Johtava asiantuntija Jyrki Hollmén, Toimitusjohtaja Pekka Blomberg, Tietohallintojohtaja Juha Punnonen, Varautumispäällikkö Christian Fjäder, Toimitusjohtaja Timo Lehtimäki, Konsultointijohtaja Seppo Oksa, Johtaja Klaus Lindberg, Tietoturvapäällikkö Jyrki Pennanen ja Partner Mika Laaksonen. Kuvasta puuttuu Erikoistutkija Pasi Ahonen.

Turvallinen Suomi – Tietoja Suomen kokonaisturvallisuudesta

Turvallinen Suomi - Tietoja Suomen kokonaisturvallisuudesta -julkaisu on kokenut vuosipäivetyksensä ja vuoden 2013 painos on tullut painosta ulos. Julkaisu koostuu painetusta kirjasta ja laajempia artikkeleita sisältävästä verkkojulkaisusta. Julkaisu on tarkoitettu käytettäväksi paitsi valtakunnallisilla ja alueellisilla maanpuolustuskursseilla, myös monissa erilaisissa kokonaisturvallisuuteen liittyvissä opetustilaisuuksissa.

Verkkojulkaisu ja sen artikkeleiden tiivistelmistä koottu kirja noudattelevat kokonaisturvallisuutta ohjaavien linjausten, kuten Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan 2012 ja Yhteiskunnan turvallisuusstrategian 2010, ajattelua. Julkaisu kattaa kokonaisturvallisuuden kaikki osa-alueet ja sen artikkelit syventävät eri alojen ratkaisuja ja haasteita Yhteiskunnan turvallisuusstrategian tarjoamiin periaatteisiin.

Artikkelien kirjoittajat edustavat eri hallinnonalojen, järjestöjen ja elinkeinoelämän korkeinta asiantuntemusta, ja näin ollen julkaisu antaa erinomaisen läpivalaisun kokonaisturvallisuuteen vaikuttaviin avaintekijöihin sekä asiantuntijoiden tietämyksen avulla vie lukijat syvemmälle kokonaisturvallisuuden ytimeen.

Turvallinen Suomi – Tietoja Suomen kokonaisturvallisuudesta julkaisu löytyy kokonaisuudessaan internetistä osoitteesta www.pv.fi/kokonaisturvallisuus. ☺

Alueellisten maanpuolustus- kurssien neuvottelupäivät

Alueellisten maanpuolustuskurssien vuotuiset neuvottelupäivät pidettiin Maanpuolustuskurssien johdolla 20.-21.8.2013 Rovaniemellä. Tapahtuman isännöi ja järjesteli Lapin aluehallintovirasto.

Kaikki aluehallintovirastot ja sotilasläänit olivat asettaneet edustajansa tilaisuuteen. Neuvottelupäivillä alueellisten maanpuolustuskurssien järjestäjillä oli mahdollisuus jakaa kokemuksia kurssien järjestämisestä. Alueellista maanpuolustuskurssitoimintaa saatiin jälleen yhtenäistettyä ja kehitettyä.

Tuleva toiminta syksy 2013

Valtakunnallinen kurssitoiminta

207. Valtakunnallinen maanpuolustuskurssi11.11. – 4.12.2013

Maanpuolustuskurssiyhdistyksen toiminta

MPKY:n syyskokous, puhujana Ruotsin puolustusvoimien komentaja kenraali Sverker Göranson, Helsingin yliopiston juhlasali 30.10.2013

Mahdolliset vuosisuunnitelman ulkopuoliset tapahtumat, jotka varmistuvat tämän lehden taiton jälkeen, tiedotetaan jäsenille erikseen.

Maanpuolustus –lehden numero 106 (4/2013) ilmestyy joulukuussa.

Kevät- ja kesäkauden aikana toimituksen tietoon on tullut seuraavat kurssitapaamiset ja –kokoukset, jotka on pidetty 22.8.2013 mennessä. Toimitus on päättänyt, että tapaamisista julkaistaan vain ajankohta ja paikka mikäli kurssi ei ole toimitannut toimitukselle tapahtumasta erillistä kertomusta.

Kertomus tulee lähettää osoitteeseen maanpuolustuskurssiyhdistys@gmail.com. Enimmäispituus on noin 1700 merkkiä. Toimituskunta pidättää oikeuden muokata tekstiä tarvittaessa. Kuvat: yhden palstan kuvan minimileveys 800 pikseliä, kahden palstan kuvan minimi 1700 pikseliä.

61. Maanpuolustuskurssi kokoontui 24.5. Mannerheim-museossa.

71. ja 72. Maanpuolustuskurssien veljet ja sisaret tekivät 7. toukokuuta sotahistoriallisen tutustumismatkan Tuusulaan. Kohteena olivat Ilmatorjuntamuseo ja Syvärannan Lotta-museo. Ilmatorjuntamuseossa keskityttiin erityisesti Helsingin ilmapuolustuksen syntyvaiheisiin sekä ratkaisutaisteluihin helmikuussa 1944. Museosta löytyy paljon yleismaailmallisestikin harvinaista asekalustoa. Suomen naisten rooli maanpuolustuksessa oli sotien aikana ratkaisevan tärkeä. Lotta-museossa tästä asiasta saa hyvän käsityksen.

Abti Lappi, 71. MPK:n pääsihteeri

Maanpuolustuskurssi 80 tutustui Rajavartiolaikoksen toimintaan 14.5. Katajanokalla. Ajankohtaisen katsauksen laitoksen toimintaan esitteli prikaatikenraali Mikko Kirjavainen. Suomenlahden Merivartioston ja johtokeskuksen toimintaan kurssilaisia perehdytti komentaja Ismo Siikaluoma.

Tilaisuuteen osallistui kurssin oltermannin Heikki Kosken johdolla kahdeksan kurssilaista. Päätettiin kokoontua jälleen vuoden kuluttua.

Pääsihteeri Matti Kausto

87. Maanpuolustuskurssi kokoontui 30-vuotiskokoukseen 22.4. Pääesikunnan keskuspalvelijongin kabinetissa.

Esittelyssä harvinaista
Petshora-ohjuskalustoa
(S-125M1 eli SA-3)
Ilmatorjuntamuseossa

95. ja 96. Maanpuolustuskurssit vierailivat 16.5. Ulkoasiainministeriössä ja Rajavartiolaikoksessa.

110. Maanpuolustuskurssi kokoontui vuositapaamisen ja vuosikokouksen merkeissä 13.5. iltapäiväksi Santahaminaan. Tapaamiseen osallistui 18 kurssilaista ja 9 avectia. Tapahtuman teemana oli ”Puolustusvoimien henkilöstön koulutus alokkaasta kenraaliksi”. Aihe oli jatkoa edellisen vuoden vierailulle Opetushallituksessa. Kierros alkoi Maanpuolustuskorkeakoululta, jossa Kadettikoulun johtaja eversti Harri Niskanen selvitti puolustusvoimien palkatun henkilöstön koulutusjärjestelyjä. Esitys antoi selkeän kuvan monipuolisesta koulutustarjonnasta ja laajensi varmasti kuulijoiden tietämystä. Eriytyisen myönteisenä mallina nähtiin käytännön kokemuksen ja tehtävien vaativuuteen sopeutettu työkaaren mittainen koulutusjärjestelmä. Vierailun mukana seuranneet kaksi kadettia valottivat vieraille elävästi kadetin opiskelua ja kadetin arkielämään kuuluvia perinteitä.

Toisena kohteena oli vierailu Kaartin Jääkärirykmenttiin. Vierailun tavoitteena oli saada kuva tämän päivän varusmieskoulutuksesta ja informaatiota reserviläiskoulutuksesta. Tutustuminen aloitettiin rykmentin tyylikkäällä perinnetalolla, jossa Kaartin Jääkärirykmentin edustaja Kari J. Talvitie piti mielenkiintoisen ja tiiviin esityksen pääkaupungin puolustajien pitkistä perinteistä ja aiemmista vaiheista. Kaartin Jääkärirykmentin komentaja eversti Pekka Saariaho kertoi tämän päivän varusmieskoulutuksesta. Rykmentin erikoisosaaminen painottuu tietysti toimintaan kaupunkioiloissa. Olenainen osa toimintaa on luonnollisesti myös kitkaton yhteistoiminta muiden viranomaisien kanssa. Esityksen ja keskustelun jälkeen tutustuttiin uusimpaan kaupunkijääkärien kalustoon ja varustukseen. Esittelijöinä toimivat asiansa osaavat varusmiehet. Toisena kohteena oli taistelunäytöksen seuraaminen. Näytöksessä kaupunkijääkärien tehtävänä oli rakennuksen valtaaminen. Huomiota herätti sotilaiden merkkeihin ja eleisiin perustuva varmaotteinen toiminta. Vierailu

huipentui kovapanosammuntojen seuraamiseen taisteluampumaradalla. Kokonaisuutena kurssilaisille jäi vierailusta mieliin kuva vaativasta koulutuksesta ja varusmiesten korkeasta motivaatiotasosta.

Vuositapaaminen päättyi Santahaminan kerholla pidettyyn vuosikokoukseen ja illanviettoon. Vuosikokouksessa hyväksyttiin mm. kurssin toimintasuunnitelma vuosille 2014–2018. *Olavi Jäppilä*

124. Maanpuolustuskurssin kurssikokous järjestettiin 13.5. kokoontumalla Pääesikunnassa. Kokouksen jälkeen tutustuttiin Manerheim-museoon.

131. Maanpuolustuskurssi Tallinnassa 23.–24. 4. 2013

Kurssimme kolmas (aiemmat Ruotsiin ja Islantiin) ulkomaan matka suuntautui Viroon. Suomen Viron suurlähettilään Aleksi Härkösen ja sotilasasiamiehen Pekka Sviilin avustuksella kokosimme kahden päivän ohjelman.

Saimme briefaukset Viron poliittisesta tilanteesta, turvallisuuspolitiikasta ja sotilaallisista ajankohtaisista kysymyksistä. Aleksi Härkönen kertoi tarkemmin maan suhteista pohjoismaihin ja muihin Baltian maihin sekä Venäjään. Mielenkiintoista oli kuulla, että 23.4. veteraanipäivän juhlinnan kohteina ovat pelkästään Virossa kansainvälisiin rauhanturva- ja kriisinhallintaoperaatioihin osallistuneet sotilaat. Pekka Sviili valotti muun muassa Viron asevoimien uutta kehittämisohjelmaa, jonka mukaan vahvuuksia lisätään. Ongelmia aiheuttavat kuitenkin niukat määrärahat (puolustusbudjetti n. 335 milj euroa/vuosi) ja vain ¼ ikäluokasta suorittaa asevelvollisuuden. Kiinnostavaa oli kuulla Viron ja Suomen materiaalihankintayhteistyöstä. Omat vaikutuksensa on ollut Viron väkiluvun pienentymisellä 20 %:lla verrattuna tilanteeseen maan itsenäistyessä.

Kaitseliitin (kodinturvajoukot) esikunnassa suunnittelupäällikkö evl evp Hannes Toomsalu esitteli havainnollisesti Kaitseliitin organisaation, joukot sekä naisten ja nuorison toimintamuodot. Jäseniä on yhteensä

25 000, joista noin 13 800 on sotilaita. Maa on jaettu 15 piiriin ja vuosibudjetti on vajaa 30 miljoonaa euroa. Yllättävää oli kuulla, että Kaitseliitin jäseniä osallistuu Viron puolustusministeriön ja ulkoministeriön vartiointitehtäviin muun muassa Viron ulkomailla olevissa lähetystöissä. Kaitseliitilla on oma koulutuskeskus Alu-nimisellä paikkakunnalla Keski-Virossa. Yhteistoimintaa on muiden Baltian maiden, pohjoismaiden (Suomessa Maanpuolustuskoulutusyhdistys), Yhdysvaltojen ja Georgian kanssa.

Turistikohteiksi valitsimme Viru-hotellin KGB-museon ja Lennusadam-merimuseon.

Yrjö Kukko

135. Maanpuolustuskurssi vieraili 1.6. Askaisten Louhisaaren Ritaripuistossa.

Maanpuolustuskurssi 150 kokoontui 2.10.2012 Lohjalla kurssiveli, kaupunginjohdaja Simo Juvan isännöimänä. Lohjan kaupungin valmiussuunnittelu teki vaikutuksen ja Tyyrin kaivostalo päivällisine oli verraton kokemus.

Kurssi kokoontui 14.5.2013 Tuusulassa, ensin Taistelukoululla, sitten tilaisuutta emännöineen Piia-Noora Kaupin kotona päätyen päivälliselle Onnelaan. Piia-Nooran katsaus Euroopan taloustilanteeseen ja lyhyt Puolustusvoimauudistusinfo kirvoittivat vilkkaan keskustelun.

Pääsihteeri Sakari Honkamaa

156. Maanpuolustuskurssi vieraili 14.5. Utin Jääkärirykmentissä ja Karjalan Prikaatissa.

157. Maanpuolustuskurssi on jatkanut kahden vuositapaamisen perinnettä jo toistakymmentä vuotta. Kevätkokous pidettiin tällä kertaa Hämeenlinnassa kurssiveli kenraalimajuri Pertti Salmisen isännöidyssä. Pehdyimme puolustusvoimauudistuksen toteuttamiseen ja vaikutuksiin Länsi-Suomen sotilaslänissä sekä Hämeenlinnan kaupungin kehitysnäkymiin. Syventävä käsittely oivallisine eväineen toteutettiin Hätilän torpalla.

Jyrki Heinonen

Maanpuolustuskurssi 158 kokoontui maanpuolustuksellista tietoisuutta varten Maneesille 13.6. Päivän ohjelma koostui maanpuolustuskurssien johtajan, eversti Kim Mattssonin pitämästä esitelmästä tämän päivän kurssitoiminnasta ja turvallisuuspolitiikan päivän polttavista aiheista. Kurssimme jäsenet eversti Timo Pöysti ja kommodori Olavi Jantunen pitivät esitelmät liittyen puolustusvoimauudistukseen ja kansainväliseen toimintaan omien puolustushaarojensa näkökulmista. Tietoiskua jatkettiin paneelikeskustelulla. Esitelmätoimintaa oli tukemassa tiukkojen kysymysten ristitulessa oma venäjääsiantuntijamme tohtori Alpo Juntunen. Esitelmien päätteeksi isäntämme Pertti Simola kiitti kurssin johtajaa päivän järjestelyistä.

Syventävä käsittely toimeenpantiin läheisessä Zinnkellerissä nauttien saksalaisen keittiön herkuista. Sovimme seuraavaksi tapaamiseksi Reserviupseerikoulun ja Haminan vielä tulevan syksyn aikana. RUK:n johtaja, eversti Pöysti lupautui toimimaan isäntänämme tällä liiön matkallamme.

Haminassa tavataan!

Pääsihteeri Olavi Jantunen

164. Maanpuolustuskurssi kokoontui kurssisaremme suurlähettiläs Pia Rantala-Engbergin kutsumana 23.–25.5. Brysselissä.

Torstain olimme Naton päämajassa, missä Nato-suurlähettiläämme Pia ja Suomen pysyvä sotilasedustaja kenraalimajuri Markku Nikkilä kertoivat aiheesta ”Nato ja Suomi tänään”. Sanoma ei jäänyt kenellekään meistä epäselväksi. Iltapäivällä kuulumme Naton pääsihteerin

157. Maanpuolustuskurssi ajoneuvostaan jalkaantuneena

kabinetin, Naton sihteeristön ja jäsenmaan ajatuksia Natosta.

Torstai-iltana nautimme herkullisesta ruuasta ja erinomaisesta tunnelmasta Pian ja hänen miehensä Suomen Belgian suurlähettilään Per-Mikael Engbergin residenssissä. Tor Bergmanin istuttua pianon ääreen ja aloitettua hienon konserttinsa tunnelma nousi viimeistään kattoon ja pois lähtemisessä edes kolmanneksi viimeinen numero ei ollut enää merkitsevä.

Perjantai-iltana kokoonnuimme Suomi-taloon, jossa toimivat suurlähetystö, Suomen EU-edustusto sekä Suomen Akatemian ja TEKE-Sin edustukset. Suurlähettiläs Engberg aloitti kertomalla Suomi-talosta, suurlähetystön toiminnasta ja Belgiasta. Suurlähettilään jälkeen kuulumme eversti Kari-Pekka Rannikon katsauksen yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan sekä sen sotilaalliseen valmisteluun. Vilkkaan keskustelun jälkeen siirryimme Komissioon, missä komissaari Rehlin kabinetin jäsen Juho Romakkaniemi kertoi meille 20 vuoden EU-politiikkakokemuksellaan erittäin asiantuntevasti kabinetista, talouskriisistä ja Suomen paikasta EU:ssa. Perjantai-iltapäivän vietimme Waterloossa.

Lauantaina teimme kävelykierroksen Luxemburgin aukiolta Sabloniin ja sieltä keskustaukiolle, jonka lähistöltä Pia ja Per-Mikael olivat varanneet meille lounastilan. Hilpeän

keskustelun jatkuessa nautimme ravintolan antimista ja tapaaminen päättyi jälkiruokaan Mort Subitessa. Puolisoiden mukana olo lisäsi matkan nautittavuutta ja päätimme yksimielisesti, että jatkossa kurssimme tapaamisissa puolisoilla on aina mahdollisuus tulla mukaan. Seuraavan tapaamisemme on luvannut isännöidä päätoimittaja Atte Jääskeläinen YLEssä vuonna 2014.

Esitämme lämpimän kiitoksemme Pialle ja Per-Mikaelille erinomaisesta kevätretkestä ”EU:n pääkaupunkiin”.

Tapani Hyötyläinen

169. Maanpuolustuskurssi tapasi vuonna 2012 kaksi kertaa ja kuluvana vuonna olemme pitäneet yhden kurssikokouksen Varsovan matkalla.

Toukokuussa 2012 tapasimme kurssikokouksessa Tampereella tutustuen maavoimien materiaalilaitokseen, puolustusvoimauudistukseen ja Millog-yhtiöön. Samalla reissulla käytiin vielä poliisimuseossa, jossa erityisen kiinnostuksen kohteena oli SUPO-näyttely. SUPO:n Tampereen toimiston päällikön mukanaolo takasi mielenkiintoiset keskustelut ajankohtaisista asioista. Vierailu päätettiin Satakunnan lennoston pääjohtokeskukseen Aitovuoren uumenissa, jossa isännät lennoston komentaja Kim Jäämeri ja pääjohtokeskuksen

169. Kurssin matkalaiset aveceineen Pietarissa Suomen pääkonsulaatissa kuuntelemissa esitystä

päällikkö Janne Rautakorpi esittelivät operatiivista toimintaa ja demonstroivat valvontaja taistelunjohtotoimintaa. Suuret kiitokset Millogin toimitusjohtajalle, kurssiveli Heikki Härtsiälle Millogin vierailun isännöimisestä, kiitos myös muille isännille, emännille ja alustajille!

Tampereella päätettiin seuraavaksi tutustumiskohteeksi Pietari, jonne lähdimme 17.8.2012 Helsingin rautatietasemalta Allegrolla 23 osallistujan vahvuudella avecit mukaan lukien. Ohjelmaamme sisältyi puolustuspolitiikkaa, kulttuurielämyksiä, pikashoppailua ja tietysti kulinaristisia nautintoja georgialais-kaukaasialais-venäläisravintoloissa.

Tulopäivänä tutustuimme Suomen Pietarin pääkonsulaattiin, missä kuulumme konsulaatin toiminnasta ja mm. rajavalvonnasta. Pääkonsulaatin tehtävät ovat moninaiset, mm. Suomen edustaminen Luoteis-Venäjällä, Suomen ja Luoteis-Venäjän keskinäisen vuorovaikutuksen edistäminen ja kansalaisten tarvitsemien konsulipalvelujen tarjoaminen unohtamatta ympäristöyhteistyötä Suomenlahden suojelun edistämiseksi. Konsulaatista jatkoimme Leningradin sotilaspiiriin, jossa kuulumme mielenkiintoisen esityksen Venäjän puolustuspoliittisista näkökulmista. Tilaisuuden jonkinasteisesta jäykkyydestä huolimatta keskusteluakin virisi.

Päivän päätteeksi nautimme georgialaisista herkuista ravintola Ketissä. Lienemme olleet kaikki yhtä mieltä siitä, että ravintola on maineensa arvoinen! Apulaispuolustusasiamies, everstiluutnantti Kari Aho oli mukana koko päivän, hänelle kiitokset hyvästä opastuksesta niin Venäjän puolustuspoliittisiin kysymyksiin kuin Pietarin kaupunkiinkin. Lauantaina oli vuorossa kaupunkikierrosta, Nevan risteilyä, shoppailua sekä venäläistä musiikkia ja tanssia ”Feel yourself Russian” –showssa. Matkamme huipentui sunnuntaina Pietarhovin loiston ihmettelyyn, minkä jälkeen voimme koti-matkalla vain todeta, että Pietari on henkeäsalpaava ja tarjoaa aina uudenlaisia elämyksiä!

Matkamme taidokkaasti kudotun ohjelman sompailivat kasaan pääsihteerimme sotatalouspäällikkö Jarmo Lindberg sihteerinsä Sanna Haapalan avustuksella, molemmat osoittaen ihailtavaa sitkeyttä, kärsivällisyyttä ja hyviä salapoliisitaitoja. Osa askelkuvioista selvisi vasta paikan päällä Pietarissa Sannan varmistellessa niitä Helsingistä käsin ”on line”. Kiitoksia heile!

Varsovan kurssitapaamiseen 9.–11.5.2013 meidät kutsui oltermannimme, Suomen Puolan suurlähettiläs Jari Vilén. Joukon vahvuus oli tällä kertaa 26, avecit mukana. Varsovan lentokentältä, missä meitä oli vastassa puolus-

169. Kurssin matka Varsovaan – Seppeleenlasku Tuntemattoman sotilaan haudalle. Takarivissä oikealta suurlähettiläs Jari Vilén, sotatalouspäällikkö, kenraaliluutnantti Jarmo Lindberg ja puolustusasiamies, komentaja Veli-Petteri Valkamo

tusasiames, komentaja Veli-Petteri Valkamo, suuntasimme suoraan lähetystön tiloihin kuulemaan Puolan puolustusministeriön edustajan mielenkiintoista alustusta Puolan Nato- ja EU-suhteista, minkä jälkeen virisi vielä vilkas keskustelu aiheen tiimoilta. Lähetystössä armeijan malliin nautitun herkullisen ”kenttälounaan” jälkeen pääsimme tutustumaan Puolan Kansalliseen turvallisuustoimistoon (BBN), jonka tehtävänä on toimia presidentin turvallisuus- ja puolustuspoliittisena neuvoo-antavana elimenä. BBN:ssä kuulumme Puolan kansallisesta ilma- ja ohjuspuolustusjärjestelmästä, jonka tiimoilta pääsihteerimme ja isäntien välille kehkeytyi mielenkiintoinen keskustelu. Illalla palasimme vielä suurlähettilään viihtyisään residenssiin, missä nautimme alkukesän suloisessa lämmössä maukkaan buffet-illallisen yhdesä eduskunnan hallintovaliokunnan jäsenten kanssa. Suuret kiitokset lähetystön kokille ja henkilökunnalle!

Seuraava päivämme alkoi mieleenpainuvasti seppeleenlaskulla tuntemattoman sotilaan haudalle ja tutustumisella Varsovan varuskunnan perinnepataljoonan perinnetilaan. Sieltä jatkoimme Wesolaan, missä mm. seurasimme I Mekanisoidun panssaridivisioonan I. Panssariprikaatin toimintanäytöstä. Voi meitä, jotka olimme unohtaneet korvatulppamme kotiin! Näytös oli vähintäänkin vaikuttava, samoin kuin sitä seurannut kenttälounas metsässä.

Pysähdyttävä elämys oli tutustuminen Kansannousun museoon, joka tarjosi enemmän näkemistä ja tietoa kuin mitä saattoi kerralla omaksua Puolan lähihistoriasta. Simulaatiolento talo talolta hävitetyin Varsovan yllä syksyllä 1944 ei unohdu! Sodan aikaansaamaa totaalista tuhoa on vaikea edes tajuta.

Illalla nautimme klassisesta musiikista Puolan kansallisessa Filharmoniaassa, jossa Varsovan Gheton kansannousun 70. vuotismuistopäivän kunniaksi esitettiin mm. Jean Sibeliuksen musiikkia. Viimeisen matkapäivän aloitimme tutustumalla Suomi-taloihin, joita Suomi sotakorvauksena Neuvostoliitolle toimitti Puolaan. Suomen Puolan suurlähetystö on lähtenyt aktiivisesti ajamaan Varsovan ns. suomalaistalojen perinnön säilyttämistä Euroopan sodanjälkeisistä kohtaloista kertovana arkkitehtonisena kokonaisuutena. Lopuksi ajoimme kauniiseen Wilanowin kesäpalatsiin,

joka on säilynyt sodissa ja on nykyisin tärkeä Puolan historian ja kulttuurin monumentti. Wilanowin puistossa nautimme ulkoilusta keväen kukkien keskellä.

Lämmin kiitos hienosta Varsovan matkaohjelmasta suurlähettiläs-oltermanni Jarille ja vaimolleen Eevalle sekä komentaja Veli-Petteri Valkamolle, joka varmisti viimeiseen asti henkilökohtaisesti matkamme järjestelyjen onnistumisen!

Suuret kiitokset vielä myös Jarmo ”Charllesille” ja Sannalle mainioista matkajärjestelyistä – hahmottelimme jo Pietarissa pääsihteerikenraalillemme kolmannen iän työrupeamaa Jarmo-toursin matkanjohtajana. Kiitoksia järjestäjille myös hyvästä yhteistyöstä ”ylempien ilmavoimien kanssa” – sääolosuhteet olivat erinomaiset! Sekä Pietari että Varsova ottivat meidät vastaan aurinkoisesti ja lämpimästi.

Päivi Romanov

Kurssi 173 sai kyytiä Helsingissä

Ehkä kaikkien aikojen parhaimmaksi maanpuolustuskurssiksi arvioitu kurssi 173 jatkoi vuotuisia kokoontumisiaan elokuussa Helsingissä. Helsinki saattaa tuntua tutulta paikalta useille muillekin kurssilaisille, mutta apulaiskaupunginjohtaja Pekka Saurin isännöydessä avautui aivan uusia näköaloja maan pääkaupunkiin ja kunnallishallintoon.

Varsinainen tapaamisen huipennus oli koeajo uudella kotimaisen Transtechin valmistamalla raitiotievaunulla eli sporalla. Kurssi

Helsingin kaupungintalon parvekkeelle kokoonnuttiin ryhmäkuvaan.

päätti hyväksyä vaunun vakituiseen liikenteeseen ehdolla, että samppanjaa ja tikkupaloja on tarjolla myös ainakin perjantain työmatkaliikenteen paluuvuoroilla.

Kurssilaiset, yhteensä parikymmentä henkeä, päättivät päivänsä Olympialaiturilla, jossa perchedyttiin sataman, laivaliikenteen ja satamaravintolan toimintaan.

Uusi Transatechin raitiovaunu todettiin miellyttäväksi, hiljaiseksi ja palveluiltaan monipuoliseksi. Kuvassa etualalla vasemmalla Ylen Marja Keskitalo ja vasemmalla Valtiokonttorin Maritta Fromholz. Taustalla käsi paketissa päivän isäntä Pekka Sauri.

Kurssi 173 jatkaa tapaamisiaan vuorotteluperiaatteella eli joka toinen vuosi ollaan pääkaupungissa ja joka toinen vuosi maaseudulla. Seuraava tapaaminen on siis kehä kolmosen ulkopuolella, ja maaseutukaupunkina perchedytaan Vantaaseen ja erityisesti sen kautta tahtuvaan lentoliikenteeseen.

Teksti ja kuvat: Tapio Vallin

178. Maanpuolustuskurssi jatkoi loppukesästä noin puolen vuoden välein toteutettuja tapaamisiaan. Tällä kertaa alun toistakymmentä kurssilaista vieraili Porin Prikaatissa Säkylässä elokuun 23. päivä.

Prikaatin komentaja, kurssiveljemme eversti Juha Pyykönen, oli järjestänyt mukanaolijoille mukavan monipuolisen ohjelman. Tutustuimme joukko-osastoon ja osallistuimme sen Turusta Säkylään siirtymisen 50-vuotisjuhlaan.

Saimme nauttia upseerikerholla asiaa ja alkoholiakin, elokuvateatterissa tuoretta puhetta ja vanhoja filmejä sekä vielä pihan teltassa sikaa ja sosiaalisuutta. Meidän lisäksi paikalla oli kuutisensataa muuta kutsuvierasta.

Sitten alkoikin olla jo kiire Tampereen asemalle ja Helsinkiin menevään junaan. Aikaa oli kuitenkin riittävästi, sillä olimme laiturilla muutamaakin sekuntia ennen junan lähtöä.

Kiitos Juhalle ja kaikille muillekin. Seuraa-
vaa tapaamista odotellessa...

Harri Järvinen

181. Maanpuolustuskurssi tutustui laivan-
varustaja, merenkulkuneuvos Hans Langhin
liiketoimintaan 20.5. Piikkiössä. Hans Langh
aloitti uransa 15-vuotiaana rakentamalla kier-
rätysosista viljankuivurin. Aikanaan hyvinkin
edistysellinen ja erittäin tehokas kuivuri on
toiminnassa vieläkin. Hans Langh on ehtymä-
tön ideoija, joka haluaa löytää ratkaisuja käy-
tännön ongelmiin. Hänellä on kaikkiaan yli
puolensataa patenttia.

Kansainvälisilläkin innovaatiopalkinnoilla
tunnustusta saaneen Langhin kehitystyö laa-
jeni seuraavaksi erilaisiin konttiratkaisuihin.
Yritykseen kuuluu myös teknisiä pesupalvelui-
ta tarjoava yritys, missä tuoreimpana ideoinnin
alla on alusten rikkipesuri. Viiden rahtilaivan
ja pesupalveluyrityksen lisäksi Hans Langh vil-
jelee maata ja harjoittaa metsätaloutta laajalla
alueella kotitilansa ympäristössä.

**181. Maanpuolustuskurssilaiset vierailul-
la Alaskartanon tilalla. Toimitusjohtaja
Hans Langh kolmas vasemmalta.**

188. Maanpuolustuskurssin tapaaminen
järjestettiin 19.8. Aalto-yliopiston tiloissa Es-
poossa.

193. Maanpuolustuskurssi kokoontui ke-
sätapaamiseen Suomen itsenäisyyden juhlara-
haston eli Sitran vieraana Helsingin Ruoholah-
dessa 11.6. Kiitos noin puolestoikymmenen
osallistujan oivasta trahteeraamisesta ja erin-
omaisesta illasta kaikuu johtaja, kurssiveli Ant-
ti Kivelälle.

Kauko Ollila

199. Maanpuolustuskurssi. Ison kentän
laidassa Parolassa on kaksi panssarivaunua.
Niiden vieressä seisoo rivissä joukko epäuskoi-
sia kurssilaisia. Kurssimme puolustusvoimien
komentaja eversti Pekka Toveri on ojentanut
kasan sinisiä haalareita ja kommentanut ajoneu-
voon. Vähitellen valkenee: me päästään oikeas-
ti puikkoihin! Liikkeellelähtö on hidas mutta
palatessa ajetaan jo nilkka suorana, kun nyt
kerran elämässä on panssarivaunun ohjaimiin
päästy. Naamat ovat pölyisiä mutta filis kuin
Elviksellä. Ja sama filis jatkuu sisäsimulaatto-
ritaistelussa. Virtuaalimaailma on lähes yhtä

sykähdyttävä, varsinkin kun varsinaisilla vau-
nuilla ei ihan tositalanteeseen päästy.

Kurssimme ehtii käydä läpi vain osan Pans-
sariprikaatin valtaisasta tarjonnasta, marssim-
me läpi ainakin ilmatorjuntajärjestelmähallin
sekä huoltohallien ja saamme perusteellisen
kalustoesittelyn. Parolan tehokkuus ja järjes-
telmällisyys herättää syvää kunnioitusta. Kuu-
lemme että prikaati maavoimien monipuoli-
simpia ja teknisimpiä joukko-osastoja, ja siellä
annetaan koulutusta kaikissa maavoimien ase-
lajeissa ja melkein kaikissa koulutushaaroissa.

Panssarivaunupölyt huuhdotaan savusau-
nassa Aulangon Torpalla. Hämäläiset voivat
olla hitaita, mutta hemmetin vieraanvaraisia.
Tyytyväinen kurssi 199. kuljetetaan täsmälli-
sesti asemalle klo 22.49 lähtevään junaan, jo-
hon ehdittäisiin minuutilleen. Onneksi VR
kuitenkin oli vartin myöhässä...

Kiitokset hienosta päivästä Pekalle ja Pans-
sariprikaatille!

Emäntä Päivi Anttikoski

Kurssin 201 kuulumisia

Aktiiviset kurssilaisemme ovat aikaansaai-
neet ensimmäisen kurssitapaamisen lisäksi jo
kaksi lisää - lisäksi tulevien tapaamisten suun-
nitelma on tarkastettu.

Viime syyskauden päätteeksi kokoonnuim-
me toiseen kurssitapaamiseemme Nordean
vanhassa pankkisalissa 22.11.2012. Parhaim-
mat kiitokset isännällemme Jorma Timoselle.
Rautaisannos taloustietoa ja taidehistoriaa
maittavan illallisen kera muodostivat mieleen-
painuvan kokonaisuuden.

Kurssitapaaminen n:o 3 osui Orionille, jossa
saimme jälleen kokea erinomaista vieraanvarai-
suutta ja vaikuttua erittäin ammattitaitoisesta
toiminnasta. Kiitämme isäntäämme Reijo Sa-
lostta mielenkiintoisesta iltapäivästä ja mau-
kaasta illallisesta Espoossa.

Kesän korvalla 20. toukokuuta kurssimme
delegaatio sai onnitella Oltermanni Harri-
Pekka Kaukosta hänen 50-vuotispäivänään.
Parhaat onnittelet vielä kerran Harri-Pekalle
koko kurssin puolesta.

Pääsihteeri Vesa Valtonen

Maanpuolustuskurssi 202 teki ensim-
mäisen yhteismatkansa rohkeasti suoraan

itärajalle 23.–24. toukokuuta. Mukaan lähti
parikymmentä kurssilaista ja huomattavasti
enemmänkin olisi tullut, jos velvollisuudet
eivät olisi kutsuneet. Lähes kaikki poisjääneet
olivat ulkomaanmatkoilla eri puolilla maapal-
loa, mikä kertonee siitä, että MPK 202 valvoo
suomalaisten turvallisuutta sillanpääläistä
marssilaulua laajemmin. Ei vain Hangosta Pet-
samoon – vaan Japanista Meksikoon!

Kansanedustaja Jukka Kopra oli järjestänyt
kotikaupunkiinsa Lappeenrantaan erinomai-
sen ohjelman, ja kurssilaiset arvostivat suuresti
sekä sen aineellista että aineetonta antia. Aina
yhtä fiksu emäntämme Merja Haverinen osasi
pitää joukon koossa. Ja herättää ajoissa aami-
selle, minkä tehtävän vaatavuutta ei koskaan
sovi väheksyä.

Osa MPK 202. matkalaisista ehti käydä
myös Lappeenrannan sankarihautaus-
maalla, jonne hiljattain siunattiin tais-
telukentille jääneitä suomalaissotilaita.
Matkan järjestäjä Jukka Kopra muuta-
man muun lailla puuttuu kuvasta, mutta
emäntä Merja Haverinen löytyy toisesta
rivistä vasemmalta pitkin vaaleine
hiuksineen ja takkeineen.

Saimme ensin katsauksen Lappeenrannan kaupungin tilanteeseen: oli kiintoisaa kuulla, miten suuri merkitys venäläisillä matkailijoilla on nykyisin kaupungin taloudelle. Lukujen valossa ei ole yllättävää, että paikallisista yrittäjistä moni vetoaa voimakkaasti viisumivapauden puolesta.

Majoituimme Maasotakoululle, jossa eversti Kimmo Lehto piti asiantuntevan esityksen maanpuolustuksesta. Keskustelimme asevelvollisuudesta. Esityksen jälkeen tutustuimme historialliseen upseerikerhoon, jossa on vietetty aikaansa moni legendaarinen sotilas Adolf Ehrnroothia myöten. Sen jälkeen kun rakennus valmistui 1891, talosta tuli Lappeenrannan hienoimpia huvittelupaikkoja, jossa kaudit daamit ja komeat herrat tanssivat usein myöhään yöhön. Nykyisinkin upseerikerho toimii suosittuna kesähäiden pitopaikkana. Mikä ei ole ihme: talo sijaitsee harjulla, josta on upea näköala kauas Saimaalle. Kerholla sattui samaan aikaan kanssamme olemaan seuraavan päivän häitään valmisteleva morsian, jolle MPK 202 kajautti komeasti yhteislaulun ”Niin minä neitonen sinulle laulan”. Matkan aikana kävi muutenkin selväksi, että MPK 202 osaa laulaa.

Illallinen syötiin historiallisella, puisella raatihuoneella ja kohteliaana ja asiantuntevana isäntänämme toimi Lappeenrannan kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Heikki Järvenpää, joka osasi kertoa kiinnostavasti talon historiasta. Vuonna 1829 valmistunut raatihuone on Suomen vanhin nykypäiviin asti säilynyt puinen raatihuone ja sen kattoaalaukset on entisöinyt – kaupungin liikennemerkkimaalari!

Seuraavana päivänä ohjelma jatkui hyvin kiinnostavalla vierailulla rajalle. Kaakkois-Suomen rajavartiostosta ja Nuijamaan raja-aseman toiminnasta kertoivat muun muassa eversti Tero Kaakinen ja kapteeni Kimmo Sainio. Oli kiintoisaa kuulla, kuinka hyvin yhteistyö sujuu venäläisten viranomaisten kanssa. Tämä on suuri yllätyksen aihe muun muassa monille ulkomaisille asiantuntijavieraille, joita rajalla käy. Näimme myös koirien toimintaa: miten koira nappaa vaarallisen henkilön kiinni tai miten huumekoira reagoi salakuljetusyritykseen. Erittäin hyvä lounas nautittiin kalatuotteisiin erikoistuneessa Disa's Fish-kaupassa, jonne venäläisiä asiakkaita valui vuolaana virtana.

Kiitokset vielä Jukalle kaikkien matkalle osallistuneiden puolesta ensiluokkaisista järjestelyistä! Matkan onnistumisen tiivistänee hyvin kurssisisar Päivi Storgårdin kiitosviesti molemmilla kotimaisilla: ”Tämä jengi todellakin on harvinaislaatuinen hieno. En stor kram och puss.”

Ulla Appelsin

203. Maanpuolustuskurssi kokoontui ensimmäiseen kurssitapaamiseen 30. toukokuuta aurinkoiseen Helsinkiin. Tapaamisen isäntänä toimi oltermanni Harri Lauslahti ja LähiTapiola-yhtiö. Tapaamisen aluksi kurssilaiset saivat alustuksen puolustusvoimien uudesta taistelutavasta. Tämä herättikin runsasta keskustelua, jota jatkettiin sitten vapaamuotoisemmissa merkeissä. Tapaamiseen osallistui 25 kurssilaista ja ensimmäinen jälleennäkeminen kurssin jälkeen oli iloinen ja keskustelu pulppusi kuin kurssilla konsanaan.

Kati Pärnänen

Kymen läänin Maanpuolustusyhdistys ry

Historiallisia hylsyjä Kaakkois-Suomessa

Kymen läänin Maanpuolustusyhdistys ry:n kesitelmöitsijöille luovuttamiin muistoesineisiin on tullut historian havinaa, sillä talvisodan sankari Simo Häyhän ampumien patruunoiden hylsystä on tehty näyttäviä laattoja asianmukaisine teksteineen.

Seuraava esitelmätilaisuus on torstaina 10. 10. 2013. Esitelmätilaisuus on avoin ja maksuton kaikille kiinnostuneille.

Kahvitukset alkaa Kouvolan Kaupungintalossa kello 18.00 ja esitelmä kello 19.00. Esitelmän pitää sotatieteiden tohtori Jarno Limnell aiheenaan ”Kyberturvallisuus”.

Kustannuksista ovat vastanneet Kymen läänin Maanpuolustusyhdistys, Kymen sotilaslääänin Perinneyhdistys ja Pohjois-Kymen Kadettiipiiri.

Teksti ja kuva Paavo Mikkonen

Simo Häyhän pystykorvakiväärin patruunan hylsy puulaattaan kiinnitettynä on näyttävä muistoesine

Oulun läänin maanpuolustusyhdistys ry:stä

Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maanpuolustusyhdistys ry

Lähes kolme vuotta kestänyt sääntö- ja nimenmuutosprosessi on tullut päätökseen. Oulun läänin maanpuolustus ry on muuttanut nimensä Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maanpuolustusyhdistys ry:ksi. Nimenmuutoksen alullepaneva voima oli yhdistyslain uudistuminen, jolloin yhdistyksen säännöt tarkastettiin ja päivitettiin vastaamaan uuden yhdistyslain säännöksiä.

Sääntöjen uudistaminen osui samaan ajanjaksoon, jolloin aluehallinto myös uudistui ja

Oulun lääni oli lakannut olemasta. Yhdistyksen hallitus otti puheenjohtajan aloitteesta pohdittavaksi myös yhdistyksen nimen muuttamisen paremmin kuvaamaan yhdistyksen maantieteellistä toiminta-aluetta. Nimimuutos on linjassa muiden alueellisten maanpuolustusyhdistysten valitsevan nimistön kanssa jotka ovat pääsääntöisesti maakuntapohjaisia.

Oulun läänin maanpuolustusyhdistys ry teki kevätkokouksessaan vuonna 2012 lopullisen päätöksen sääntöjen ja yhdistyksen nimen muuttamisesta, jonka jälkeen sääntö- ja nimi- muutosesitys lähetettiin Patentti- ja rekisterihallitukseen. Yhdistyslainmuutos aiheutti useiden muidenkin yhdistysten osalta muutostarpeita sääntöihin ja tästä syystä yhdistysrekisterissä yhdistysasioiden käsittely ilmeisesti ruuhkautui ja kesti yli vuoden ennekuin yhdistyksen säännöt ja uusi nimi tuli vahvistetuiksi.

Uudistamisen yhteydessä aloitettiin myös yhdistyksen muidenkin osa-alueiden uudistaminen niin toiminnan kuin sisällön kuin ulkoisen olemuksen osalta hyvää perintöä jatkaen. Graafista ilmettä on uudistettu ja tästä kiitos Pohjois-Savon maanpuolustusyhdistyksen laatimalle graafiselle ohjeistusmateriaalille. Samoin olemme halunneet rakentaa yhteistyötä Varsinais-Suomen Maanpuolustusyhdistys ry:n kanssa yhdistyksen kotisivujen luomisessa. Toivonkin, että vuoden 2014 alkuun mennessä tämä työ saadaan päätöksen myös Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maanpuolustusyhdistys ry:ssä.

Kuulasta ja värikyllästä syksyä toivottaen!
Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun
maanpuolustusyhdistys ry
sihteeri Tom Tallberg
gsm: 029 501 7556
etunimi.sukunimi@avi.fi

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
PL 293, Linnankatu 1-3, 90100 Oulu

Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maanpuolustusyhdistys ry

Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maanpuolustusyhdistys ry toimii yhdysiteenä kaikille Oulun lääninhallituksen ja Pohjois-Suomen aluehallintoviraston järjestämien alueellisten maanpuolustuskurssien kurssilaisille.

- Yhdistää kurssisisot ja -veljet.
- Edistää jäsentensä tietoisuutta turvallisuuteen ja kokonaismaanpuolustukseen liittyvissä asioissa.
- Maanpuolustuslehti 4 kertaa vuodessa.
- Retket ja tutustumiskäynnit eri kohteissa.

Pirkanmaan Maanpuolustusyhdistys ry

Ilmavoimien materiaalilaitokseen tutustumassa

Pirkanmaan Maanpuolustusyhdistys yhdistä Tampereen Reserviupseerien Seniorien kanssa teki toukokuun lopulla tutustumismatkan Tampereen Vuoreksessa sijaitsevaan Ilmavoimien Materiaalilaitokseen 45 hengen voimin. Vuoden 2010 alussa perustetun laitoksen historia ja perinteet ulottuvat ajallisesti ilmavoimien syntymän ajankohtaan vuoteen 1918. Itsenäisenä joukko-osastona se on toiminut Ilmailuvarikon nimellä vuodesta 1933 aluksi pääkaupunkiseudulla, muuttaen ennen talvisotaa Valtion Lentokonetehtaan perässä Tampereen Härmälään. Sodan jälkeen laitos muutti nimensä Lentovarikoksi. Härmälästä tapahtui muutto 1978 nykyiseen paikkaansa Tampereen Vuoreksen alueelle, jossa sen toiminta jatkuu edelleen. Ilmavoimien Materiaalilaitoksena yksikkö on toiminut 1.1.2010 alkaen.

Isäntänämme toimi laitoksen johtaja insinöörieversti Juha Hakulinen, joka elävästi esitelti Materiaalilaitoksen moninaista ja hyvin

teknillistä toimintaa kuin myös yleisesti ilmavoimia puolustushaarana.

Nykyinen huollettava päälentokalusto tulee näillä näkymin käyttöikänsä päähän 2030-luvulla, jolloin on edessä rahallisesti isoja hankintoja. Ajankohtainen aihe juuri vierailumme aikaan oli Hornetien heittoistuimien ruutipatruunoissa havaittu toimintaongelma. Saimme mm. selvityksen, että koneen heittoistuimissa on peräti parikymmentä eri patruunaa, jotka kukin vaiheistavat istuimen eri toiminnot. Samoin kuulimme, että tuulivoimaloiden aiheuttama ongelma puolustusvoimien tutkille on, että ne estävät tutkien näkemän pyörivien lapojen taakse.

Tutustumiskierroksella pääsimme näkemään mm. Varikon päällikön insinööriamajuri Jukka Franssilan esittelemän laitoksen varaston, mistä löytyy sotilaallisen tarkassa järjestyksessä kaikkiaan n. 80 000 erilaista varaosa- tai

Vieraat korva tarkkana (kuva Jorma Hautala)

tarvikenimikettä ilmavoimien joukko-osastojen tarpeisiin. Oikean nimikkeen löytämistä nopeuttamaan on käytössä keräysautomaatti. Varustekorjaamossa Lentovarustejaoksen johtajan tekniikko Tarja Järvenpään opastuksella tutustuimme mm. siihen ”kuuluisaan” Horne-tin heittoistuimeen ja sen tekniseen toimintaan, tosin vain teoriatasolla. Laskuvarjojen kokoa-mishallissa roikkui värikkäitä varjoja katossa odottamassa jatkotoimia. Ja ompelimon puolella oli esillä koko lentäjän päällä pidettävä varustus. Mm. lentäjän haalari tehdään jokaiselle mittatyönä. Viimeisenä kohteenamme oli

Kalibrointilaboratorio, jonka toimintaa esitteli sen päällikkö kapteeni Jarmo Viitanen. Hänen vastuualueeltaan löytyi suuri määrä erilaisia teknisiä työkaluja, monien hinnat pyörivät pienen omakotitalon hintaluokassa. Siellä mm. lentokoneiden mittarit tarkkuutetaan muutama kerran vuodessa. Hyvin ymmärrettävää, sillä esim. koneen korkeusmittarissa pienetkin heitot voivat olla kohtalokkaita.

Puolustusvoimauudistukseen kytkeytyen Ilmavoimien Materiaalilaitos ”sulautetaan” vuoden 2015 alusta perustettavaan Puolustusvoimien Logistiikkalaitokseen. ☺

Laskuvarjojen tarkastelua, . . . tosi korkeassa tilassa (kuva Pasi Alho)

Etelä-Savon Maanpuolustusyhdistys ry
Sihteeri Anneli Niskanen
Purolantie 3
50350 NOROLA
040 519 0881
anneli.niskanen@surffi.fi

Kanta-Hämeen Maanpuolustusyhdistys
Mikko Kero
Aurinkokatu 5 B 39
13110 HÄMEENLINNA
040 575 9997
expomus@saunalahti.fi

**Keski-Suomen
Henkisen Maanpuolustuksen Liitto ry**
Sirkku Laurila
Kolikkotie 5 A 10
40320 JYVÄSKYLÄ
050 68186
sirkku.laurila@kojamo.fi

Kymen läänin Maanpuolustusyhdistys ry
Paavo Mikkonen
Keskikoskentie 4 A 3
46800 MYLLYKOSKI
044 550 9375
paavo.mikkonen@pp.inet.fi

Lapin läänin Maanpuolustusyhdistys ry
Johtaja Jari Aalto
Lapin aluehallintovirasto
PL 8002
96101 ROVANIEMI
040 520 0486
jari.aalto@avi.fi

Pirkanmaan Maanpuolustusyhdistys ry
Kristina Alho
Arkkitehdinkatu 18 A 10
33720 TAMPERE
040 833 8490
kisse.alho@elisanet.fi

Pohjois-Karjalan Maanpuolustusyhdistys ry
Majuri Arto Jeskanen
Pohjois-Karjalan Aluetoimisto
PL 5
80791 KONTIORANTA
0299 434 161
pkarmpy@gmail.com

**Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun
maanpuolustusyhdistys ry**
Pelastusylitarkastaja Tom Tallberg
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
PL 293
90101 OULU
0400 159 789
tom.tallberg@avi.fi

Pohjois-Savon Maanpuolustusyhdistys ry
Everstiluutnantti Eero Heikkinen
Hiihtäjätie 15 B 19
70200 KUOPIO
050 490 5711
psavmpy@gmail.com

Päijät-Hämeen alueen Maanpuolustusyhdistys ry
Toiminnanjohtaja Tuija Nummela
Suojalantie 21
12130 MOMMILA
050 544 8682
tuija.nummela@phnet.fi

Satakunnan Maanpuolustusyhdistys ry
Hannu Aho
Peltopyyntie 22
28200 PORI
044 363 7011
hannu.aho@porijazz.fi

Uudenmaan Maanpuolustusyhdistys ry
Sihteeri Aili Lamminen
Koroistentie 3 B 25
00280 HELSINKI
040 199 0755
allu.lamminen@umpy.fi

**Vaasan läänin Maanpuolustusyhdistys ry –
Vasa läns Försvarsörening rf**
Marja-Liisa Tenhunen
Ajurintie 6
67100 KOKKOLA
040 7544 113
marja-liisa.tenhunen@anvianet.fi

Varsinais-Suomen Maanpuolustusyhdistys ry
Pelastustarkastaja Pirjo Tuominen
Lounais-Suomen Aluehallintovirasto
PL 22
20801 TURKU
040 539 1024
pirjo.tuominen@avi.fi

"Oikotie yhteiskunnan huipulle"

Maanpuolustus

Maanpuolustus on neljä kertaa vuodessa ilmestyvä lehti, jonka jakeluun kuuluvat mm. kaikki valtakunnallisen maanpuolustuskursin käyneet. Lehden levikki on 12 000 kappaletta.

Maanpuolustus on kokonaisturvallisuuden ajankohtaisiin aiheisiin teemanumeroitain syvennyvä julkaisu, joka tarjoaa yritykselle kanavan antaa täsmätietoa korkealaatuisista tuotteistaan ja palveluistaan suoraan yhteiskunnallisille vaikuttajille. Lehti on ilmestynyt vuodesta 1966.

Hinnasto

Ilmoitushinnat nelivärisenä:

3. kansi eli takakannen sisäpuoli	1200 €
Kokosivuilmoitus	1000 €
½ sivu	600 €
¼ sivu	300 €

<p>1/1 SIVUN MAINOS 170 x 250 mm</p> <p>1 000 €</p>	<p>1/2 SIVUN MAINOS 125 x 170 mm</p> <p>600 €</p>
	<p>1/4 SIVUN MAINOS 125 x 80 mm</p> <p>300 €</p>

leikkuuvarat 3 mm joka sivulle

Ilmoitustila on varattavissa jo nyt.

Ilmoitustilan varaukset sekä tiedustelut:
Toimituksen sihteeri Anita Pursiainen
maanpuolustuskurssiyhdistys@gmail.com
040 149 3649

Aineistopäivämäärät (alustavat)

Vuoden	1. lehden aineisto	31. tammikuuta mennessä
	2. lehden aineisto	30. huhtikuuta mennessä
	3. lehden aineisto	20. elokuuta mennessä
	4. lehden aineisto	22. lokakuuta mennessä

LÄHELLÄ.

Metsä Group on reilusti metsäteollisuusyhtiö. Toimintamme keskittyy pehmo- ja ruoanlaittopapereiden, kartongin ja sellun tuotantoon sekä monipuolisten puutuotteiden valmistukseen ja puunhankintaan. Monet tuotemerkkimme ovat tuttuja kotien jokapäiväisestä arjesta.

Kaikki tuotteemme ovat kestävän kehityksen kärjessä. Niiden pääraaka-aine on pohjoisissa metsissä vastuullisesti kasvatettu uusiutuva puu. Lisäksi ne ovat täysin kierrätettäviä.

Lisää vastuullisia ratkaisuja ja hyvinvointia arkeesi osoitteessa metsagroup.fi

ELÄMÄ ON TÄYNNÄ HETKIÄ LÄHELLÄ METSÄÄ.

Pehmo- ja ruoanlaittopaperimme helpottavat arkea ja edistävät terveyttä. Tuttuja tuotemerkkejämme ovat Lambi, Serla, Katrin ja SAGA. Lisäksi räätälöimme tuotteita kaupan omille tuotemerkeille.

Yhdessä Metsä Tissue, Metsä Board, Metsä Fibre, Metsä Wood ja Metsäliitto Puunhankinta ovat **Metsä Group**.

Itella Green

ISSN 0357-2080
Edita Prima Oy, Helsinki 2013